

refugia sicut te dignum est, repellat sanctitas tua, quia et nulla Patrum definitio hoc Ecclesiae derogatum est Africanæ: et decreta Nicana, sive inferioris gradus clericos, sive ipsos episcopos suis metropolitani apertissime commiserunt; prudentissime eam justissimeque viderunt [s. providerunt] quemque negotia in suis locis ubi orta sunt finienda. Nec unicuique providentia [s. provincie] gratiam S. Spiritus defutaram, qua sequitas a Christi sacerdotibus et prudenter videatur, et constantissime tenetur: maxime quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilia sue provincie, vel etiam universale provocare. Nisi forte quisquam est qui credat unicilibet posse examinis inspirare justitiam, et innumerabilibus congregatis in concilium sacerdotibus denegare. Aut quomodo ipsum transmarinum iudicium ratum erit, ad quod testium necessarie persona vel propter se, vel propter secretaria infirmitatem, vel multis alijs impedimentis adiuci non poterunt? Nam ut aliqui tamen a tuae sanctitatis latere militantur, nostra invenimus Patrum synode constitutum. Quia itad quod pridem per euindem coepiscopum no-

A strum Faustum, tanquam ex parte Nicenæ concilii, exinde transmisisti, in conciliis verioribus, quæ accipiuntur Nicenæ, a sancto Cyrillo coepiscopo nostro Alexandrinæ Ecclesiae, et a venerabili Attico Constantopolitano antistite, ex authenticis missis: que etiam ante hoc per Innocentium presbyterum et Marcellum subdiaconum, per quos ad nos ab eis directa sunt, venerabilis memorie Bonifaciu episcopa decessori vestro a nobis transmissa sunt, in quib[us] tale aliquid non potuisse reperire. Executores etiam clericos vestros quibusque potentibus nolite mittere, nolite concedere, ne funosum typhum scœculi in Ecclesiam Christi, que lucem simplicitatis et humilitatis diem Deum videre cupientibus præferat, videamus inducere: nam de fratre nostro Faustino (amato jam pro suis nefandis nequitiis de Christi Ecclesia dolendo Apiaro) securi sumus, quod eum probitate ac moderatione fusa sanctitatis, salva fraterna charitate, ultra Africa minime patiatur. Et alia manu: Dominus noster sanctitatem vestram aro longiore orantem pro nobis custodiat, domine frater.

COLLECTIO DECRETORUM PONTIFICUM ROMANORUM, AUCTORE DIONYSIO EXIGUO.

LECTORI.

Hinc nunc editioni Collectionis Canonum ecclesiasticorum Dionysii Exigni, ne quid veteri jurisprudentie canonice deesse videatur, subianximus epistolam ejusdem Dionysii Exigu ad Julianum presbyterum tituli Sancte Anastasie, præfationis loco, sue collectioni Decretorum Romanorum pontificum præfixam, quam nunc primam suo auctori restitutum, ex veteri cod. ms. annua eruditissimi viri Jacobi Sirmundi! societas Jesu presbiteri, cui acceptam refer, tibi damus cum indice tantum capitulorum, omnia Decretorum integræ capitibus, quæ ex veteri codice Canonum Ecclesie Romane, qui Mogontice primum excusus est anno 1525, et postea Parisis an. 1619, facile curvis fuerit repertore. Is vero est Julianus presbyter, qui subscriptis synodis Romæ celebratis, sub Felice papa, Dionizio et Siphido coss., hoc est anno Christi 488, et sub Gymnasio, post consulatum Paulini, hoc est anno

*D*hic de prima Decretalium pontificum Romanorum collectione breviter admonuisse duximus,

* Hoc Praefatio fuit præfixa a C. Justello collectioni Decretorum pontificum Romanorum, auctore Dionysio Exiguo, editæ anno 1615.

CATALOGUS PONTIFICUM ROMANORUM, QUORUM DECRETA IN HAC COLLECTIONE DIONYSII EXIGUI RECENSENTUR.

AN. CHR.	AN. CHR.
SIRICUS	385.
INNOCENTIUS	404.
ZOSIUS	417.
BONIFACIUS	419.
	COELESTINUS
	LEO I
	GELASIUS
	ANASTASIUS
	429.
	441.
	492.
	498.

DIONYSII EXIGUI PRÆFATIO.

Domino venerabili mihi Juliano presbytero tui
Sancte Anastasie, Dionysius Exiguus. Sanctitatis
vestre piis excitatus studiis, quibus nihil prorsus
eorum que ad ecclesiasticam disciplinam pertinent,
emittit inquirere, præteriorum sedis apostolicæ præ-
sumum constituta, qua valui cura diligentiaque collegi,
et in quemdam redigens ordinem titulis distinxii com-
positis : ita duntaxat ut singulorum pontificum,
quotquot a me præcepta reperta sunt, sub una nu-
merorum serie terminarem, omnesque titulos huic
præfationi subneceterem, eo modo quo dudum, de
Greco sermone Patrum transferens canones, ordina-
ram, quod vobis nimum placuisse cognoveram. Qui
vero sincerissimo affectu Deum diligit, et idcirco
famulos ejus laudanda sollicitudine continet. Quis
enim peregrinantur serviens Christo, vestro non
fovetur hospitio? Justum credidi vobis in hac parte
famulari, quatenus industriam vestram, quam cele-
stibus impenditis regulia, et præsens imitetur ætas,
et posteritas admiretur. Nam præ virtutis amore
cuncta quæ sunt utilia desideratis agnoscere, licet
omnes venerandi juris observantiam moribus im-
pleatis. Quantique sit apud Deum meriti heatus papa
Gelasius, et nos qui eum presentia corporali non vi-
dimus, per vos alumnos ejus facilius cœstimamus.
Cujus eruditione formati gradum presbyteri sancta
conversatione decoratis, ut in vestrorum morum
perspicuo munere ejus videatur quodammodo actio
prælucere. Quom, sicuti vestra relatione comperi-
mus, in tantum bona voluntatis exstitisse gratula-
muri, ut apliante Domino, principatum in Ecclesia
pro multorum salute suscipiens, eum serviendo, po-
tius quam dominando, sustolleret, vitæque castime-

A niam doctrinæ meritis ampliare. Denique omne opus
ejus aut oratio suisse memoratur, aut lectio. Inter-
dum quoque scribendi curam sumebat, prout causa
vel ratio poposceret, servorumque Dei maximi con-
sortio atque societate gaudebat. Quoruna spirituali
collatione tanto divini amoris studio, tanta verbi Dei
meditatione sovebatur, ut huius etiam illud quod
Psalmista cœcinit, aptaretur : Beatus homo quem tu
erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum, ut
mitiges eum a diebus malis. Hujus enim seculi malos
dies ita Domino mitigante atque gubernante trans-
egit, ut universas tentationes mira prudenter et longanimitate sufferret, delicias jejuniis sperneret, su-
perbiam humilitate calcaret, tanta misericordia animi
ascrictate claresceret, ut omnes fere pauperes satiari
inops ipse mereretur. Profecto beatus hac inopia
per quam divinis semper laudibus inhærebat, sicut
propheta dicit ad Dominum : Pauper et inops lauda-
bunt nomen tuum. Fuit enim vir ingenio luculentus,
vita præcipus, auctoritate reverendus. Et ideo tot
virtutum ornatus insignibus, ad tam celsum officium
non accessit indignus, honorem summæ dignitatis
grave nimis onus existimans, parvamque negligenti-
am pontificis ingens animarum discrimen esse con-
tendens. Idcirco nullo se desidioso otio tradidit, nec
luxurioso convivio effusoque servivit. Ex quibus
rebus et animarum morbi nascantur et corporum.
Hic itaque pastor suum atque boni Pastoris imitator
existens egregius præsul sedis apostolicæ fuit, qui
divina præcepta fecit et docuit. Unde cum magnum
inter sanctos esse considimus, juxta promissionem
Christi Domini dicens : Qui fecerit et docuerit,
maximus vocabitur in regno ectorum.

EPISTOLA DECRETALIS PAPÆ SIRICII.

Siricius Hieronimo episcopo Tarragonensi salutem.
Directa ad decessorem nostrum sancte recordatio-
nis Damasum fraternitatis tue relatio, me jam in se-
dem ipsius constitutum, quia sic Dominus ordinavit,
invenit : quam cum in conventu fratrum sollicitus
fegeremus, tanta invenimus quæ reprehensione et
correctione sint digna, quanta optaremus laudanda
cognoscere. Et quia necesse erat nos in ejus labores,
curasque succedere, cui per Dei gratiam successimes
in honorem : facio, ut oportebat, primitus meæ pro-
vectionis indicio, ad singula, prout Dominus aspi-
rare dignatus est, consultationi tue responsum
competens non negamus. Quia pro officiis nostri con-
sideratione non est nobis dissimulare, non est tacere
libertas : quibus major cunctis Christianæ religionis
zelus incumbit, portamus onera omnium qui gravantur.
Q. inimico haec portat in nobis beatus apostolus
Petrus, qui nos in omnibus, ut confidimus, admini-
strationis sue protegit et tuerit hæredes.

De Arianis non rebaptizandis.

I. Prima itaque pagina tue fronte signati baptiza-

tos ab impilis Arianis plurimos ad fidem catholicam
festinare, et quosdam de fratribus nostris eosdem
deus baptizare velle, quod non licet, cum hoc fieri
et Apostolus vetet (*Eph. iv.*), et canones contradicant,
et post cassatum Ariminense concilium missa ad pro-
vincias, a venerande memoria prædecessore meo
Liberio, generalia decreta prohibeant, quos nos cum
Novatianis aliisque hæreticis, sicut est in synodo
constitutum (*In concil. Niceno, c. 8.*), per invocatio-
nem solam septiformis Spiritus episcopalis manus
impositione, catholicorum conventu sociamus, quod
etiam totus Oriens Occidensque custodit, a quo tra-
mite vos quoque posthac minime convenit deviare :
si non vultis a nostro collegio syodalii sententia
separari.

*Ut præter Pascha et Pentecosten baptisma non cele-
bretur.*

II. Sequitur de diversis baptizandorum temporibus,
prout unicuique libitum fuerit, improbabilis et
emeundanda confusio, quæ a nostris consacerdotibus

(quod commoti dicimus) non ratione auctoritatis alius, sed sola temeritate presumitur, ut passim ac libere natalitiis Christi, seu apparitionis, nec non et Apostolorum, seu Martyrum festivitatibus innumeris, ut asseris, plebes baptismi mysterium consequantur, cum hoc sibi privilegium et apud nos, et apud omnes Ecclesias dominicum specialiter cum Pentecoste sua Pascha defendat, quibus solis per annum diebus ad fidem confluentibus generalia baptismatis tradi convenit sacramenta. His duntaxat electis, qui ante quadragesima, vel eo amplius dies nomen dederint, et exorcismis, quotidianisque orationibus atque jejunii fuerint expiati, quatenus apostolica illa impleatur praeceptio, ut expurgato fermento veteri, nova incipiat esse conspersio (*I Cor. v.*). Sicut ergo Paschalē reverentiam in nullo dicimus esse minuendam, ita infantibus, qui necdum loqui poterunt per actatem, vel his quibus in qualibet necessitate opus fuerit sacri unda baptismatis, omni volumus celeritate succurri: ne ad nostrarum perniciem tendat animarum, si negato desiderantibus fonte salutari exiens unusquisque de seculo et regnum perdat, et vitam. Quicunque etiam discrimen naufragii, hostilitatis incursum, obsidionis ambiguum, vel cuiuslibet corporalis ægritudinis desperationem inciderint, et sibi unico credulitatis auxilio poposcerint subveniri: eodem, quo poscunt, momento temporis expetite regenerationis premia consequantur. Hactenus erratum in hac parte sufficiat, nunc præfatam regulam omnes teneant sacerdotes, qui nolunt ab apostolicæ peccati, super quam Christus universalem construxit Ecclesiam, soliditate divelli (*Matth. x.*).

De apostatis.

III. Adjectum est etiam, quosdam Christianos ad apostasiam (quod dici nefas est) transeuntes, et idolorum cultu ac sacrificiorum contaminatione profanatos, quos a Christi corpore et sanguine, quo dum redempti fuerant renascendo, jubemus abscondi. Et si resipiscentes forte aliquando fuerint ad lamenta conversi, his, quandiu vivunt agenda poenitentia est, et in ultimo fine suo reconciliationis gratia tribuenda, quia, docente Domino, nolumus mortem peccatoris, sed tantum ut convertatur, et vivat (*Ezech. xxviii.*).

Quod non liceat alterius sponsam ad matrimonii iura sortiri.

IV. De conjugalium autem violatione requisisti, si desponsatam alii puellam alter in matrimonium possit accipere? Hoc ne flat, modis omnibus inhibemus, quia illa benedictio quam nupturæ sacerdos imponit, apud fideles cujusdam sacrilegii instar est, si ulla transgressione violetur.

De his qui poenitentiam minime servaverunt.

V. De his vero non incongrue dilectio tua apostolicam sedem credit consulendam, qui acta poenitentia, tanquam canes ac sues ad vomitus pristinos et volutabria redeuntes, et militia cingulum, et ludibriis voluptates, et nova conjugia, et inhibitos denuo appetivere concubitus, quorum professam incontinentiam generati post absolutionem illi prodiderunt. De

PATROL. LXVII.

A quibus, quia jam suffugium non habent poenitendi, luxinus decerendum, et sola intra ecclesiam fide libis oratione jungantur, sacre mysteriorum relibilitati, quamvis non mereantur, intersint: a dominice autem mensæ convivio segregentur, ut hac saltem destructione correpti, et ipsi in se sua errata castigent, et aliis exemplum tribuant, quatenus ab obscenis cupiditatibus retrahantur. Quibus tamen, quoniam carnali fragilitate ceciderunt, viatico munere, cum ad Dominum coepient profici, per communionis gratiam volumus subveniri. Quam formam et circa mulieres quæ se post poenitentiam talibus pollutionibus devinxerunt, servandam esse censemus.

De monachis et virginibus propositum non serrantibus.

VI. Præterea monachorum quosdam atque monacharum, abjecto proposito sanctitatis, in tantam protestatis demersos esse lasciviam, ut prius elanculo, velut sub monasteriorum pretextu, illicita ac sacrilega se contagione miscuerint, postea vero in abruptum conscientiae desperatione perducti de illicitis complexibus libere filios procrearint, quod et publicæ leges, et ecclesiastica jura condemnant: has igitur impudicas detestabilesque personas a monasteriorum cœtu, ecclesiarumque conventibus eliminandas esse mandamus, quatenus retruse in suis ergastulis tantum facinus continua lamentatione deflentes, purificatio possint poenitidinis igne decoquere, ut eis vel ad mortem saltem, solius misericordiae intuitu per communionis gratiam possit indulgentia subvenire.

De clericis incontinentibus.

VII. Veniamus nunc ad sacratissimos ordines clericorum, quos in venerande religionis injuriam ita per vestras provincias calcatos atque confusos charitate tua insinuante reperimus, ut Jeremiæ nobis vox dicendum sit: *Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum, et flebo populum hunc die ac nocte* (*Jer. ix.*)? Si ergo beatus propheta ad lugenda populi peccata non sibi ait lacrymas posse sufficere, quanto nos possumus dolore percelli, cum corum qui in nostro sunt corpore, compellimur facinora deplorare, quibus præcipue secundum beatum Paulum instantia quotidiana et sollicitudo omnium Ecclesiarum indesinenter incubuit (*II Cor. xi.*)? Quis enī infirmatur, et non in firmor? Quis scandalizatur, et ego non uror? Plurimos enim sacerdotes Christi atque levitas post longa consecrationis sue tempora tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse: et crimen suum hac præscriptione defendere, qua in Veteri Testamento sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nunc, quisquis ille est sectator libidinum, præceptorque vitiorum, si aestimat quia in lege Mosis passim sacris ordinibus a Domino nostro laxata sunt frena luxurie, cur eos quibus committiebantur sancta sanctorum præmonet dicens: *Sancti estote, quia et ego san-*

et us sum Dominus Deus vester (*Lecit. xi*)? Cur etiam procet a suis dominibus anno vicis sunt in templo habitare jussi sunt sacerdotes (*Luc. i*)? hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale exercere commercium, ut conscientiae integratæ fulgentes acceptabile Deo munus offerrent. Quibus expletæ deservitionis suæ tempore, uxorius usus solus successionis causa fuerat relaxatus: quia non ex alia, nisi ex tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti (*Num. xviii*). Unde et Dominus Jesus, cum nos suo illustrasset adventu, in Evangelio protestatur quia legem venerit implere, non solvere (*Matth. v*). Et ideo Ecclesiam, cuius sponsus est speciosus forma (*Ephes. v*), castitatis voluit splendore radiare: ut in die judicii, cum cursus advenerit, sine macula et ruga eam possit, sicut per apostolum suum instituit, reperire. Quarum sanctionum omnes sacerdotes atque levitatem insolubili lege constringimur, ut a die ordinationis nostræ sobrietati ac pudicitiae et corda nostra mancipemus, et corpora: dummodo per omnia Deo nostro in his quæ quotidie offerimus sacrificiis placeamus. Qui autem in carne sunt, dicente electionis Vase (*Rom. viii*), Deo placere non possunt: vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu: si tamen spiritus Dei habitat in vobis; et ubi poterit, nisi in corporibus, sint legimus (*Sep. i*), sanctis Dei spiritus habitare? Et quia aliquanti, de quibus loquimur (ut ita sanctitas retulit), ignoratione lapsos esse se deflent, his hac conditione misericordiam dicimus non negandam, ut sine ullo honoris augmentatione in hoc quo detecti sunt, quandiu vixerint, officio perseverent, si tamen posthac continententes se studuerint exhibere. Hi vero qui illiciti privilegii excusatione nituntur, et sibi asserunt veteri hoc lege concessum, neverint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, apostolicæ sedis auctoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attricari mysteria, a quibus se ipsi, dum obscenis cupiditatibus inhiant, privaverunt. Et quia exempla presentia cavere nos præmonent in futurum, quilibet episcopus, presbyter atque diaconus (quod non optamus), si deinceps fuerit talis inventus, jam nunc sibi omnem per nos indulgentia adjitum intelligat obseratum, quia ferro necesse est excidantur vulnera quæ fomentorum non senserint medicinam.

De clericis: quales debeant promoveri.

VIII. Didicimus etiam licenter ac libere inexplicatae vite homines, quibus etiam fuerint numerosa conjugia, ad prefatas dignitates prout cuicunque liberit aspirare, quod non tantum illis qui ad hæc immoderata ambitione perveniunt, quantum metropolitanis specialiter pontificibus imputamus, qui dum inhibitis ausibus connivent, Dei nostri quantum in se est præcepta contemnunt. Et ut taceamus quod altius suspicamur, ubi illud est quod Deus noster data per Mosen lege constituit, dicens, *Sacerdotes mei semel nubant* (*Levit. xi*)? et alio loco, *Sacerdos uxorem virginem accipiat, non viduam, non repudiata-*

tam, non meretricem (*Ezech. xliv*). Quod secutus Apostolus (*I Timoth. iii*) ex persecutore prædictator, unius uxoris virum tam sacerdotem quam diaconum fieri debere mandavit. Quæ omnia ita a verstrarum regionum despiciuntur episcopis, quasi in contrarium magis fuerint constituta. Et quia non est nobis de hujusmodi usurpationibus negligendum, ne nos indignantis Domini vox justa corripiat, quæ dicit: *Videbas furem, et currebas cum eo, et ponebas tuam cum adulteris portionem* (*Psalm. xlix*), quid ab universis posthac Ecclesiæ sequendum sit, quid vitandum, generali pronuntiatione decernimus.

De clericorum conversatione.

IX. Quicunque itaque se Ecclesiæ vovit obsequiis, a sua infancia ante pubertatis annos baptizari, et lectorum debet ministerio sociari, qui ab accessu adolescentiae usque ad tricesimum ætatis annum, si probabilitè vixerit, una tantum, et ea quam virginem communī per sacerdotem benedictione perceperit, uxore contentus, acolybus et subdiaconus esse debet, post quæ ad diaconii gradum, si se ipse, primitus continentia præiente, digaum probarit, accedit. Ubi si ultra quinque annos laudabilior ministraverit, congrue presbyterium consequetur, et exinde post decennium episcopalem cathedralm poterit adipisci: si tamen per hæc tempora integritas vite ac fidei ejus fuerit approbata.

De grandeviis.

X. Qui vero jam ætate grandevus melioris propositi conversatione provocatus ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo quo baptizatur tempore statim lectorum aut exorcistarum numero societur: si tamen eum unam habuisse vel habere, et hanc virginem accepisse constet uxorem. Qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud acolythus et subdiaconus fiat, et sic ad diaconatum, si per hæc tempora dignus judicatus fuerit, provehatur. Exinde jam accessu temporum presbyterium vel episcopatum, si eum cleri ac plebis evocarit electio, non immerito sortietur.

Quod clericus qui secundam uxorem duxerit deponatur.

XI. Quisquis sane clericus aut viduam, aut certe secundam conjugem duxerit, omni ecclesiastice dignitatis privilegio mox nudetur, laica tantum sibi communione concessa, quam ita demum poterit possidere, si nihil postea, propter quod hanc perdat, admittat.

Quæ feminæ cum clericis habent.

XII. Feminas vero non alias esse patimur in dominibus clericorum, nisi eas tantum quas propter solas necessitudinem causas habitare cum eisdem synodus Nicæna permisit.

De monachorum promotione.

XIII. Monachos quoque, quos tamorum gravitas, et vite ac fidei institutio sancta commendat, clericorum officiis aggregari et optamus, et volumus: ita ut qui intra tricesimum ætatis annum sunt, in mi-

notibus per gradus singulos crescente tempore promoveantur ordinibus, et sic ad diaconatus vel presbyterii insignia mature etatis consecratione perveniant, nec statim saltu ad episcopatus culmen ascendant, nisi in his eadem que singulis dignitatibus superioris praefiximus, tempora fuerint custodita.

Quod paenitens non fiat clericus.

XIV. Hunc quoque nos par fuit providere ut, sicut paenitentiam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita et post paenitendum ac reconciliationem nulli unquam laico licet honorem clericatus adipisci, quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerenderum sacramentorum instrumenta suscipere, qui dandum fuerint vasa vitorum.

Ut si per ignorantiam vel paenitens, vel digamus, aut ritu maritus clerici facti fuerint, non promovantur.

XV. Et quia hæc omnibus quæ in reprehensionem veniunt, sola excusatio ignorationis obtenditur, cui nos interim solius pietatis intuitu necesse est clementer ignoscere, quicunque paenitens, quicunque digamus, quicunque viduae maritus ad sacram militiam indebitæ et incompetenter irrepsit, hac sibi conditione a nobis veniam intelligat relaxatam, ut in magno debeat computare beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in hoc quo invenietur ordine, perpetua stabilitate permaneat: scituri posthac provinciarum omnium summi antistites, quod si ultra ad sacros ordines quemquam de talibus crediderint assumendum, et de suo et de corum statu quos

A contra canones et interdicta nostra provocerint, congruam ab apostolica sede promendam esse sententiam. Explenimus, ut arbitror, frater charisime, universa quo digesta sunt in querela, et ad singulas causes, de quibus per filium nostrum Bassianum presbyterum ad Romanam Ecclesiam, ut potest ad caput sui corporis, retulisti, sufficientia, quantum opinor, responsa reddidimus: nunc fraternalis tue animum ad servandos canones et tenenda decretalia constituta magis ac magis incitamus. Ut haec quæ ad tua consulta rescripsimus, in omnium coepiscoporum nostrorum perferri facias notionem, et non solum eorum qui in tua sunt diocesi constituti, sed etiam ad universos Carthaginenses ac Boeticos, Lusitanos atque Gallicos, vel eos qui vicinis tibi collimantur B hinc inde provinciis haec quæ a nobis sunt salubri ordinatione disposita, sub litterarum tuarum prosecutione iungantur. Et quanquam statuta sedis apostolice, vel canonum venerabilia definita nulli sacerdotum Domini ignorare sit liberum, ut illius tamen et pro antiquitate sacerdotii tui dilectioni tue esse admodum poterit gloriosum, si ea quæ ad te speciali nomine generaliter scripta sunt, per unanimitatem tue sollicitudinem in universorum fratrum nostrorum notitiam perferantur, quatenus et quæ a nobis non inconsulte, sed provide sub nimia cautela et deliberatione sunt et salubriter constituta, intemerata permaneant, et omnibus in posterum excusationibus aditus, qui jam nulli apud nos patere poterit, obstruantur. Data iii idus Februarii, Arcadio et Bauto vv. cc. conse. (An. Christi 385.)

DECRETA INNOCENTII PAPÆ.

Innocentius Decentio episcopo Engubino salutem.
Si instituta ecclesiastica, ut sunt a beatis apostolis tradita, integra vellent servare Domini sacerdotes, nulla diversitas, nulla varietas in ipsis ordinibus ac consecrationibus haberetur. Sed dum unusquisque, non quod traditum est, sed quod sibi visum fuerit, hoc existimat esse tenendum, inde diversa in diversis locis vel Ecclesiis aut teneri aut celebrari videntur, ac fit scandalum populi, qui dum nesciunt traditiones antiquas humana presumptione corruptas, putant sibi aut Ecclesiis non convenire, aut ab apostolis vel apostolicis viris contrarietatem inducat. Quis enim nesciat, aut non advertat, id quod a principe apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari, nec superduci aut introduci aliquid quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum? Præsertim enim sit manifestum in omnibus Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque interjacentes, nullum instituisse Ecclesiæ, nisi eos quos venerabilis apostolus Petrus aut ejus successores constituerint sacerdotes, aut legant, si in iis provinciis alias apostolorum inveniatur aut legitur docuisse. Qui si non legunt, quia nusquam inveniunt, oportet eos hoc sequi quod Ecclesia Ro-

miana custodit, a qua eos principiū accepisse non dubium est, ne dum peregrinis assertionibus studeant, caput institutionum videantur omittere. Sepe dilectionem tuam ad urbem venisse, ac nobiscum in Ecclesia convenisse non dubium est, et quem morem vel in consecrandis mysteriis, vel in ceteris agendis arcanis teneat, cognovisse, quod sufficere arbitrarer ad informationem Ecclesiæ tue, vel reformationem, si prædecessores tui minus aliquid aut alteri tenuerint, satis certum haberem, nisi de aliquibus consulendos nos esse duxisses. Quibus idcirco respondemus, non quo te aliqua ignorare credamus, sed ut majori auctoritate vel tuos instituas, vel si qui a Romanæ Ecclesiæ institutionibus errant, ut commonetas, aut indicare non differas, ubi scire valeamus qui sint qui aut novitates inducunt, aut alterius Ecclesiæ, quam Romanæ, existimant consuetudinem esse servantiam.

Be pace post confecta mysteria dandu.

I. Pacem igitur asseris ante confecta mysteria quosdam populis imperare, vel sibi inter sacerdotes tradere, cum post omnia, quæ aperire non debo, pax sit necessario indicenda. Per quam constet populum ad omnia quæ in mysteriis aguntur, atque in Eccle-

sia celebrantur, præbuisse consensum, ac finita esse A pacis concludentis signaculo demonstrantur.

De nominibus ante precem sacerdotis non recitandis.

II. De nominibus vero recitandis, antequam pre-
cem sacerdos faciat, atque eorum oblationes, quorum
nomina recitanda sunt, sua oratione commendet,
quam superfluum sit, et ipse pro tua prudentia recon-
gnoscis, ut cuius hostiam needum Deo offeras, ejus
ante nomen insinues; quamvis illi incognitum nihil
sit. Prius ergo oblationes sunt commendande, ac
tunc eorum nomina, quorum sunt,edicenda, ut inter
sacra mysteria nominentur, non inter alia que ante
premittimus, ut ipsis mysteriis viam futuris precibus
aperiamus.

*Quod non debeant baptizati nisi ab episcopis con-
signari.*

III. De consignandis vero infantibus manifestum est
non ab alio quam ab episcopo fieri licere. Nam pres-
byteri, licet sint sacerdotes, pontificatus tamen ap-
plicem non habent. Hoc autem pontificibus solis deberi
ut vel consignent, vel paracletum Spiritum tradant,
non solum consuetudo ecclesiastica demonstrat, ve-
rum et illa lectio Actuum apostolorum, quæ asserit
Petrum et Joannem esse directos, qui iam baptizatis
tradant Spiritum sanctum. Nam presbyteris, seu
extra episcopum, seu præsente episcopo cum bapti-
zant, chrismate baptizatos ungere licet, sed quod ab
episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex
eodem oleo signare, quod solis debetur episcopis,
cum tradunt Spiritum paracletum. Verba vero dicere
non possum, ne magis prodere videar, quam ad C
consultationem respondere.

Quod rite omni sabbato jejunetur.

IV. Sabbato vero jejunandum esse ratio eviden-
tiissima demonstrat. Nam si diem dominicum ob-
venerabilem resurrectionem Domini nostri Iesu Christi
non solum in Pascha celebramus, verum etiam per
singulos circulos hebdomadarum ipsius diei imaginem
frequentamus, ac si sexta feria propter passionem
Domini jejunamus, sabbatum prætermittere non de-
bemus, quod inter tristitiam atque laetitiam temporis
illius videtur inclusum. Nam utique constat apostolos
biduo isto in tristitia et in mœrore suis, et propter
rectum Judæorum se occulisse. Quod utique non
dubium est in tantum eos jejunasse biduo memorato,
ut traditio Ecclesie habeat isto biduo sacramenta
penitus non celebrari. Quæ forma utique per singu-
las tenenda est hebdomadas, propter id quod com-
memoratio diei illius semper est celebranda. Quod
si putant semel atque uno sabbato jejunandum, ergo
et dominicum et sexta feria semel in Pascha erit
utique celebranda. Si autem dominici diei ac sextæ
ferie per singulas hebdomadas reparanda imago est,
dementis est, bidui agere consuetudinem sabbato
prætermissio, cum non disparem habeat causam, a
sexta videlicet feria, in qua Dominus passus est,
quando et ad inferos fuit, ut tertia die resurgens
redderet laetitiam post biduanam tristitiam præce-
denter. Non ergo nos negamus sexta feria jejunan-

dum, sed dicimus et sabbato hoc agendum, quia am-
bo dies tristitiam apostolis, vel his qui Christum
secuti sunt, induxerunt, qui die dominico hilarati
non solum ipsum festivissimum esse voluerunt,
verum etiam per omnes hebdomadas frequentandum
esse duxerunt.

De fermento civitatis presbyteris dirigendo.

V. De fermento vero quod die dominica per titulos
mittimus, superflue nos consulere voluisti, cum om-
nes Ecclesie nostræ intra civitatem sint constituta,
quarum presbyteri, quia die ipsa prop' plebem sibi
creditam nobiscum convenire non possunt, illico
fermentum a nobis confectum per acolythos acci-
piunt, ut se a nostra communione maxime illa die
non judicent separatos, quod per parochias fieri de-
bere non puto, quia non longe portanda sunt sacra-
menta, nec nos per coemeteria diversa constitutis
presbyteris destinamus, et presbyteri corum confi-
ciendorum ius habeant atque licentiam.

De energumenis baptizatis.

VI. De his vero baptizatis qui postea dæmonio, aut
vitio aliquo, aut peccato interveniente, arripuntur,
quaesivit dilectio tua, si a presbytero vel diacono
possint aut debeant consignari: quod hoc, nisi epi-
scopus præceperit, non licet: nam ei manus impo-
nenda omnino non est, nisi episcopus auctoritate em-
dederit id efficiendi. Ut autem fiat, episcopi est im-
perare, ut manus ei vel a presbytero vel a ceteris
clericis imponatur. Nam quomodo id fieri sine magno
labore poterit, ut longe constitutus energumenus ad
episcopum ducatur? cum si talis casus ei in itine c
acciderit, nec perferri ad episcopum, nec referri ad
sua facile possit.

De penitentibus.

VII. De penitentibus aulem qui, sive ex gravioribus
commissis, sive ex leviорibus poenitentiam gerunt, si
nulla interveniat ægritudo, quinta feria ante Pascha
eis remittendum, Romanæ Ecclesie consuetudo dem-
onstrat. Ceterum de pondere æstimando delictorum
sacerdotis est judicare: ut attendat ad confessionem
poenitentis, et ad fletus atque lacrymas corrigentis,
ac tum jubere dimitti, cum viderit congruam satis-
factionem. Sane si quis in ægritudinem incident, at-
que usque ad desperationem devenerit, ei est ante
tempus Paschæ relaxandum, ne de seculo absque
communione discedat.

*De epistola sancti Jacobi apostoli, in qua pro infirmis
orare præcipitur.*

VIII. Sane quoniam de hoc, sicuti de ceteris consul-
ere voluit dilectio tua, adjectit etiam filius meus Co-
lestinus diaconus in epistola sua esse a tua dilectione
positum illud, quod in beati apostoli Jacobi epistola
conscriptum est: *Si infirmus aliquis in vobis est, in-
ducat presbyteros, et orent super eum, ungentes eum
oleo in nomine Domini, et oratio fidei salvabit infir-
num, et suscitat illum Dominus, et si in peccatis
fuerit, remittentur ei.* Quod non est dubium de fideli-
bus ægrotantibus accipi vel intelligi debere, qui
sancto oleo chrismatis orungi possunt, quod ab epi-

scopo coniectum non solum sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet, in sua aut in suorum necessitate ungendum. Ceterum illud superfluum videamus adjectum, ut de episcopo ambigatur quod presbyteris licere non dubium est. Nam idcirco presbyteris dictum est, quia episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Ceterum si episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem a se visitandum, et benedicere et tangere chrismate sine cunctatione potest, cuius est ipsum chrisma confidere. Nam penitentibus istud infundi non potest, quia genus est sacramenti. Nam quibus reliqua sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? His igitur, frater charissime, omnibus, quae tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potius, respondere curavimus: ut Ecclesia tua Romanam consuetudinem, a qua originem dicit, servare valeat atque custodire: reliqua vero, quae scribi fas non erat, cum adsueris, interrogati poterimus edicere. Erit autem potentia Domini etiam id procurare, ut et tuam Ecclesiam, et clericos nostros, qui sub tuo pontificio divinis famulantur officiis, bene instituas, et aliis formam tribuas quam debeant imitari. Data xiv cal. April. Theodosio Aug. vii et Palladio v. c. cons. (An. Christi 416.)

Innocentius Victricio episcopo Rhotomagensi salutem.

Etsi tibi, frater charissime, pro merito et honore sacerdotii, quo plurimum polles, vivendi et docendi secundum ecclesiasticas regulas nota sunt omnia, neque est aliquid quod de sacris lectionibus tibi minus collectum esse videatur: tamen quia Romanæ Ecclesiae normam atque auctoritatem magnopere postulasti, voluntati tue morem admodum gerens digestas vitæ et morum probabilium disciplinas annexas litteris meis misi, per quas advertant ecclesiastum regionis vestrae populi, quibus rebus et regulis Christianorum vita in sua cujuscunque professione debeat contineri, qualisque servetur in urbis Romæ ecclesiis disciplina. Erit dilectionis tue per plebes finitimas, et consacerdotes nostros, qui in illis regionibus propriis Ecclesiis præsident, regularum hunc librum quasi didascalicum atque monitorem sedulo insinuare: ut et nostros cognoscere, et ad fidem confluentium mores valeant docendi sedulitate formare. Aut enim propositum suum ex hac nostra congruenti lectione cognoscent, aut si quid adhuc desideratur, facile poterunt ex bona imitatione supplere. Incipiamus igitur, adjuvante sancto apostolo Petro, per quem et apostolatus et episcopatus in Christo cepit exordium: ut quoniam plures sc̄e emerserunt causæ quæ in aliquantis non erant causæ, sed crimina, ut de cætero sollicitudo sit unicuique sacerdoti in sua Ecclesia curam hujusmodi habere, sicut apostolus prædicat Paulus, talem Ecclesiam Deo exhibendam non habentem maculam aut rugam (*Eph. v.*), ne alicuius morbide ovis afflata conscientia nostra contaminata violetur. Propter eos igitur qui vel ignorantia, vel desidia non tenent ecclesiasticam disciplinam, et multa non præsumenda præsumunt, recte

A postulasti ut, in illis partibus istiusmodi, quam tenet Ecclesia Romana forma servetur. Non quod nova præcepta aliqua imperentur, sed ea quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus: quæ tamen apostolica et Patrum traditione sunt constituta. Scriptum est namque ad Thessalonicenses Paulo monente: *State, et tenete tradições nostras, sive per verbum, sive per epistolam* (*II Thessal. n. 14*). Illud certe tuam debet mentem vehementius excitare, ut ab omni labe sæculi istius inmunis ante Dei conspectum securus inveniaris, cui multum eam creditur, plus ab eo exigitur usura parvarum. Ergo quoniam non pro nobis tantum, sed pro populo Christi cogimur præstare rationem, disciplina deifica [*Cod. ms.*, sanctificata] populum erudire debemus. Extiterunt enim nonnulli qui, statuta majorum non tenentes, castitatem Ecclesie sua præsumptione violarent, populi favorem sequentes, et Dei judicium non timentes. Ergo ne silentio nostro existinemur his præbere consensum, dicente Domino, *Videbas sarem, et currebas cum eo* (*Psal. xlix, 18*), hæc sunt quæ deinceps intuitu divini judicii omnem catholicum episcopum expedit custodire.

Quod extra conscientiam metropolitani non ordinetur episcopus.

IX. Primum, ut extra conscientiam metropolitani episcopi nullus audeat ordinare, integrum enim iudicium est quod plurimorum sententiis confirmatur, nec unus episcopus ordinare præsumat, ne furtivum beneficium præstitum videatur. Hoc enim a synodo Nicæna constitutum est atque definitum.

Qui ad clerum suscipi non possint, et ut clericorum causæ a propriis terminentur episcopis.

X. Item si quis post remissionem peccatorum cingulum militie sæcularis habuerit, ad clericatum admitti omnino non debet. Si quæ autem causæ vel contentiones inter clericos tam superioris ordinis quam etiam inferioris fuerint exortæ, ut secundum synodum Nicænam congregatis ejusdem provincie episcopis jurgium terminetur, nec alicui licet, sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesie, relictis his sacerdotibus qui in eadem provincia Dei Ecclesiam nutu divino gubernant, ad alias convolare provincias. Quod si quis forte præsumpscrit, et ab officio cleri subnotus, et injuriarum reus ab omnibus judicetur.

D Si autem majores causæ in medio fuerint devolutæ, ad sedem apostolicam, sicut synodus statuit, post iudicium episcopale referantur.

Ut viduam clericus non ducat uxorem.

XI. Ut viduam clericus non ducat uxorem, quia scriptum est: *Sacerdos uxorem virginem accipiat, non viduam, non ejeciam* (*Levit. xxi, 13*). Utique qui ad sacerdotium labore suo et vitæ probitate contendit, cavere debet ne hoc præjudicio impeditus pervenire non possit.

Ut si laicus viduam duxerit, clericus non fiat.

XII. Ut is qui viduam, licet laicus, duxit uxorem, sive ante baptismum, sive post baptismum, non admittatur ad clericum, quia codicem videtur exclu-

sus. In baptismo enim crimina dimittuntur, non accepte uxoris consortium relaxatur.

Ut qui secundam uxorem habuerit clericus non sit.

XIII. Ne is qui secundam duxerit uxorem clericus fiat, quia scriptum est: *Unius uxoris virum* (*I Tim. iii*); et iterum: *Sacerdotes mei non nubant amplius* (*Ezech. xliv*). Et si ab aliquibus existimat, ante baptismum si forte quis accepit uxorem, et ea de seculo recedente alteram duxerit, in baptismo esse dimissum, satis errat a regula, quia in baptismo peccata remittuntur, non acceptarum uxorum numerus aboletur, cum usque uxor ex legis praecepto ducatur, in tantum ut et in paradiſo, cum parentes humani generis conjungerentur (*Gen. ii*), ab ipso sint Domino benedicti, et Salomon dicat, *A Deo preparabitur viro uxor* (*Prov. xix*), quam formam etiam sacerdotes omnes servare uisu ipse demonstrat Ecclesie. Satis enim absurdum est aliquem credere, uxorem ante baptismum acceptam post baptismum non computari, cum benedictio quae per sacerdotem super nubentes imponitur, non materiam delinquendi dedisse, sed formam tenuisse legi a Deo antiquitas instituta deceat. Quod si non putatur uxor esse computanda quae ante baptismum ducta est, ergo nec filii qui ante baptismum geniti sunt, pro filiis habentur.

Ut alterius clericos ordinare nullus usurpet episcopus.

XIV. Ut de aliena Ecclesia clericos ordinare nullus usurpet, nisi ejus episcopus precibus exoratus concedere voluerit. Hoc etiam synodus statuit Nicenae, ut abjectum ab altero clericum altera Ecclesia non recipiat.

Ut non rebaptizentur qui ad Ecclesiam a Novatianis vel Montensibus veniant.

XV. Ut venientes a Novatianis vel Montensibus per manus tantum impositionem suscipiantur, quia quavis ab hereticis, tamen in Christi nomine baptizati sunt, preter eos qui a nobis ad illos transiuentes rebaptizati sunt, si resipicentes et uia nostra euanas cogitantes redire maluerint, sub longa penitentiae satisfactione admittendi sunt.

Quod sacerdotes et levite cum mulieribus coire non debeant.

XVI. Priuera, quod dignum, et pudicum, et honestum est, tenere Ecclesia omnimodo debet, ut sacerdotes et levite cum uxoribus suis non coeant, quia ministerii quotidiani necessitatibus occupantur: scriptum est enim: *Sancti estote, quoniam et ego sanctus sum Dominus Deus vester*. Nam si priscis temporibus de templo Dei sacerdotes anno vicis sive non diacedebant, sicut de Zacharia legimus (*Luc. i, 8*), nec dominum suum omnino tangebant, quibus utique proprii sobolis successionem uxoriis uses fuerat relaxatus, quia ex alia tribu et propterquam ex semine Aaron ad sacerdotium nullus fuerat praeceptus accedere (*Num. xviii*), quanto magis hi sacerdotes vel levite pudicitiam ex die ordinationis sus-

A servare debeant, quibus vel sacerdotium vel ministerium sine successione est, nec praeter dies qualiter a sacrificiis divinis vel a baptismatis officio vacent? Nam si Paulus ad Corinthios scribit dicens: *Abstinete vos ad tempus, ut vacetis orationi* (*I Cor. vii*), et hoc utique laicis praecepit, multo magis sacerdotes, quibus et orandi et sacrificandi juge officium est, semper debebunt ab hujusmodi consortio abstinere, qui si contaminati fuerint carnali concupiscentia, quo pudore vel sacrificare forsitan usurpabunt, aut qua conscientia, quove merito exaudiri se credunt, cum dictum sit: *Omnia munda mundis, coinquatinis autem et inuidelibus nihil mundum* (*Ad Tit. i*)? Sed fortasse liebre hoc credit, quia scriptum est: *Unius uxoris virum* (*I Tim. iii*), non permanenter in concupiscentia generandi dixit, sed propter conscientiam futuram. Neque enim integros corpore non admisit, qui ait: *Vellem autem omnes sic esse, sicut et ego* (*I Cor. vii*). Et apertius declarat dicens: *Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt; vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu* (*Rom. viii*).

Quod monachus, si clericus factus fuerit, propositum suum servare debeat.

XVII. De monachis qui diu morantes in monasteriis postea ad clericatos ordinem pervenerint, non debere eos a priore proposito deviare. Aut enim sicut in monasterio fuit, et quod diu servavit, in meliori gradu positus amittere non debet. Aut si corruptus postea baptizatus in monasterio sedens, et ad clericatus ordinem accedere voluerit, uxorem omnino habere non poterit, quia nec benedicti cum sponsa potest jam ante corruptus. Quae forma servatur in clericis maxime, cum vetus regula hoc habeat, ut quisque corruptus baptizatus clericus esse voluisse, sponderet se uxorem omnino non ducere.

Ut ex curialibus clericus non fiat, propter voluptates quas a diabolo inventas exhibere compellitur.

XVIII. Priuera frequenter quidam ex fratribus nostris curiales, vel quoslibet publicis functionibus occupatos, clericos facere contendunt, quibus postea major tristitia, cum de revocandis eis aliquid ab imperatore praecepitur, quam gratia nascitur de adscitis. Constat enim eos in ipsis munib[us] voluptates etiam exhibere, quas a diabolo inventas esse non dubiu[m] est, et ludorum aut munierum apparatibus aut praesesse aut forsitan interesse. Sit certe in exemplum sollicitudo et tristitia fratrum, quam saepe pertulimus imperatore praesente, cum pro his sepius rogaremus, quam ipse nobiscum positus cognovisti, quibus non solum inferiores clerici ex curialibus, verum etiam Jam in sacerdotio constituti, ingens molestia ut rediderentur instabat.

De virginibus velatis, si deviaverint.

XIX. Item quae Christo spiritualiter usurperunt, et a sacerdote velantur, si postea vel publice usurperint, vel se clanculo corruperint, non eas admittendas esse ad agendam p[re]uentiam, nisi is cui se junxerant de mundo recesserit. Si euim de hominibus haec ratio custoditur, ut quaecunque vivente viro alteri

nupserit, habeatur adultera, nec ci agendæ pœnitentiæ licentia concedatur, nisi unus ex his fuerit defunctus, quanto magis de illa tenenda est quæ ante immortalis se sponso conjuxerat, et postea ad humanas nuptias transmigravit?

De virginibus non relatis, si deviaverint.

XX. Hæ vero quæ neendum sacro velamine tectæ, tamen in proposito virginali semper se simulaverunt permanere, licet relatae non fuerint, si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia est, quia sponsio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nulla ratione dissolvi, quanto magis ista pollicitatio quam cum Deo pepigerunt, solvi sine vindicta non poterit? Nam si apostolus Paulus quæ a proposito viduitatis discesserant, dixerit eas habere damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt (*I Tim. v.*), quanto potius virgines, quæ prioris promissionis fidem frangere sunt conatae?

Hæc itaque regula, frater charissime, si plena vigilancia fuerit ab omnibus Dei sacerdotibus observata, cessabit ambitio, dissensio conquiescat, hæreses et schismata non emergent, locum non accipiet diabolus sciviendi, manebit unanimitas, iniqüitas soperata calcabitur, veritas spirituali fervore flagrabit, pax prædicata labiis cum voluntate animæ concordabit, implebitur dictum Apostoli, ut unanimes uniuersitatem permaneamus in Christo (*Philipp. ii.*), nihil per contentionem nobis, neque per inanem gloriam vindicantes, non hominibus, sed Deo nostro salvatori placentes: cui est honor et gloria in secula sæculorum. Amen. Data xx cœl. Martii Honorio Augusto vi et Aristoneto v. c. cons. (Ann. Christi 404.)

Innocentius Exuperio episcopo Tulosano salutem.

Consulenti tibi, frater charissime, quid de propria specie unaquaque sentire, pro captu intelligentiae meæ quæ suæ visa respondi, quid sequendum, vel docilis ratio persuaderet, vel auctoritas lectionis ostenderet, vel custodita series temporum demonstraret. Evidem dilectio tua institutum secuta prudentium ad sedem apostolicam referre maluit, quid deberet de rebus dubiis custodiare potius, quam usurpatione presumpta quæ sibi viderentur, de singulis obtainere. Cur enim magis pudendum putemus discere aliquid, quam omnino nescire? mihi quoque ipsi de collatione docilitas accedit, ut perscrutatis rationibus ad propria respondere compellar: eoque sit ut aliquid semper addiscat, qui postulatur ut doceat. Proponam igitur singula, subjiciamque responsum.

De incontinentia sacerdotum vel levitatum.

XXI. Proposuisti quid de his observari debeat quos in diaconii ministerio aut in officio presbyterii positos incontinentes esse aut suis generati filii prodiderunt. De his et divinarum legum manifesta est disciplina, et beatæ recordationis viri Sirici episcopi monita evidenter commearunt, ut incontinentes in officiis talibus positi omni honore ecclesiastico pri-

A varentur, nec admittantur ad tale ministerium quod sola continentia oportet impleri. Est enim vetus admodum sacrae legis auctoritas (*I Paral. xxv.; Luc. i.*), jam inde ab initio custodita, quod in templo anno vicis sue habitare præcepti sunt sacerdotes, ut servientes sacræ oblationibus pueros et ab omni labore purgatos sibi vindicent divina mysteria, neque eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium, quia scriptum est: Sancti estote, quia et ego sanctus sum Dominus Deus vester (*Lxx. xx.*). Quibus utique propter sobolis successionem propterea uxorius usus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu ad sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere: quanto magis hi sacerdotes vel levite pudicitiam ex die ordinationis sue servare debent, quibus B vel sacerdotium vel ministerium sine successione est, nec præterit dies qua vel a sacrificiis divinis vel a baptismatis officio vident? Nam si Paulus ad Corinthios scribit dicens: Abstinete vos ad tempus, ut vacetis orationi (*I Corinth. vn.*), et hoc utique laicis præcepit, multo magis sacerdotes, quibus et orandi et sacrificandi juge officium est, semper debebunt ab hujusmodi consortio abstinere: qui si contaminatus fuerit carnali concupiscentia, quo pudore vel sacrificare usurpabit, aut qua conscientia, quove merito exaudiri se credit, cum dictum sit: Omnia munda mundis, coquinatis autem, et infidelibus nihil mundum (*Ad Tit. 1.*)? Sed fortasse hoc licere credit, quia scriptum est: Unius uxoris virum (*I Tim. iii.*); non permanentem in concupiscentia C generandi hoc dixit, sed propter continentiam faturam. Neque eniū integrō corpore non admisit, qui ait: Vellein autem omnes sic esse, sicut et ego (*I Cor. vii.*), et apertius declarat, dicens: Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt; vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu (*Rom. viii.*). Et habentem filios (*I Tim. iii.*), non generantem, dixit. Sed ea plane dispar et divisa sententia est; nam si ad aliquos forma illa ecclesiastice vitæ pariter et disciplinæ, que ab episcopo Siricio ad provincias commeavit, non probabitur pervenisse, his ignorationis venia remittetur, ita ut de cœtero penitus incipiant abstinere, et ita gradus suos in quibus inventi fuerint sic retinent, ut eis non licet ad potiora D concondere: quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum quem retinent non amittant. Si qui autem scisse formam vivendi missam a Siricio deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abiecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, qui post admonitionem cognitam præponendam arbitrati sunt voluptatein.

De ultima pœnitentia.

XXII. Et hoc quæsitus est, quid de his observari oporteat, qui post baptismum omni tempore incontinentiæ voluntatibus dediti in extremo fine vite sue pœnitentiam simul et reconciliationem communionis exposcent. De his observatio prior durior, posterior interveniente misericordia inclinatior est, nam consuetudo prior tenuit, ut concederetur ei

poenitentia, sed communio negaretur. Nam cum illis A temporibus crebre persecutioessent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos non revocaret a lapsu, merito negata communio est, concessa poenitentia: ne totum penitus negaretur, et duriorem remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, jam terrore depulso communionem dari abeuntibus placuit, et propter Domini misericordiam, quasi viaticum profecturis, ne Novatiani haeretici, negantis veniam, asperitatem et duritiam subsequi videamur. Tribuetur ergo cum poenitentia extrema communio, ut homines hujusmodi vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, a perpetuo exitio vindicentur.

De administrationibus.

XXIII. Quæsitum etiam est super his qui post baptismum administraverunt, et aut tormenta sola exercuerunt, aut etiam capitalem protulerunt sententiam, de his nibil legimus a majoribus definitum (*Rom. xiii*). Meminerant enim a Deo potestates has fuisse concessas, et propter vindictam noxiiorum gladii fuisse permisum, et Dei ministrorum esse datum in hujusmodi vindicem. Quomodo igitur reprehenderent factum quod auctore Deo viderent esse concessionem? De his ergo ita ut hactenus servatum est, sic habemus, ne aut disciplinam evertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. Ipsi autem in ratione reddenda, gesta sua omnia servabuntur.

Quod viri cum adulteris uxoribus non convenient.

XXIV. Et illud desideratum est sciri, cur communi cantes viri cum adulteris uxoribus non convenient, cum contra uxores in consor tio adulterorum virorum manere videantur? Super hoc Christiana religio adulterium ja utroque sexu pari ratione condemnat, sed viros suos mulieres non facile de adulterio accusant, et non habent latentia peccata vindictam; viri autem liberius uxores adulteras apud sacerdotes deferre consueverunt, et ideo mulieribus, prodito earum criminis, communio denegatur, virorum autem latente commiso non facile quisquam ex suspicionibus abstinetur, qui utique submovet, si ejus flagitium detegatur. Cum ergo par causa sit, interdum probatione cessante vindicta ratio conquiescit.

Quod qui preces vel criminales dictant, habeantur immunes.

XXV. Illud etiam acciscitari voluisti, an preces dictantibus liberum concedatur utique post baptismi regenerationem a principibus poscere mortem alicuius, vel sanguinem de reatu? quam rem principes nunquam sine cognitione concedunt, sed ad judices commissa ipsa vel crima semper remittunt, ut causa cognita vjdicentur: que cum quæsitori fuerint delegata, aut absolutio aut damnatio pro negotiis qualitate profertur, et dum legum in improbos exercetur auctoritas, erit dictator iununis.

Quod hi qui intercedente repudio divorantium pertulerunt, abisque se vinxerunt nuptiis, adulteri esse monstrarentur.

XXVI. De his etiam requisivit dilectio tua, qui in-

terveniente repulso alii se matrimonio copularunt, quos in utraque parte adulteros esse manifestum est. Qui vero vel uxore vivente, quamvis dissociatum videatur esse conjugium, ad aliam copulam festinare, neque possunt adulteri non videri, in tantum ut etiam hæc personæ quibus tales conjuncti sunt, etiam ipsæ adulterium commisisse videantur, secundum illud quod legimus in Evangelio: Qui dimiserit uxorem suam, et duxerit aliam, macchatur; similiter et qui dimissam duxerit, macchatur (*Matth. xix*), et ideo omnes a communione sacerdotum abstinendos. De parentibus autem aut propinquis eorum, nihil tale statui potest, nisi si incentores illiciti consortii fuisse detegantur.

Qui libri in canone recipiantur.

B XXVII. Qui vero libri recipientur in canone Scripturarum brevis annexus ostendit. Ille sunt ergo que desiderata moneri voce voluisti: Mosis libri quinque, id est Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, nec non et Iesu Nave unus, et Judicum unus, et Regnorum libri 4, simul et Ruth. Prophetarum libri 16, Salomonis libri 5, Psalterium. Item historiarum Job liber unus, Tobiae unus, Esther unus, Judith unus, Machabæorum duo, Esdra duo, Paralipomenon duo. Item Novi Testamenti Evangeliorum lib. 4; apostoli Pauli Epistolæ 14; Epistola Joannis 3; Epistola Petri 2; Epistola Judæ; Epistola Jacobi, Actus apostolorum, Apocalypsis Joannis. Cetera autem, que vel sub nomine Matthiae, sive Jacobi Minoris, vel sub nomine Petri et Joannis, que a quodam Leucio scripta sunt, vel sub nomine Andreæ, que a Nechocharide et Leonide philosophis, vel sub nomine Thomæ scripta sunt, et si qua sunt alia, non solum repudianda, verum etiam noveris esse dannanda. Data x cal. Martiarum; Stilicone u et Anthemio cons. (An. Christi 405.)

Lanocentius Felici episcopo Nuceriano salutem.

Mirari non possumus dilectionem tuam sequi instituta majorum, omnia queque possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos, quasi ad caput atque ad apicem episcopatus referre: ut consulta videlicet sedes apostolica ex ipsis rebus dubiis certum aliquid faciendumque pronuntiet, quod nos et libenter accipimus, et dilectionem tuam memorem canonum comprobamus. Scripsisti igitur quod, servore fidei quo polles, et amore sanctæ plebis vel reparaveris Ecclesiæ Dei, vel novas quasque construxeris: sed in his clericos quos constituas non habere, aliquos vero mutilos, aliquos digamos esse, ad quod stupuimus prudentem virum de his voluisse consulere, quæ omnibus sunt certa ratione comperta. Ergo non quasi ignorantia dicimus, sed in aliis forsitan occupatos istud oblitos esse vos dicimus.

Si quis volens partem sibi corporis amputaverit, clericus esse non potest: nolens autem potest.

XXVIII. Qui igitur partem cujuslibet digitii sibi ipse volens abscondit, hunc ad clerum canones non admittunt: cui vero casu aliquo contigit, dum aut operi rustico curam impedit, aut aliquid faciens se non

sponte percussit : hos canones præcipiunt et clericos fieri, et si in clero fuerint reperti, non abjici. In illis enim voluntas est judicata, que sibi ausa fuit ferrum iujicere, quod scilicet et alii id facere dubitare non possit : in istis vero casus veniam meruit.

Quod digami ad clerum admitti non possint.

XXIX. De digamis autem nec consuli debuit, cum manifesta sit lectio Apostoli, unius uxoris virum ad sacerdotium sive ad clericatum admitti debere (*I Timot. iii*). Et hanc ipsam tamen si virginem accepit, nam ea que habuerit ante virum, licet defunctus sit, tamen si clericu postea fuerit copulata, clericus qui eam acceperit esse non poterit, quia in lege cautum est, *Non riduam, non abjectam habere posse conjugem sacerdotem.*

Qui de laicis ad clerum non debeant promoveri.

XXX. De laicis vero religio tua consuluit quod canones ordinare prohibeant. Certum est quidem hoc regulas ecclesiasticas continere : sed non ita definitum est ut de omnibus sit laicis constitutum. Neque enim clerici nasci et non fieri possunt, sed designata sunt genera de quibus ad clericatum pervenire non possunt, id est, si quis fidelis militaverit, si quis fidelis causas egerit, hoc est postulaverit, si quis fidelis administraverit. De curialibus autem manifesta ratio est, quoniam, etsi inveniantur hujusmodi viri qui debeant clerici fieri, tamen scipius ad curiam repetuntur, cavendum ab his est propter tribulationem quae sepe de his Ecclesie provenit.

Qui de laicis possunt fieri clerici, hic aperte concubia prohibetur.

XXXI. Laici vero qui habentes uxores baptizati sunt, ac sic se instituerint ut opinio eorum in nullo vacillet, ut aut clericis juncti sint, aut monasteriis, ex quo baptizati sunt, haeserint, si non concubinam, non pellicem noverint, si in omnibus bonis operibus vigilaverint, non prohibentur hujusmodi ad clericatus sortem assumi.

De temporibus immorandis in clero.

XXXII. Ita sane ut in eos tempora a majoribus constituta serventur : nec cito quilibet lector, cito acolythus, cito diaconus, cito sacerdos fiat. Quia in minoribus officiis si diu perdurent, et vita eorum pariter et obsequia comprobantur, ut ad sacerdotium postea emersis stipendiorum meritis veniant, nec præripiant quod vita probata meretur accipere. Quoniam ergo certa definitione monstratum est qui debeant admitti, qui vero reprobari, ex his omnibus, quos videt dignatio tua non posse reprobari, eligere debebis, quos clericos facias. Si enim nullam gratiam hominibus aut beneficium praestare velimus, tales invenire possumus, de quorum assumptione nec incurrire, nec erubescere valeamus.

Innocentius Maximo et Severo episcopis per Brutios.

Ecclesiasticorum canonum norma nulli esse debet incognita sacerdoti, quia nesciri haec a pontifice satis est indecorum : maxime cum a laicis religiosis viris et sciatur, et custodienda esse ducatur. Nuper Maximilianus filius noster agens in rebus cuiusmodi

A querelam detulerit, libelli ejus series annexa declarat.

Quod hi qui in presbyterio filios generint, remoreri ab officio debeant.

XXXIII. Qui zelo fidei ac discipline ductus non patitur Ecclesiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios asserit procreasse, quod non licere exponere, nisi nossem vestram prudentiam legis totius habere notitiam. Et ideo, fratres charissimi, libelli qui subjectus est tenore perspecto, eos qui talia perpetrassè dicuntur jubebitis in medio collocari, discussisque objectionibus quæ ipsis presbyteris impinguntur, si convineat potuerint, a sacerdotali removeantur officio. Quia qui sancti non sunt sancta tractare non possunt, atque alieni efficiantur

B a ministerio quod vivendo illicite polluerunt. Miramur autem haec eorum dissimulare episcopos, ut aut conhibere, aut nescire esse illicita judicentur.

Quod post pœnitentiam nullus possit ad clerum admitti.

XXXIV. Innocentius Agapito, Macedonio et Mariano episcopis Apulis.

Multa in provincia vestra contra canones ecclesiasticos decretaque majorum usurpari a plurimis et relationes diversorum, et suggestiones fidissime retulerunt, que quidem possent facile resecari, si episcopi in his non invenirentur autores. Qui dum aut amicis, aut obsequentibus gratiam praestare nituntur, religionem violant, ordinesque corrumpunt, ac sic evenit ut indigni quique honores suscipiant ecclesiasticos, et admittantur ad clerum, qui nec inter laicos quidem dignum locum habere mercentur, sicuti nunc dato nobis libello monstratum est, Modestum quemdam multis criminibus involutum, propter quæ etiam pœnitentiam egisse dicitur, non solum clericum effectum, quod non licet, verum etiam ad episcopatus apicem tendere, cum canones apud Nicæam constituti penitentes etiam ab infimis officiis clericorum excludant. Et ideo, fratres charissimi, perspecto tenore libelli eum jubebitis presentari, ac si vere constiterit talem quallem libellus affirmat, non solum ab ambitione episcopatus, sed etiam a clericatus removeatur officio.

D *De Bubalio et Tauriano, damnatis a provincialibus episcopis, quorum sententiam sedes apostolica retractare curari.*

XXXV. Innocentius Rufo, Gerontio, Sophronio, Flaviano, Macedonio, Prosdotrio, et Aristæ episcopis per Macedoniam constitutis. Mora coepiscoporum nostrorum Maximiani et Eumeni, vel potius importunitas temporum fecit ut vos iteraretis de Bubalio et Tauriano querimoniam, et nos iterum in homines perditissimos insureremus sed ut possum paucioribus verbis malorum tantorum imitabor compendium, et strictim quæ in volumine litterarum vestrarum conspexerim retractabo. Grave non potuit videri piissimis mentibus vestris eujusunque retractari judicium, quia veritas exagitata scipius magis splendescit in luce, et pernicias revocata in judicium gravius et sine pœnitentia condempnatur; nam fructus divinus

est justitiam sepius recenseri, fratres charissimi. Verum illud video movisse animos vestros, quod in multis Bubalius sepe fallaciis deprehensu objecerit exemplaria fictarum quasi a nobis literarum: cum pro consuetudine hominis nihil quod proferret jam fide dignissimum videretur. Sed sileatur omiae jani de tali negotio murmur, et convicti diaboli ipsi anhelitus comprimantur. Subjunxius autem his priores litteras, quas per memoratos episcopos miseramus ita plenaria sententia nostrorum sensuum designata est, ut dum relegeritis, nihil ambiguum, nihil requirendum in hac causa de cetero repetatis. Hanc autem paginulam nostram sollicitius creditibus episcopis relegendam mittite, ut sciant plenissime quid sit de Bubalio et Tauriano, ceterisque provinciarum, ut servent, qui digni admonitione sunt, cavere a talibus, ne talia sortiantur.

De terminis minime transferendis.

XXXVI. Innocentius Florentio episcopo Tiburtiensi.

Non semel, sed aliquoties clamat Scriptura divina (*Deut. xix et xxvii; Proverb. xxii*) transferri non oportere terminos a patribus constitutos: quia nefas est si quod alter semper possederit, alter invadat, quod tuam honestatem frater et coepiscopus noster Ursus asserit perpetrasse. Nam Nomentum sive Feliciensem parochiam ad suam diocesim a majoribus pertinentem invasisse te, atque illic divina celebrasse mysteria inconsulto eodem ac nesciente, non sine dolore conquestus est. Quod si verum est, non leviter te incurrisse cognoscas, unde si declinare cupis tantæ usurpationis iuidiam, nostris litteris admonitum te convenit abstinere: certe si aliquid tibi credis justitiae suffragari integris omnibus, et in pristine statu manentibus, post dies venerabilis Pasche adesse debebis, ut memoratis possis intentionibus respondere, partibusque in medio collocatis, quid antiquitas aut veritas habeat inquiramus.

Si cuius uxor fuerit abducta in captivitatem, et alteram marius accepit, revertente prima, secunda mulier debet excludi.

XXXVII. Innocentius Probo.

Conturbatio procellæ barbarice facultati legum instituit casum, nam bene constituto matrimonio inter Fortunum et Ursam captivitatis incursus fecerat nemum, nisi sancta religionis statuta providerent. Cum enim in captivitate praedicta Ursa mulier teneretur, aliud conjugium cum Restituta Fortunius meioratus inisse cognoscitur. Sed favore Domini reversa Ursa nos adiit, et nullo diffidente uxorem se memorati esse perdocuit. Quare, domine fili merito illustris, statuimus, fide catholica suffragante illud esse conjugium, quod erat primitus gratia divina fundatum convenientius secundæ mulieris, priore superstite, nec divortio ejecta, nullo pacto posse esse legitimum.

Ad Aurelium Carthaginem, et Augustinum Hipponeensem episcopos scripta salutatoria plena charitate.

XXXVIII. Innocentius Aurelio et Augustino episcopis. Acceptissimi mihi Germani compresbyteri ille

A recursus vacuus officio nostro esse non debuit; per charos enim salutare charissimos naturale quodammodo nobis videtur et consequens. Gaudere igitur in Domino vestram germanitatem amantissimi capimus, et pro nobis paria ad Deum vota rependere precamur, quia, ut bene nostis, communibus et alternis plus agimus orationibus, quam singularibus aut privatis.

Ad Julianam nobilem ejusdem papæ scripta exhortatoria.

XXXIX. Singulare membrum Ecclesie tuæ religionis amplitudinem existere, et a nobis reverentissime coli satis est omnibus manifestum. In ipso apice enim nobilitatis multo nobiliorem Ecclesie devotionem impendis, et magis laeta Christi agnitione praecipitis ejus obtemperas, et in fide potius exultas, quam tanti generis flore jactaris. Summae virtutis est vicisse gloriam carnis, et magna est Christi gratia nobilitatem meritis superasse, domina filia merito illustris. Certa igitur existens, dilectissima, vita hujus quaecunque sunt spatha æternis divinis quo officiis illustrare contendit, ut qui insignem te prestitit, reddat sibi per secula elariorem.

Ad Aurelium episcopum Carthaginis de Pascha.

XL. Innocentius Aurelio.

Charitatis nostræ officium nullo intervallo dirimitur, etiamsi charta nullos apices ferat. Vivit enim spiritualis gratia alternis in cordibus, et amore nostrum confovet sacerdotalis ipsa societas. Cum ergo indignum est unitatem Ecclesie non custodiri, idem que omnes pariter et sentiamus et pronuntiemus, frater charissime, has ego litteras de ratione paschali alterius, dico futuri anni, perscripsi. Nam cum ante diem xi cal. Aprilium pene luna 16 colligatur (nam quippam minus est), itemque in ante diem iv cal. earundem veniat 23, existimavi xi cal. memoriarum die festa paschalia celebranda: quoniam in 23 luna nullum Pascha unquam ante hoc Pascha factum esse cognoscimus. Sententiae mete exposui atque edixi tenorem; jam prudentia erit tua, consori mihi frater, cum unanimis et consacerdotibus nostris hanc ipsam rem in synodo religiosissima retractare, ut si nihil dispositioni nostræ resultat, nobis plenissime aperteque rescribas, quo liberaliter paschalem diem jam litteris ante ut moris est servandam suo tempore prescribamus. Compresbyterum autem Archidiacorum, quanvis noveris quod libentissime ac more suscias consueto, tamen ex abundantibus postulo ut cum inter tuos habere digneris.

De Antiochena Ecclesia.

XLI. Innocentius Bonifacio presbytero.

Ecclesia Antiochena, quam priusquam ad urbem perveniret Romanus beatus apostolus Petrus sua presentia illustravit, velut germana Ecclesie Romane, diu se ab eadem alienam esse non passa est; nam missis legatis ita pacem postulavit et moruit, ut et Evagrianos suis ordinibus, ac locis intemerata ordinatione quam acceperant a memorato suscipient, et Joannis sanctæ memoriae vel clericos vel

Iicos in unum colligeret atque congregaret. Pro militens ipsius civitatis episcopus, frater meus Alexander, etiamsi quis forte vel a nobis vel aliunde posterioris ordinationis ad eosdem advenerit, se sine controversia receptorum, ac nomen episcopi memorati inter quiescentes episcopos recitaturum: cui rei nos noverit tradidisse manus, frater charissime, et eos in nostra viscera recipisse, ne diu membra quae requisiverant sanitatem, ab unitate corporis habentur aliena. Omnia vero quae per ordinem gesta sunt filios meos diaconus Paulus, harum scilicet portitor litterarum, tue dilectioni poterit enarrare: ut et gaudium commune nobiscum habeas, et eos informes qui pro Attici parsibus intervenire consueverunt.

Ad Alexandrum Antiochenum episcopum de pace.

XLI. Innocentius Alexandro episcopo.

Quam grata mihi, quam pia, quam necessaria legatio a tua sanctitate, frater charissime, ad nos directa fuerit, gestorum ipsorum replicatione cognoscere. Voluit enim compresbyter noster Cassianus hanc amicitiam nostrarum paginulam per compresbyterum nostrum Paulum, Nicolaum diaconum, et Petrum subdiaconum, filios nostros, quasi primitias pacis nostre conscribi. Saluto itaque et tuam mihi in Christo germanitatem, et omnem illam quae tecum tam bene sealit Ecclesiam, nosque, ut facitis, et alloquamini peto crebrius litteris, et frequentius de vestra salute letisicetis. Dabit enim (ut confido) Dominus totus nos præteriti temporis dispendia amantissimo litterarum colloquio repensare.

De Attico Constantinopolitaño episcopo.

XLII. Innocentius Maximiano episcopo.

Miramur prudentiam tuam scripta ad Atticum episcopum Constantinopolitanæ urbis a nobis et prosecutione propria, et dato libello, qui subter annexus est, postulare: a quo nec missas ullam saltem epistolæ ad nos vel ad vestram synodum utique pertalasti, idque non petenti æstimes tribuendum: quod debetas deprecationibus discussa ratione concessum, communionem suspensa restitutur demonstranti causa quibus id cederat jam esse deteras, et profundi conditiones pacis impletas. Quod neque apud vos, neque apud nos, ut prædicti, Atticus missis aliquibus suorum vel dicere voluit, vel demonstrare completem. Quemadmodum Autiochena Ecclesite frater et coepiscopus noster Alexander digna legatione et prosecutus est, et probavit, quibus omnibus utique interesse dignatas cognoxi, quemadmodum singillatum, omnia scriptorum nostrorum ante hac de causa beatissimi Joannis, quendam coepiscopi nostri, discusserim. atque illi in omnibus satis evidenter monstraverint universa quae apud Autiochiam fieri debuerint, fuisse completa. Quorum amplexati pacem utique idem fecimus, et magnum tramitem omnibus eamdem postulaturis ostendimus: si modo que discussa sunt atque completa, etiam ipsi se pro suo loco fecisse vel complexe aliquando monstraverint, communionemque, ut isti legatione solemnip-

A ter destinata sibi rogaverint redhiberi. Exspectamus ergo et professionem memorati de completis omnibus conditionibus, quas diversis temporibus prediximus, et petitionem communionis: ut recte et petenti et probanti se eamdem mereri reddamus, frater charissime. Nam de omnibus plenissimas ad sanctam fratrum nostrorum synodum dudum litteras percepisti.

Item Alexandro episcopo Antiocheno de pace.

XLIV. Apostolici favoris gratia magno pacis usque ad nos decore resplenduit, tantumque lucis gaudiorum, que infusit fidelibus: ut dicentes Deo maximas laudes majores nos debere fateamur, plusque a Deo jecundati sumus, quod discussis omniibus lateribus actionum tue fraternitatis, ita totum pietate ac patientia gestum cognovimus, ut in omnibus Dominiam laudaremus, successumque ipsum ideo praestitam tuis laboribus videamus, quod tota virtute pacis amator existens eam requisitam inveneris, et reperitam summa charitate servaveris, cum erga omnes, tum precipue circa illos qui quondam Paulini atque Evagrii episcoporum censiti fuerant nomine. Habeo summam votorum meorum, cum antiqui nævi purgatio tuis temporibus quisque meritis prorogatur. Quorum etiam illos ejusdem nominis qui in Italia merita clericatus acceperant, censi bono quietis gratiam retinere suscepimus. Et quia noster compresbyter Cassianus gratum dixit tue fore dignationi, si meo consilio in civitate vestra clericatus ordinem duece censerentur, statui propter benevolentiam vestram, promissaque memorati, ut inter ceteros sacerdotes ministrosque qui in civitate sunt, annumerentur, frater charissime. Libenter præterea de episcopis Elpidio atque Pappo cognovi, quod sine questione suas Ecclesias recuperaverint, et multum in gestis, ut subjecta testantur, sollicitus inquisivi, utrum omnibus easet conditionibus satisfactum in causa beati et vero Deo digni saecordis Joannis. Et cum per singula assertio legatorum ex voto completa esse fateretur, gratias agens Domiae communionem Ecclesie vestre ita recepi, ut pre me feram apostolicæ sedis condiscipulos primos dedisse ceteris viam pacis: iu qua firmatos vos nosque Domini Christi ita benignitas amplexabitur, utque communio, atque ut nullo de cetero titillamento, vel levi cuiuscumque contentionis pudore pulsetur. Scripta autem Acacii episcopi, quoniam cum vestris sunt porrecta, suscepimus: ne per vestram injuriam ille, qui etiam a nobis suspensus fuerat, repudiaretur, et tamen satis abunde in actis statuimus, sicuti dignanter relegere procurabis, quid in ejus persona debeat custodiri, ut si per omnia vestris consiliis actibusque tam sanctis se regaverit esse communem, praestetur seni favore vestro, nostroque judicio communionis. ac litterarum a nobis gratia prorogata. Subscripterunt 20 episcopi Italie.

Item Alexandro episcopo Antiocheno.

Quod prima sedes beati Petri apud Autiochiam esse memoretur.

XLV. Et onus et honor nobis a tua fraternitate

impositus necessarii tractatus causas induxit : quo litteris, vel commonitorio vestro, ut dat sancti Spiritus gratia, respondere possimus. Revolentes itaque auctoritatem Nicænæ synodi, quæ unam omnium per orbem terrarum mentem explicat sacerdotum, quæ censuit de Antiochena Ecclesia cunctis fidelibus, ne dixerim sacerdotibus esse necessarium custodire, quæ super diœcesion suam prædictam Ecclesiam non super aliquam provinciam recognoscimus constitutum. Unde advertimus non tam pro civitatis magnificientia hoc eidem attributum, quam quod prima primi apostoli sedes esse monstretur, ubi et nomen accepit religio Christiana, et quæ conventum apostolorum apud se fieri celeberrimum meruit, queque urbis Romæ sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se consummatumque gaudet. Itaque arbitramur, frater charissime, ut sicut metropolitanos auctoritate ordinas singulari, sic et ceteros non sine permisso conscientiaque tua sinas episcopos procreari, in quibus hunc modum recte scravabis, ut longe positos litteris datis ordinari censeas ab his qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu; vicinos autem, si aestimas ad manus impositionem tuæ gratie statuas pervenire : quorum enim te maxima exspectat cura, præcipue tuum debent mereri judicium.

Quod non oporteat secundum constituta imperatorum duos esse metropolitanos episcopos.

XLVI. Nam quod sciscitaris, uirum divisis imperiali judicio provinciis, ut duæ metropoles flant, sic duo metropolitani episcopi debeant nominari : non ergo visum est ad mobilitatem necessitatum mundanarum Dei Ecclesiam commutari, honoresque aut divisiones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit imperator : ergo secundum pristinum provinciarum morem metropolitanos episcopos convenit numerari. Cyprios sane asseris, olim Arianæ impietatis potentia fatigatos, non tenuisse Nicænos canones in ordinandis sibi episcopis, et usque adhuc habere presumptum, ut suo arbitratu ordinent, neminem consulentes : quocirea persuadenuis eis, ut curent iuxta canonum fidem catholicam sapere atque unum cum ceteris sentire provinciis, ut appareat Spiritus sancti gratia ipsos quoque ut omnes Ecclesiæ gubernari.

Quod Arianorum clerici non sint suscipiendi in suis officiis, quamvis eorum baptismus, quod catholicum constat, confirmet Ecclesia.

XLVII. Arianos præterea, ceterasque ejusdem modi pestes, quia eorum laicos conversos ad Dominum sub imagine poenitentie ac sancti Spiritus sanctificatione per manus impositionem suscipimus, non videtur clericos eorum cum sacerdotii aut ministerii cuiuspiam suscipere dignitate : quoniam quibus solum baptisna ratum esse permittimus, quod utique in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti perficiuntur ; nec sanctum Spiritum eos habere ex illo baptimate, illisque mysteriis arbitramur, quoniam cum a catholica fide eorum autores desciscerent, perfectionem Spiritus quam acceperant amiserunt, nec dare ejus

A plenitudinem possunt, quæ maxime in ordinationibus operatur, quam per impietatis suæ perfidiam potius quam fidem dixerim, perdiderunt. Quomodo fieri potest, ut eorum profanos sacerdotes dignos Christi honoribus arbitremur, quorun laicos imperfectos, ut dixi, ad sancti Spiritus percipiendam gratiam cum poenitentia imagine recipiamus ? Gravitas itaque tua hac ad notitiam coepiscoporum vel per synodum, si potest, vel per harum recitationem faciat pervenire, ut quæ ipse tam necessario percontatus es, et nos elimate respondimus, communī omnium consensu studioque serventur.

De sancto Joanne Constantinopolitano episcopo.

XLVIII. Innocentius Acacio, Berœæ episcopo.

Adgaudere litteris fraternitatem tuam de receptis Paulini vel Evagrii episcoporum clericis, populisque, et de restitutis Elpidio atque Papo coepiscopis percensuimus, et vel sero receptor pacis gratiam te favore postposita omni contentione pavidinus. Unde has ad præstantissimum fratrem et coepiscopum nostrum Alexandrum reddendas tuæ transmisimus unanimiti, videlicet ut si omnes iniuricitæ, omnis æmulatio tam de nomine sancti Joannis mirandi episcopi, quam de omnibus ejusdem communionis participibus a tua animositate discessit, has nostræ societatis recipias litteras, frater charissime, modo ut omnia quæ hic actis firmata sunt, apud mediatorem nostrum amabilem Alexandrum ore proprio, ut communicanter convenit, fatearis. Ut enim haec nobis unanimitatis charitatisque causa venerabilis est, sic inheret sollicita, ne quid obliquum, aut subsiccivum in quoquam residere noscatur.

De Bonosiacis, quod Judæis sint comparandi.

XLIX. Innocentius Laurentio episcopo Senicensi.

Diu mirati sumus dilectionis tuæ litteris lectis haereticos Photini venena sectantes in territorio dilectionis tuæ non solum esse, sed et publice sibi convicula in aliquorum possessionibus preparare, cum de toto pene orbe nusquam tam multi quam ad vos delegerint habitare. Quorum doctrinæ nefarie auctor Marcus dudum de urbe pulsus temeritatis tantæ est ductus audacia, ut primum sibi inter eos vindicet locum, sed ne ulterius debacchandi habeant facultatem, et animas simplicium ac rusticorum secum in gehennam, cui destinati sunt, trahant : actum est adversus eos a defensoribus Ecclesie nostræ, quod eos possint expellere, ut qui Christum Deum ex Patris substantia ante secula negant genitum, hi cum Judæis, qui cum deitatem negaverunt, et nunc usque negant, participium habeant damnationis. Tuum est, frater charissime, quæ precepta sunt non segnus agere, ne plebem tibi creditam disimulatione deperdas, et incipias Deo de perditis reddere rationem.

Idem papa de suscipiendis clericis, quos Bonosus, antequam damnaretur, ordinasse cognoscitur.

L. Innocentius Martiano episcopo Naissitanu.

Superiori tempore, si tamen recte recordor, memini me, tam ad dilectionem tuam quam ad fratres, et coepiscopos nostros, Rufum, Eusebium et ceteros, hujusmodi litteras de clericis Niissensibus transmissee. His videlicet qui se ante damnationem Bonosi assererent ab eodem tam presbyteros quam diaconos ordinatos: ut si relicto atque damnato ejus errore vellent Ecclesiae copulari, libenter reciperentur. Ne forte qui essent digni recuperande salutis, in eodem deperirent. Verum nunc in Ravennati urbe mihi constituto propter Romani populi necessitates creberimas Germanio, qui se asserit esse presbyterum, atque Lupentius, qui se diaconum dicit, multorum talium, quasi legatione suscepta prece fusa dolores proprios exprimere gestiverunt, asserentes se quidem Ecclesiis in dilectionis tuae constitutas parochii retinere, sed tuam communionem non potuisse mereri: ea videlicet ratione qua Rustitius quidam nomine iterata ordinatione presbyterium suscepisset. Et non levi impedimento sit, dum aut illi dolent hujusmodi hominem in Ecclesia retineri, aut ille sic peccare debere in alios arbitretur, qui in se agnoscit esse peccatum. Et quamvis de eadem re plenius litterae meæ continent, quas superius memoravi, tamen etiam nunc admonendam duximus fraternitatem tuam, ut si vere constat aliquos ante damnationem Bonosi ab eodem ordinatos postea voluisse, vel nunc velle reverti, eos recipiendos esse censemus: maxime cum memorati asserant se in tantum anteriori tempore ordinatos, ut sanctæ recordationis virum Cornelium episcopum Sirmiensis urbis, nec non et fratrem nostrum Nicetum, aliasque nonnullos fuisse præsentes, cum honoriis, quos se habere memorant, augerentur. Unde, frater charissime, si eorum assertio fidem recipit veri, suscipiendos esse ambigere non debes, quos tandiu Ecclesiis sibi creditas passus es retinere.

Innocentius Rufo, et Eusebio, et ceteris episcopis Macedonibus, et diaconibus in Domino salutem.

Magna me gratulatio habuit, cum post tot discrimina totius (ut ita dixerim) mundi Vitalis archidionus vestrarum portitor litterarum ex illis partibus ad nos usque directus advenit, quem cum vidissimus illico, ut oportebat, percontati de vestro statu sumus. Verum ubi reperimus vos ex sententia degere, Domino Deo nostro uberes gratias retalimus, quod vos famulos suos, suisque altaribus servientes et in adversis tueatur, et in prosperis gubernare dignetur. Qui cum tradidisset epistolas eas, præcepi illico recenseri, in quibus multa posita esse pervidi, quæ stuporem mentibus nostris injicerent, sacerentque nos non modicum dubitare utrum aliter putaremus, an ita illa essent posita, quemadmodum personabant. Quæcum sepius repeti fecissem, adverti, sed apostoliæ, ad quam relatio, quasi ad caput Ecclesiarum missa currebat, aliquam fieri injuriam, cuius adhuc in ambiguum sententia duceretur. Unde de quibus jam dudum scripsisse memini, nunc iterare formam argumentis evidenteribus relationis vestræ geminata percontatio compellit.

A Ut si sacerdos vel quilibet ex clero viduam uxorem duxerit, vel abjectum, suum perdat officium.

B Li. Eos qui viduas accepisse suggestur uxores, non solum clericos effectos agnovi, verum etiam ad insulas summi sacerdotii pervenisse, quod contra legis esse præcepta nullus ignorat. Nam cum Moyses legislator clamaret: Sacerdos uxorem virginem accipiat, ac ne in hoc præcepto aliquid putaretur ambiguum, addidit: Non viduam, neque ejectam. Contra quod præceptum divina auctoritate subnixum nulla defensio mandati alterius opponitur: nisi consuetudo vestra, quæ (ut ipsi fatemini) ex ignorantia, et ut verecundius dicam, non ex apostolica traditione et ratione integra constituta est. Nos autem, omnes que per Orientem Occidentemque Ecclesiæ, noverit vestra dilectio haec penitus non admittere, nec ad ultimum ecclesiastici ordinis locum tales assumere, et si reperti fuerint, submovere.

C Ut si quis catechumenus habuerit uxorem, et defuncta ea jam post baptismum acceperit alteram, clericus esse non possit.

D Lii. Deinde ponitur, non dici oportere digamum eum qui catechumenus habuerit, atque amiserit uxorem, si post baptismum fuerit aliam sortitus, eamque primam videri quæ novo homini copulata sit, quia illud conjugium per baptismi sacramentum cum ceteris criminibus sit ablatum, quod cum de una utique dicitur, certe si tres habuerit in veteri positus homine uxores, erit ei, quæ post baptismum quarta est, sic interpretantibus prima, virginis neque noniem accipiet, quæ quarto ducta est loco. Quis, oro, istud non videat contra Apostoli esse præceptum, qui ait, unius uxoris virum oportere fieri sacerdotem (*I Timoth. iii*)? Sed objicitur quod in baptismo totum quidquid in veteri homine gestum est, sit solutum. Dicite mihi (cum pace vestra loquor), crimina tantum dimittuntur in baptismo, an et illa quæ secundum Domini præcepta ac Dei instituta complentur? Uxorem ducere crimen est, aut non est crimen? Si crimen est, ergo, præfata venia dixerim, erit auctor in culpa, qui ut crimina committerentur in paradiso, cum ipse eos jungeret, benedixit (*Gen. ii*). Si vero non est crimen, quia quod Deus junxit (*Matth. xix*), nefas sit crimen appellari, et Salomon addidit: Et enim a Deo preparatur viro uxor (*Proverb. xix*), quomodo creditur inter crimina esse dimissum, quod Deo auctore legitur consummatum? Quid de talium filiis percensemur? Nunquid non erunt admittendi in hereditatis consortio, qui ex ea suscepti sunt quæ ante baptismum fuit uxor, eruntque appellandi vel naturales, vel spurii, quia non est legitimum matrimonium, nisi illud (ut vobis videtur) quod post baptismum assumitur? Ipse Dominus, cum interrogaretur a Judæis, si licet dimittere uxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit: Quod ergo Deus junxit, homo non separet (*Matth. xix*); ac ne de his copulis locutus esse credatur, quæ post baptismum sortiuntur, meminerint hoc et a Judæis interrogatum, et Judæis esse responsum. Quæro, et sollicitus quero, si una eademque sit uxor ejus qui ante catechume-

nus, postea sit fidelis, filiosque ex ea cum esset catus, postea suscepit, ac postea alios, cum fidelis, utrum sint fratres appellandi an non? habeant postea defuncto patre erescundat haereditatis consortium, quibus filiorum nomen regeneratio spiritalis creditur abstulisse? Quod cum ita sentire atque judicare absurdum est, quae (malum) ratio est hoc defendi, et vacua magis opinione jactari, quam aliqua auctoritate roborari? cum non possit inter peccata deputari, quod lex praecipit, et Deus iungit. Nunquid si quis catechumensis virtutibus studuerit, humilitatem secutus fuerit, patientiam tenuerit, eleemosynas fecerit, morti destinatos qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, castitatem tenuerit, quero si haec, cum factus fuerit fidelis, amittit, quia per baptismum totum quod vetus homo gesserat putatur auferri? Aspiciamus gentilem hominem Cornelium orationibus atque eleemosynis vacantem, per revelationem angelum Petrumque ipsum vidisse, nunquid per baptismum haec illi ablata sunt, propter quae ei baptismum videtur esse concessum? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur, quia quidquid bene gestum fuerit, et secundum legis pracepta custoditum, non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non potest dici peccatum, et quod peccatum non est, solvi inter peccata credi omnino non debet: eritque integrum testimoniare aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quia ex Dei sit voluntate completum.

Quod non admittantur clerici ab haereticis ordinati.

LIII. Ventum est ad tertiam questionem, quae pro sui difficultate longiore exigit disputationem, cum nos dicamus ab haereticis ordinatos vulneratum per illam manus impositionem habere caput. Ubi vulnus infixum est, iomedicina est adhibenda, ut possit recipere sanitatem: quae sanitas post vulnus secuta sine cicatrice esse non poterit, atque ubi pœnitentiae remedium necessarium est, illic ordinationis honorem locum habere non posse. Nam si, ut legitur (*Levit. 1; Num. xix*), quod teigerit immundus, immundum erit, quomodo id ei tribuetur, quod munditia ac puritas consuevit accipere? sed contra assentitur eum, qui honorem amisit, honorem dare non posse: nec illum aliquid accepisse, quia nihil in dante erat, quod ille posset accipere, aequiescamus, et verum est certe, quia quod non habuit, dare non potuit. Damnationem utique, quam habuit per pravam manus impositionem dedit, et qui particeps factus est damnato, quomodo debeat honorem accipere, invenire non possum. Sed dicitur vera ac justa legitimis sacerdotis benedictio auferre omne vitium, quod a vitioso fuerat injectum.

Quod in ordinationibus crimina vel vitia non bene credantur auferri.

LIV. Ergo, si ita est, applicentur ad ordinationem sacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia per benedictionem ordinationis crimina vel vitia putantur auferri. Nullus sit pœnitentiae locus, quia id potest prestare ordinatio, quod longa satisfactio

A praestare consuevit. Nostra vero lex est Ecclesie, venientibus ab haereticis, qui tamen illic baptizati sunt, per manus impositionem, laicam tantum tribuere communionem, nec ex his aliquem in clericatus honorem vel exignum subrogare.

Quod hi qui a Bonoso haeretico ordinati sunt propterea sint recepti, ne scandalum remaneret Ecclesia.

LV. At vero qui a catholica ad haeresim transierunt, quos non aliter oportet nisi per pœnitentiam suscipi, apud vos non solum pœnitentiam non agunt, verum etiam honore cumulantur. Sed Anisii Tratris quandam nostri, aliorumque consacerdotum sunima deliberatio haec fuit, ut quos Bonosus ordinaverat, ne cum eodem remanerent, ac si ret non mediocre scandalum, si ordinati reciperentur; vicinus, ut opitior, ambigua. Jam ergo quod pro remedio ac necessitate temporis statutum est, constat primitus non fuisse, ac fuisse regulas veteres, quas ab apostolis aut apostolicis viris traditas Ecclesia Romana custodit, custodiendasque mandat his qui eam audire consueverunt, sed necessitas temporis id fieri magnopere postulabat. Ergo quod necessitas pro remedio reperit, cessante necessitate debet utique cessare pariter, quod urgebat, quia aliis est ordo legitimus, alia usuratio, quam ad presens fieri tempus impellit. Sed canones apud Nicream constituti de Novatianis fieri permiserunt, prius ille canon a Patribus institutus ponendus est, ut possimus advertere vel quid vel qualiter ab eisdem sensum sit vel praecipit. De his, inquit, qui nominant seipso catharos, id est mundos, et aliquando veniunt ad catholicam Ecclesiam, placuit sanctæ et magnæ synodo, ut accepta manus impositione sic maneant in clero.

C Possumus vero dicere de solis hoc Novatianis esse praecipit, nec ad aliarum haeresum clericos pertinere; nam si utique de omnibus ita desinirent, addissent a Novatianis aliisque haereticis revertentes debere in suum ordinem recipi: quod si ita esset, etiam illud maxime, quo de Paulianistis dictum est, poterit confirmare, a quibus venientes etiam baptizari praecipiunt. Nunquidnam cum de Paulianistis jubent, omnes qui ab haereticis revertuntur, erunt hoc exemplo baptizandi? quod cum nullus audeat facere, de ipsis tantum esse praecipit ratio ipsa demonstrat. Denique baptizatos rite ab evangelista Philippo Petrus et Joannes sola manus impositione consummant (*Act. viii*): illos vero quos apostolus Paulus Joannis baptismate baptizatos reperit (*Act. xix*), interrogavitque an Spiritum sanctum suscepissent, fatentibusque se illud ne quidem nomen audisse, jussit eos baptizari. Videtis ergo rite baptizatos, illo dono iterari non posse: et aliter sola aqua lotos baptizari in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti necessarium pervideri. Ita et de Novatianis tantum jussum esse lucida manifestatione perlegitur, quod idcirco distinctum esse ipsis duabus haeresibus ratio manifesta declarat, quia Paulianistæ in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti minime baptizant. Et Novatiani iisdem nominibus tremendis venerandisque baptizant, nec apud istos de unitate potesta-

tis divine, hoc est Patris, et Filii, et Spiritus sancti, quæstio aliquando commota est, et ideo de omnibus segregatis hæc sola electa est, cui istud cederent concedendum, quia nihil in Patris, et Filii, et Spiritus sancti sacramento peccarent. Siquis vero de catholica ad heresim transiens, aut fidelis ad apostasiam revertens resipiscens redire voluerit, nunquid eadem ratione poterit ad clerus permitti? Quorum commissum non nisi longa poenitentia poterit aboleri, nec post poenitentiam clericum fieri ipsi canones sua auctoritate permittunt. Unde constat, qui de catholica ad Bonosum transierunt damnatum, atque se passi sunt vel cupierunt ab eodem ordinari, non oportuisse ordinationis ecclesiastice suspicere dignitatem, qui commune omnium Ecclesiarum iudicium descrevates, suam peculiariter in Bonoso vanitatem sequendam esse duxerunt; sed multos constat vim passos, atque invitos attractos repugnantes que ab eodem ordinatos. Dicat mihi, volo, quisquis hoc credit, si non post ordinationem Bonosi interfuit, cum conciliebat sacramenta, si communioni ejus participatus non est, si statim discedentibus de ejus possum conciliabulo ad Ecclesiam rediit, et iste talis potest habere colorem aliquem excusationis. Ceterum alii qui vel post annum aut mensem ad Ecclesiam redierunt intelligitur eos qui in catholica neverunt se propter viam sua non posse suspicere ordinationem, idcirco ad illum perrexisse, qui passim et sine ulla discussione ordinationes in Nicetas faciebat: credentes se posse per istam institutionem locum in Ecclesia catholica reperire, de quo ante desperaverunt. Num illud quod superest interrogo, qui post mensem aut amplius rediit, cum se presbyterum a Bonoso confidere orationem, si non sacramenta conficit, si non populus distribuit, si non missas secundum consuetudinem complevit: quid de his censeatis, quæso promatis apertius? Ad summam certe, qui nihil a Bonoso acceperunt, rei sunt usurpatae dignitatis, qui confiendorum sacramentorum sibi vindicaverant aut non vindicaverant auctoritatem, atque id se putaverunt esse, quod his nulla fuerat regari ratione concessum.

Quod in Ecclesia peccatum populi inultum soleat præteriri.

LVI. Pervideat ergo dilectio vestra hactenus talia transisse, et adverte quod, ut dicitis, necessitas imperavit in pace jam Ecclesias constitutas non posse personare: sed, ut saepe accidit, quoties a populis aut a terra peccator, quia in omnes propter iniuriam non potest vindicari, inultum soleat transire:

A priora ergo dimittenda dico Dei iudicio; de reliquo maxima sollicitudine præcavendum.

Quod subreptum fecit apostolicæ sedi, et suam in meius sententiam commutari, quando damnationem Photini rescindit.

Veniam nunc ad maximum quasi quoddam thema Photinum, et quod mihi anxum est ac difficultissimum, majorum meorum revolvam sententias. Fuerat do illo quoquo pacto, ut etiam ipsi commentaristis, aliquid utique gravius constitutum; verum quoniam id per rumorem falsum, ut asseritis, subreptum huic sedi, et elicatum per insidias demonstratis, quia res ad saltem rediit, veniam nos hanc in tactum vobis admittentes post condemnationem more apostolico subrogamus, tantisque vestris assertiōibus, vobisque tam bonis, tam charis non dare consensum, omnibus duris rebus durius arbitramur. Pro vestra ergo arbitratione, fratres charissimi, sententia ac postulatione episcopam Photinum habetote licitum ita constituere, ut deprecamini, et nostram in melius conversam sententiam labore vel testimonio vestro compotes voti suscipite. Aequæ Eustathium a me scipissime comprobatum nolito expectare, ut diaconii gratia expoliatur: sollicitos enim vos pro salute libenter audio, contra caput etiam, si faciendum est, non libenter admitto, cui manum porrigitis, vobiscum porrigo, cui porrigo, mecum porrigit. Hæc enim ad Corinthios apostolica est declarata benignitas (*I Corint. 1*), ut in uno spiritu ductam ac reductam sententiam boni semper indifferenter sequantur. Nam fateor, hæc non primum res bene habet erga Eustathium diaconi, quod nec contra fidem unquam quidquam leuitus sit, nec loquentem admiserit, nec ad mortem erimen aliquod commisisse, vel jactatum unquam, vel dictum de eo recognoverim. Et qui in his salvus est, si quo pacto conversationes amabiles non habet, habendas est, ut minus pro tempore dilectus, non ut inimicus testimatus, diabolo in perpetuum mancipandus. Cognoseo illum inter illas similitates ac turbines, contra multorum studia, non dico qualia, diversa sensisse, et cum hinc res calamitatesque ipsæ emendate sint, adhuc Dizoniani et Cyriaci subdiaconatum non potuisse apud vos emendationem revivisci. Compescite, quæso, ab illo prædictisque, quorūcunque videtis animos, ac non justas simulacra, ut ipse apud nos integer, apud vos cum suis reparatus mereatur pacem, non sicut pavidens charitatem. Omnibus igitur vobis ac singillatim occurrat charitas, et vinealis quæ nullis modis a Christo solvantur, vobiscum pariter in perpetuum connexa, habetur in Domino.

DECRETA ZOSIMI PAPÆ.

Quod monachi vel laici, nisi per gradus Ecclesiæ, non debeant ad summum sacerdotium pervenire.

I. Zosimus episcopus urbis Romæ Hesychio episcopo Salonicano. Exegit dilectio tua preceptum apostolicæ sedis, in quo Patrum decreta consentiunt, et

significas nonnullos ex monachorum cœtu, quorum solitudo quamvis frequentia major est, sed et laicos ad sacerdotium festinare. Hoc autem specialiter, et sub prædecessoribus nostris, et nuper a nobis interdictum constat, litteris ad Gallias Hispaniasque transmisis,

in quibus regionibus familiaris est ista presumptio : A quamvis nec Africa super hac admonitione nostra habeatur aliena, ne quis penitus contra Patrum precepta, qui ecclesiasticis disciplinis imbutus per ordinem non fuisset, et temporis approbatione divinis stipendiis eruditus, nequaquam ad summum Ecclesie sacerdotium aspirare presumeret, et non solum in eo ambitio ineficax haberetur, verum etiam in ordinatores ejus, ut carceret eo ordine quem sine ordine contra precepta Patrum crediderant presumendum. Unde miramur ad dilectionem tuam statuta apostolice sedis non fuisse perlata. Laudamus igitur propositum constantiae tue, frater charissime, nec aliud de pontifici censura veteris auctoritatis genus expectandum fuit, quam ut talibus ambitionibus pro preceptis Patrum in procinctu fidei constitutus occurreres. Igitur si quid auctoritati tue, quod nos non opinamur, estimas defuisse, supplemus. Obsistite talibus ordinationibus, obsistite superbis et arrogantiæ venienti. Tecum faciunt precepta Patrum, tecum apostolice sedis auctoritas. Si enim officia secularia principem locum, non vestibulum actionis ingressis, sed per plurimos gradus examinatis, temporibus deferunt, quis ille tam arrogans, tam impudens inventitur, ut in cœlesti militia, que propensius ponderanda est, et sicut aurum repetitis ignibus explorandum, statim dux esse desideret? Cum tiro ante non fuerit, et prius velit dicere quam discere? Assuescat in Domini castris, in lectorum primitus gradu divini rudimenta servitii, nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc soltu, sed statutis majorum ordinatione temporibus. Jam vero ad presbyterii fastigium talis accedat, ut et nomen ætas impleat, et meritum probitatis stipendia ante acta testentur. Jure inde summi pontificis locum sperare debebit, facit hoc nimia remissio consacerdotum nostrorum, qui pompam multitudinis querunt, et putant ex hac turba aliquid sibi dignitatis acquiri. Hinc passim numerosa popularitas etiam his locis ubi solitudo est, talium reperitur, dum parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud praestare non possunt, divinos ordines largiuntur. Quod oportet districti semper esse judicii, rarum est enim omne quod magnum est.

Quod si quis interdicta despiceret, gradus sui periculo subjacebit.

II. Proinde nos, ne quid meritis dilectionis tue derogemus, ad te potissimum scripta direximus, que in omnium fratrum et coepiscoporum nostrorum facies ire notiliam, non tantum eorum qui in ea provincia sunt, sed etiam qui vicinis dilectionis tue provinciis adjuvuntur. Sciet, quisquis hoc, postposita Patrum et apostolicæ sedis auctoritate, neglexerit, a nobis districtius vindicandum, ut loci sui minime du-

bet sibi non constare rationem, si hoc petat post tot prohibitiones impune posse tentari : contumelias enim studio fit quidquid interdictum toties usurpatur.

Quæ in singulis cleri gradibus tempora sint præfixa.

III. Hæc autem singulis gradibus observanda sunt tempora : Si ab infanthia ecclesiasticis ministeriis nonica dederit, inter lectores usque ad vicesimum ætatis annum continuata observatione perduret. Si major jam et grandevus accesserit, ita tamen ut post baptismum statim se divinitate militante desideret mancipari, sive inter lectores, sive inter exorcistas quinquennio teneatur, exinde acolythus vel subdiaconus quatuor annis, et sic ad benedictionem diaconatus, si meretur, accedat, in quo ordine quinque annis, si incepit se gesserit, haerere debet. Exinde, suffragantibus stipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, presbyterii sacerdotium poterit promoveri. De quo loco si eum exactior ad bonos mores vita produixerit, summum pontificatum sperare debebit, hac tamen lege servata, ut neque digamus, neque penitemus ad hos gradus possit admitti. Sane, ut etiam defensores Ecclesie, qui ex laicis sunt, supradicta observatione teneantur, si meruerint esse in ordine clericatus. Data ix cal. Mart., dominis nostris Honorio XII et Theodosio VII Aug. cons.

Ad presbyteros Ravennatum.

IV. Zosimi episcopi commonitorium presbyteris et diaconibus qui Ravennæ sunt. Ex relatione fratris nostri Archidami presbyteri qualiter suscepti sitis, vel quid egeritis, agnovimus ; vel qualiter illi suscepisti sunt, qui contra canones adversum nos ad comitatum, nescio qua audentes temeritate, ire voluerunt. Ad quos hæc, quæ nunc misimus, olim scripta feceramus, eorum, quas injuriose miserant, respondentes epistolis. Sed quoniam non potuerunt rei in sua, hoc est in nostra Ecclesia Romana, cum nostris compresbyteris commorari, has ad vos illis tradendas litteras destinavimus, in quibus decreto nostro sanximus memoratos perturbatores omnium ab apostolice nostræ sedis communione alienos fuisse, atque nostra subscriptione prolatam sententiam suscepisse. Illos etiam qui effrenato hujus facto consilioque assensum commodare voluerunt, vestræ charitatis est testimare qualiter habeantur. Quibus hoc objicere vos debetis, quod juxta canonum precepta fortiter incurtere, et qualiter presbyteros non decebat, rebelle existere tentaverunt. Vos tamen monemus, in speculis esse debere, ne qua eorum prorumpat audacia, quos anathematizatos scit sancta et apostolica Ecclesia. De his vero qui eorum se societati junixerunt, quid de his agere debeamus, cum reversi fueritis, consilio meliori tractabimus. Et alia manu : Datum v nonas Octob., Honorio XII et Theodosio VII Aug. cons. (An. Christi 418.)

DECRETA BONIFACII PAPÆ.

Supplicatio papæ Bonifacii, ut constituatur a principe, quæ nus in urbe Roma nunquam per ambitum ordinetur antistes.

I. Bonifacius episcopus Honorio Augusto. Eccle-

sia meæ, cui Deus noster meum sacerdotium, vobis res humanas regentibus, deputavit, cura constringit, ne causis ejus, quamvis adhuc corporis incommoditate delinear, propter conventus qui a sacerdotibus

universis, et clericis, et Christianæ plebis perturbationibus agitantur, apud aures Christianissimi principis desim. Si quidem secus, quam oportet, eveniat, non vos id facere, qui euncta æqua moderatione componitis: sed nos per nostram tacentes desidiam videbimus, quod civitatis quietem, Ecclesiæ pacem pervertere valent, amisisse. Cum enim humanis rebus divinitate cultor religionis, Domino favente, presideas, nostra culpa erit, si non id sub vestra gloria (quam certum est divinis semper rebus animo promptiore fuisse) firmo et stabili jure custodiatur, quod per tot annorum seriem, et sub illis etiam principibus obtinuit, quos nulla nostræ religionis cura constrinxit, id est ut serventur licita, et sub vestre imperio clementie, miniue, quæ sunt illicita, formidentur. Ipsi enim Ecclesia devotionem tuam, Christianissime imperator, meo quidem sermone, sed suo venerabili appellat affectu, quam Christus Deus noster, vestris fidus rector, et gubernator imperii uni despontata sibi, et intactam virginem servat: nec in ea aliquos patiamini insidianum procellarum fluctus illidi, et quietam faciem tempestatis insolite tumore turbari, glorioissime et tranquillissime Imperator Auguste: ipsa vero, quæ uni despontata, vestra tamen maer est Ecclesia, hac pietatem vestram legatione, quam suis sacerdotibus commisit, appellat, præterita presentiaque repetit. Vobis (inquit) religiose imperantibus modo tuus est populus, tam fidus Deo quam tibi, qui es princeps Christianus. Ecce enim inter ipsa mysteria, inter preces suas, quas pro vestri felicitate depenlit imperii, teste, apud quem et de cuius sede agitur, sancto Petro, sollicitis pro religionis observantia vocibus clamat, cum sollicita petitione miscetur oratio, ne nos in varias res semel evulsa distractabat a cultu solito, tentatore sollicitante, discordia. Ageret pluribus, princeps Christianissime, nisi apud te suarum esset secura causarum, et nisi in oppressionibus idolorum, in hæreticorum correctiobus, fide tua, divino cultu pariter cum imperio semper florente, viceset. Habet refugium, pium tux mansuetudinis animum, cum suæ religionis veneracione conjunctum. Cum quidquid huic proficiat, vos agatis, conferatis fratribus, et consacerdotibus meis, probatisimis viris, a me et ab omnibus, qui Ecclesiam faciunt istiusmodi, legatis quibus preciamur, sacre causam religionis prosequentibus, in urbe vestre mansuetudinis, hoc animo, quo postulatis annuitis, in perpetuum statui universalis Ecclesiæ consuls. Datum cal. Julii.

Descriptum Honori ad Bonifacium, papam Romanum: in quo statuit, ut si denuo Romæ episcopi ordinati fuerint duo, ambo de civitate pellantur.

II. Victor Honorius, inclitus triumphator, semper Augustus, sancto ac venerabili Bonifacio, papæ urbis æternæ.—Scripta beatitudinis tuae debita reverentia gratulatione suscepimus: quibus recensitis, egimus omnipotenti Deo maximas gratias, quod sanctimoniam tuam post longum incommodum optata reditam didicimus sanitati. Et ideo revertentibus venerabilibus viris gaudium nostrum sacrorum apicum

PATROL. LXVII.

A attestatione signamus ac petimus, ut quotidiani orationibus apostolatus tuus studium, ac volum suum circa salutem, atque imperium nostrum dignetur impendere. Illud autem pietati nostræ satis placitum esse cognoscere, quod sanctimonia tua de Ecclesiis, aut populi perturbatione sollicita est. Quæ ut ne aliqua ratione possit invenire, satis clementia nostra credidit esse provisum. Denique beatitudine tua prædicante, id ad cunctorum clericorum notitiam voluimus pervenire, ut si quid forte religioni tue (quod non optamus) humana sorte contigerit, sciant omnes ab ambitionibus esse cessandum. At si duo contra fas temeritate certantes, fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus sacerdotem, sed illum solum in sede apostolica permanesurum, quem ex numero clericorum nova ordinatione divinum judicium et universitatis consensus elegerit. Unde id observandum est, ut omnes tranquillam mentem, et pacificos animos ex serenitatis nostræ admonitione custodian, nec aliquid seditionis conspirationibus tentare conentur: cum certum sit, nulli partium sua studia profutura.

Epistola Bonifacii episcopi urbis Romæ ad episcopos Galliæ, de Maximo episcopo diversis criminibus accusato.

III. Bonifacius episcopus, Patroclio, Remigio, Maximo, Hilario, Severo, Valerio, Juliano, Castorio, Leontio, Constantino, Joanni, Montano, Marino Mauritio, et cæteris episcopis per Gallias et septem provincias constitutis.

Valentinæ nos clerici civitatis adierunt proponentes per libellum crimina, quæ Maximum, teste tota provincia, asserunt commisisse: delegata toties cognitione illum constituta semper subtersugisse judicia, nec confusum conscientia festinasse, ut si esset innocens, examinatis omnibus, purgaretur, quæ toties decreta, ex nostrârum quoque chartarum instructione cognovimus. Qui econtrario probavit de se illa, quæ dicta sunt, quia ad ea confutanda, cum essent innumeræ, a decessoribus meis provincialis est delegata cognitione. Conventus etiam dicitur evitasse et adesse minime voluisse, et nullus dubitat quod ita judicium innocens subtersugit, quemadmodum ut absolvatur, qui est innocens, querit. Sed astuta cavillatio eorum, qui versutis agendum credunt esse consiliis, nunquam innocentiae nomen accipiet. Constatetur enim de omnibus, quisquis se subtersugere judicium dilationibus potest. Veniet aliquando tamen ille, qui talis prohibetur, in medium, nec prodest illi toties latuisse, toties subtersugisse, quem sui actus et commissa quoquinque fuderit, ea quæ objiciuntur illi, si vera sunt, crimina persequuntur. Debueram quidem jam nunc dignam pro ejus accusatis in nostro judicio actibus, qui cognitionem et decretem judicium saepè declinando credidit illudendum, ferrarentiam; at ne aliquis præcœcum forsitan judicare, et sibi, qui absens est, licet sit quæsusus a nobis, reservatum esse nihil dicaret, maluimus, intercapidine temporis data, deferri, cum hoc etiam ejus accusatores assererent. De cuius intentionibus et moribus sit securum, Maximum tanto magis damnanda

comunittere, quanto tardius se constituto judicio A scopo Narbonensi. Difficilem quidem idem querinomniis commodamus, quarum sacerdotes Domini pulsat intentio: maxime, cum eos loquuntur quidquam contra Patrum statuta tentasse, sed frequenter has asserit, sicut nunc, multitudo causantium. Ecce enim, ut charitas tua recognoscit ex subditis, Lutubensis Ecclesie cleri ordo, vel plebis preces suas, vel lacrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miserunt, dicentes coepiscopum nostrum Patroclum, sua petitione cessante, in locum decedentis episcopi, nescio quem, in aliena provincia, prætermisso metropolitano, contra Patrum regulas ordinasse; quod nequaquam possumus ferre patienter, quia convenit nos paternarum sanctionum diligentes esse custodes. Nulli etenim videtur inco-

B gnita synodi constitutio Nicanor: quæ ita præcipit. ut eadem proprie verba ponamus, per unamquamque provinciam jus metropolitanos singulos habere debere, nec cuiquam duas esse subjectas, quod illi, quia aliter credendum non est, servandum, sancto Spiritu suggestente, sibimet censuerunt. Unde, frater charissime, si ita res sunt, et Ecclesiam supradictam provincias tuæ limes includat, nostra auctoritate communitus, quod quidem facere sponte deberes, desiderii supplicantum et voluntate respecta ad eundem locum in quo ordinatio talis celebrata dicitur, metropolitani jure munitus, et præceptionibus nostris fretus accede, intelligens arbitrio tuo, secundum regulas Patrum, quæcumque facienda sunt, a nobis esse concessa, ita ut peractis omnibus apostolicæ sedi, quidquid statueris, te referente clarescat, cui totius provinciæ ordinationem liquet esse mandatam. Nemo ergo eorum terminos audax temerator exceedat, nec aliquid in illorum contumeliam partibus suis, quæ sibi non videntur concessa, defendat. Casset hujusmodi pressa nostra auctoritate præsumptio eorum, qui ultra licitum suæ limitem dignitatis extendunt. Quod idecirco dicimus, ut adver-

tit charitas tua adeo nos canonum præcepta servare, ut ita constitutio quoque nostra definiat: quatenus metropolitani sui unaqueque provincia in omnibus rebus ordinationem semper exspectet. Datum v Idus Februarii, dominis nostris Honorio xiii et Theodosio x Augustis, consulibus. (An. Christi 422.)

Ut in unaquaque provincia nemo, contemptu metropolitano, episcopus ordinetur.

IV. Bonifacius, episcopus urbis Romæ, Hilario epि-

DECRETA COELESTINI PAPÆ.

De Prospero et Hilario, qui quosdam Galliæ presbyteros accusant Pelagi sectatores.

I. Coelestinus episcopus, dilectissimis fratribus Venerio, Marino, Leontio, Auxonio, Arcadio, Filiano et ceteris Galliarum episcopis.

Apostolici verba præcepti sunt apud Judæos atque gentiles sine offenditione nos esse debere (I Cor. x, 58; Rom. xiv). Hoc quisquis Christianus est, tota animi virtute custodit. Quod cum ita sit, non parum periculi illum inanere poterit ante Deum, qui hoc detraciat etiam fidelibus exhibere (I Cor. viii). Nam

D qualiter nos, qui neminem perire volumus, ista contristent, quæ auctoribus Christianis perciliunt animos Christianos, dominicus in Evangelio sermo testatur. Ait enim ipse Salvator, quod expediat scandalizanti unum de peccatis, in mari profunda demergi (Matth. xviii), et ideo quæ sit ejus jam poena queramus cui tale supplicium legimus expedire. Fili nostri præsentes Prosper et Hilarius, quorum circa Deum nostrum sollicitudo laudanda est, tantum, nescio quibus, presbyteris illic licere, qui dissensioni Ecclesiastum studeant, sunt apud nos prosecuti, ut

in disciplinas quæstiones vocantes in medium pertinaciter eos dicant predicare adversantia veritati ; sed vestre dilectioni justius imputamus, quando illi supra vos habent copiam disputationi. Legimus, *super magistrum non esse discipulum* (*Math. x*), hoc est, non sibi debere quemquam ad injuriam doctorum vindicare doctrinam. Nam et hos ipsos a Deo nostro positos novimus ad docendum, cum sit , dicens Apostolo (*I Cor. xii*), eis tertius locus intra Ecclesiam deputandus. Quid illic spei est, ubi magistris tacentibus hi loquuntur, qui, si ita est, eorum discipuli non fuerint ? Timeo ne connovere sit hoc tacere, timeo ne magis ipsi loquantur, qui permittent illis taliter loqui. In talibus causis non caret suspicione taciturnitas, quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Merito namque causa nos respicit, si silentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujusmodi, non sit his liberum habere pro voluntate sermonem, desinat, si ita res sunt, incessere novitas velutatem, desinat Ecclesiarum quietem inquietudo turbare. Conantur sepe naufragio mergere, quos intra portum stantes statio facit fida securos. Fida quippe est omnium statio, quorum perfectis gressibus vestigia non mouentur. Recurrerunt ad apostolicam predicti sedem, haec ipsa nobis quæ tentat perturbatione, conquerentes. Habetote, fratres charissimi, pro catholice plebis pace tractatum, sciant se (si tamen censentur presbyterii dignitate) vobis esse subjectos, sciant, quod sibi omnes, qui male docent, discere magis ac magis competit, quam docere. Nam quid in Ecclesiis vos agitis, si illi sumnuam tenent prædicandi ? nisi forte illud obsistat, quod non auctoritate, non adhuc ratione colligitur, ut aliqui e fratribus numero nuper de laicorum consortio, in collegium nostrum fortassis admissi, nesciant quid sibi debeant vindicare. Super his multa jam dicta sunt eo tempore, quo ad fratris Tuenti dedimus scripta responsum. Nunc tamen repetentes scipiū admoneamus, ut vitentur hujusmodi, qui laborant per terras aliud, quam ille noster jussit agricola, seminare. Nec tamen mirari possumus, si haec erga viuentes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quiescentium fratrum memoriam dissipare.

De sancto episcopo Augustino mira laudis assertio.

II. Augustinum sancte recordationis virum pro vita sua atque meritis in nostra communione semper habuimus, nec unquam hunc sinistræ suspicionis saltem rumor aspergit, quem tantæ scientie olim suisce meminiimus, ut inter magistros optimos etiam a meis semper decessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserunt, ut pote, qui ubique cunctis et amori fuerit et honori. Unde resistatur talibus, quos male crescere videmus ; nefas est, hec pati religiosas animas, quarum afflictione, quia membra nostra sunt, nos quoque convenit macerari, quamvis maneat hos beatitudine promissa (*Math. v*), quicunque probantur persecutionem propter justitiam sustinere. Quibus quid promittat Dominus in futurum, sequens sermo declarat. Non

A est agentium causa dolorum, universalis Ecclesia quacunque novitate pulsatur. Intelligamus haec ipsa vobis, quæ nobis non placent, displicere. Qued ita demum probare poterimus, si imposito improbis silentio, de tali re in posterum querela cessaverit. Deus vos incolumes custodiat, fratres charissimi.

Prætoriorum sedis apostolice episcoporum auctoritas de gratia Dei.

III. Quia nonnulli, qui catholicæ nomine gloriantur, in damnatis hereticorum sensibus seu pravitate, sive imperitia demorantes, plissimis disputationibus obviare presument, et cum Pelagium, atque Coelestium atheinatizare non dubitant, magistris tamen nostris, tanquam necessarium modum excesserint, obloquuntur, eaque tantummodo sequi et probare profitentur, quæ sacratissima beati apostoli sedes Petri contra inimicos gratiae Dei per ministerium presumulum suorum sauxit et docuit. Necessarium fuit diligenter inquirere quid rectores Romanæ Ecclesie de heresi, quæ eorum temporibus exorta fuerat, judicarent, et contra nocentissimos liberi arbitrii defensores, quid de gratia Dei sentientium esse censuerint, ita ut etiam Africanorum conciliorum quasdam sententias jungemus, quas utique suas fecerunt apostolici antistites, cum probarunt. Ut ergo plenus, qui in aliquo dubitant, instruantur, constitutiones sanctorum Patrum compendioso manifestamus indiculo, quo si quis non nimium est contentiosus, agnoscat omnium disputationum connexionem ex hac subditarum auctoritatum brevitate pendere, nullamque sibi contradictionis superesse rationem, si cum catholicis credit et dicat.

Quod Adam omnes homines læserit, nec quemquam nisi Christi gratia posse salvari.

IV. In prævaricatione Alike omnes homines naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, et neminem de profundo illius ruinæ per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia Dei miserans erexerit, pronuntiante beatae memoriae papa Innocentio, atque dicens in epistola ad Carthaginense concilium : Liberum enim arbitrium ille perpessus, dum suis inconsultius utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda demersus est, et nihil quemadmodum exinde surgere posset, invenit : suaque in aeternum libertate deceptus hujus ruinæ latuisset oppressu, nisi eum post Christi pro sua gratia relevasset adventus, qui per novæ regenerationis purificationem omne preteritum vitium sui baptismatis lavacro purgavit.

Quod nemo sit bonus suis viribus, nisi participatione ejus qui solus bonus est.

V. Neminem esse per se met ipsum bonum, nisi participationem sibi ille donet qui solus est bonus (*Math. xix*), quod in eisdem scriptis ejusdem pontificis sententia protestatur, dicens : Nunquid nos de eorum post haec rectum mentibus testimoniem, qui sibi se praediti deberi, quod boni sunt, nec illum considerant, cuius

quotidie gratiam consequuntur, qui sine illo tantum A Quod omnis sancta cogitatio et motus pie voluntatis ex Deo sit.

Quod nisi gratia Dei continuo juvenar, insidias diaboli superare non possumus.

VI. Neminem etiam baptismatis gratia renovatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, et ad evincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bonae conversationis acceperit : quod ejusdem antistitis in iisdem paginis doctrina confirmat, dicens : Nam quamvis hominem redimeret a præteritis ille peccatis, tamen sciens iterum posse peccare, ad reparationem sibi, quemadmodum posset illum et post ista corrigerere, omnia servavit. Quotidiana præstat ille remédie, quibus nisi freti confusique nitamus, nullatenus humanae viceare poterimus errores. Necesse est enim ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur.

Quod per Christum libero bene utamur arbitrio.

VII. Quod nemo nisi per Christum, libero bene utatur arbitrio, idem magister in epistola ad Milevitani concilium data prædicat, dicens : Adverte tandem, o pravissimarum mentium perversa doctrina, quod primum hominem ita libertas ipsa decepit, ut dum indulgentius frenis ejus utitur, in prævaricationem presumptione concideret, nec ex hac potuit erui, nisi ei providentia regenerationis statum pristinæ libertatis Christi Domini reformasset adventus.

Quod omnia sanctorum merita dona sunt Dei.

VIII. Quod omnia studia, et omnia opera, ac incœta sanctorum ad Dei gloriam laudemque referenda sunt, quia nemo aliunde ei placet, nisi ex eo quod ipse donaverit. In quam nos sententiam dirigit beatus recordationis papæ Zosimi regularis auctoritas, cum scribens ad totius orbis episcopos ait : Nos autem instinctu Dei, omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur, ad fratrum et coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus. Hunc autem sermonem sincerissimæ veritatis luce radiantem tanto Afri episcopi honore venerati sunt, ut ita ad eundem virum scriberent : Illud vero, quod in litteris, quas in universas provincias curasti esse mittendas, posuisti dicens, Nos tamen instinctu Dei, etc., sic accepimus dictum, ut illos, qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, velut cursim transiens, amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod universa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti ? Et tamen instinctu Dei factum esse fideliter sapienterque vidistis, veraciter fidenterque dixistis. Ideo utique, quia præparatur voluntas a Domino, et ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tangat corda filiorum. Quotquot enim spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt, ut nec nostrum decease sentiamus arbitrium, et in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis modis magis illius valere non dubitemus auxiliu.

IX. Quod ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero operetur arbitrio, ut sancta cogitatio, plium consilium, omnisque motus bonæ voluntatis ex Deo sit, quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus. Ad hanc enim nos professionem idem doctor instituit, qui cum ad totius orbis episcopos de divinæ gratiæ opitulatione loqueretur : Quod ergo, ait, tempus intervenit, quo ejus non egeamus auxilio ? In omnibus igitur actibus, causisque, cogitationibus, motibus, adjutor et protector orandus est. Superbum est euim, ut quidquam sibi humana natura præsumat, clamante Apostolo (Ephes. vi) : Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed contra principes et potestates aeris hujus, contra spiritualia nequitiae in coelestibus. Et sicut ipse iterum dicit (Rom. vii) : Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus ? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Et iterum (I Cor. xv) : Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit, sed plus illis omnibus laboravi : non ego antea, sed gratia Dei mecum.

Quod gratia Dei non solum peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur, et præstat ut lex impletatur, non sicut ait Pelagius facile, quasi sine gratia Dei difficulter possit impleri.

X. Illud etiam, quod intra Carthaginensis synodi decreta constitutum est, quasi proprium apostolicæ sedis amplectimur, quod scilicet tertio capitulo definitum est : Ut quicunque dixerit gratiam Dei, qua justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ juri commissa sunt, non etiam ad adjutorium ut non committanter, anathema sit. Et iterum quarto capitulo : Ut quicunque dixerit, gratiam Dei per Jesum Christum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsum nobis revelatur, et appetitur intelligentia mandatorum, ut sciamus : quid appetere et quid vitare debeamus ; non autem per illum nobis præstari, ut quod faciemus cognovimus, etiam facere diligamus atque valeamus, anathema sit. Cum enim dicat Apostolus : Scientia inflat, charitas vero ædificat (I Cor. viii), valde impunit est ut credamus, ad eam quæ inflat, nos habere gratiam Christi, et ad eam quæ ædificat, non habere, cum sit utramque donum Dei, et scire quid facere debeamus, et diligere ut faciamus, ut redesciente charitate scientia non possit inflare. Sicut autem de Deo scriptum est : Qui docet hominem scientiam (Psalm. xciii), ita etiam scriptum est : Charitas ex Deo est (I Jean. iv). Item quinto capitulo : Ut quisquis dixerit ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum jubemus arbitrium, faciliter possimus implere per gratiam; tanquam et si gracia nostra daretur, non quidem facile, sed tamen possimus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit. De fructibus enim mandatorum Dominus loquitur, ubi non ait, Sine me difficultius potestis facere; sed ait, Sine me nihil potestis facere.

Quod præter statuta sedis apostolicæ omnes orationes Christi gratiam resonant, quia genus humanum ab aeterna damnatione reparatur.

XI. Præterea beatissimæ et apostolicæ sedis inviolabiles sanctiones, quibus nos piissimi Patres, pestiferae novitatis elatione dejecta, et boue voluntatis exordia, et incrementa probabilium studiorum, et in eis usque in finem perseverantiam ad Christi gratiam referre docuerunt. Obscuracionum quoque sacerdotalium sacramenta respiciamus, quæ ab apostolis tradita in toto mundo atque in omni catholica Ecclesia uniformiter celebrantur, ut legem credendi lex statuat supplicandi. Cum enim sanctarum plebium præsules mandata sibimet legatione fungantur, apud divinam clementiam humani generis agunt causam, et tota secum Ecclesia congenitamente postulant et precantur, ut infidelibus donetur fides, ut idololatriæ ab impietatis sua liberentur erroribus, ut Judæis ablato cordis velamine lux veritatis appareat, ut heretici catholice fidei perceptione resipiscant, ut schismatici spiritum redivivæ charitatis accipiant, ut lapsi penitentiae remedia conferantur, ut denique catechumenis ad regenerationis sacramenta perductis cœlestis misericordiae aula reseretur. Ille autem non perfunctorie, neque inaniter a Domino peti rerum ipsarum monstrat effectus, quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere, quos erutos de potestate tenebrarum transferat in regnum filii charitatis suæ (*Coloss. i*), et ex vasis iræ faciat vasa misericordiae (*Rom. ix*), quod adeo totum divini operis esse sentitur, ut haec efficienti Deo gratiarum semper actio laudisque confessio pro illuminatione talium vel correctione referatur.

Quod gratiam Dei etiam baptizandorum testetur instituta purgatio, cum exorcismis et exsufflationibus spiritus ab eis abiguntur immundi.

XII. Illud etiam, quod circa baptizandos in universo mundo sancta Ecclesia uniformiter agit, non otioso contemplamur intuitu. Cum sive parvuli, sive juvenes ad regenerationis veniunt sacramentum, non prius fontem vita audeant, quam exorcismis et exsufflationibus clericorum spiritus ab eis immundus abigatur, ut tunc vere appareat, quomodo princeps mundi hujus mittatur foras, et quomodo prius alignetur fortis (*Joan. xii*; *Math. xii*; *Marc. iii*), et deinceps vasa ejus diripiuntur in possessionem translatae victoris, qui captivam dicit captitatem, et dat dona hominibus (*Ephes. iv*). His ergo ecclasiasticis regulis, et ex divina sumptu auctoritate documentis, ita, adjuvante Domino, conformati sumus, ut omnium bonorum affectuum, atque operum et omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profferemus auctorem, et non dubitemus ab ipsis gratia omnia hominis merita præveniri, per quem sit, ut aliquid boni et velle inopiae, et facere. Quo nique auxilio et munere Dei non auferetur liberum arbitrium, sed liberatur, ut de tenebroso lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, de imprudente sit providum. Tanta enim est

A erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, et pro his quæ largitus est, aeterna præmia sit donaturus. Agit quippe in nobis, ut quod vult, et velimus, et agamus, nec otio sa esse in nobis patitur, quæ excercenda, non negligenda donavit, ut et nos cooperatores sinus gratiae Dei (*I Corint. iii*), ac si quid in nobis ex nostra videmus remissionem languescere, ad illum sollicite recurramus, qui sanat omnes languores nostros (*Psalm. cx*), et redimit de interitu vitam nostram, et cui quotidie dicimus: Ne inducas nos in temptationem, sed libera nos a malo (*Math. vi*).

Quod profundiores quæstiones nec contemnende sint, nec penitus asserenda.

XIII. Profundiores vero, difficilioresque partes in currentium quæstionum, quas latius pertractarunt, qui haereticis restiterunt, sicut non audemus contemnere, ita non necesse habemus astruere, quia ad confitendam gratiam Dei, cuius operi ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere creditus, quidquid secundum prædictas regulas apostolice sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opinemur catholicum, quod apparuerit prælixis sententiis esse contrarium.

Cælestinus universis episc. per Viennensem et Narbonensem provincias constitutis in Domino saluteor.

Cuperemus quidem de vestrarum Ecclesiarum ita ordinatione gaudere, ut congratularemur potius de profectu, quam aliquid admissum contra disciplinam ecclesiasticam doleremus. Ad nostram enim letitiam et benefacta pervenient, et mæroris aculeis nos quæ fuerunt malefacta, compungunt. Nec silere possumus, cum ad hoc, ut ab illicitis revocemus aliquos, officii nostri provocemur instinctu, in speculis a Deo constituti, ut vigilantæ nostræ diligentiam comprobantes, et quæ coercenda sunt resecemus, et quæ observanda sunt sanciamus. Et quamvis circa longinquæ spiritualis cura non deficit, sed per omnia, qua nomen Dei prædicatur, extendit: nec notitiam nostram subterfugiunt, quæ in eversionem regularum novellæ præsumptionis auctoritate tentantur.

Quod non debeant sacerdotes aut clerci, amicti palliis et præcincti lumbis, in ecclesia ministrare.

XIV. Dicimus enim quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inservire quam mentis vel fidei puritati. Sed non mirum, si contra ecclesiasticum morem faciunt, qui in Ecclesia non creverunt, sed alio venientes itinere secum hæc in Ecclesiam, quæ in alia conversatione habuerant, intulerunt, amicti pallio et lumbos præcincti credunt se sanctæ Scripturæ fidem, non per spiritum, sed per litteram: completuros. Nam si ad hoc ista præcepta sunt, ut taliter servarentur, cur non sicut pariter quæ sequuntur, ut Iucerne in manibus ardentes una cum baculo teneantur? Habeat sumum ista mysterium, et intelligentibus ita clara sunt, ut ea magis, qua decet, significatione serventur. Nam in lumborum præcinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis (de quo dicitur,

opera vestra luceant) iudicatur. Habent tamen istum persitan cultum morem potius quam rationem sequentes, qui remotioribus habitant locis, et procul a ceteris degunt, unde hic habitus in Ecclesiis Gallicanis, ut tot annorum, tantorumque pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi a plebe vel ceteris sumus doctrina, non vestie, conversatione, non habitu, mens paritate, non cultu. Nam si studere incipiamus novitati, traditum nobis a Patribus ordinem calcabimus, ut locum supervacuis superstitionibus faciamus. Rudes ergo fidelium mestes ad talia nou debemus inducere. Docendi enim sunt potius quam ludendi, nec imponendum eorum est oculis, sed mentibus infundenda praecepta sunt. Erant quidem multa, quae pro disciplina ecclesiastica, vel ipsis rei dicere ratione possemus, sed ab his ad alia devocamur.

Quod nulli sit ultima paenitentia deneganda.

XV. Agnovimus enim paenitentiam morientibus denegari, nec illorum desiderii abnui, qui obitus sui tempore hoc anima sua cupiunt remedio subveniri. Horremus (fateor) tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate desperet: quasi non possit ad se quovis tempore concurrenti succurrere, et periclitantem sub onere peccatorum hominem perdere, quo se ille expediti desiderat, et liberari. Quid hoc, rogo, aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absoluta esse possit, occidere, cum Deus ad subvenientem paratissimus, invitans ad paenitentiam, sic promittat peccatori, inquiens: Quacunque die conversus fuerit, peccata ejus non reputabuntur ei (*Ezech. xviii.*). Et iterum: Nolo mortem peccatoris, sed tantum convertatur, et vivat (*Ibid.*). Salutem ergo homini adimit, quisquis mortis tempore paenitentiam denegarit, et desperat de clementia Dei, qui eum ad subveniendum morienti sufficere vel momento posse non credit. Perdidisset latro in cruce præmium, ad Christi dexteram pendens, si illum unius horæ paenitentia non javisset, cum easet in poena, paenituit, et per unius sermonis promissionem, habitaculum parati, Deo promittente, promeruit (*Luc. xxiii.*) Vera ergo ad Deum conversio in ultimis positionum mente potius est testimonia, quam tempore, Propheta hoc taliter asserente, Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris (*Ezech. xviii; xxiiii.*) Cum ergo Dominus sit cordis inspectio (*I Reg. vi; Jer. xvii.*), quovis tempore non est deneganda paenitentia postulanti, cum illis obliget judici, cui occulta omnia noverit revelari.

Quod per gradus ecclesiasticos ad episcopatus debet officium perveniri.

XVI. Ordinatos vero quosdam, fratres charissimi, episcopos, qui nullis ecclesiasticis ordinibus ad tantæ dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta, hujus usurpatione, qui se hoc recognoscit fecisse, didicimus, cum ad episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debent perveniri, ut minoribus initiatu officiis ad majora surmentor. De-

Abet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, ut possit docere quod didicit. Omnis vita institutio hac ad id quo tendit se ratione confirmat. Qui minime litteris operam dederit, præceptor esse non potest litterarum. Qui non per singula stipendia creverit, ad emeritum stipendiū ordinem non potest pervenire: solum sacerdotium inter ista, rogo, vilies est, quod facilis tribuitur, cum difficultas impleatur? Sed Jam non satis est laicos ordinare, quos nullus fieri ordo permittit, sed etiam quorum crimina longe lateque per omnes pene sunt nota provincias, ordinantur. Daniel enim ruper missa relatione ex Orientalibus ad nos partibus, ab omni, quod tenerat, virginum monasterio nefaris est objectionibus accusatus, multa de multis objecta flagitia. In quaum latenter terrarum parte queritus est, ut si sine innocente confideret, contra se judicium postulatum minime declinaret, missis ad Arlesianum episcopum per Fortunatum subdiaconum nostrum præceptiones, ut ad judicium destinaretur episcopale. Tantis gravatus testimonii, tanta facinorum accusatione pulsatus, sacram (ut dicitur) virginem pollitus incestu episcopus asseritur ordinatus. In nostris libelli scrisis continentur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus. In pontifici dignitatem hoc tempore, quo ad causam dicendam missis a nobis litteris vocabatur, obrepit. Sacro nomine absit injuria, facilis est ut banc dignitatem tali dando ipse amiserit ordinator, quam eam obtineat ordinatus, cui convicto se ciabitur, qui eum sibi credidit largiendo pontificium seciandum; qualis enim ipse sit, quisquis tales ordinari, ostendit. His ergo in medium nunc deductis, cum plerique vestrum sint, qui apostolicæ sedis statuta cognoverint nobiscum tempore aliquando versati, ad disciplinæ normam, nostris conventa adhortationibus, omnia fraternitas vestra evocare festinet.

Quod unaquaque provincia suo metropolitano debet esse contenta.

XVII. Primum, ut juxta decreta canonicum unaquaque provincia suo metropolitano contenta sit, ut decessoris nostri data ad Narbonensem episcopum continent constituta, nec usurpationis locus aliqui sacerdoti in alterius concedatur injuriam. Sit concessus sibi contentus unusquisque limitibus. Alter in alterius provinciæ nihil presumat, nec emeritis in suis Ecclesiis clericis peregrini et extranei, et qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, præponantur, ne novum quoddam, de quo episcopi sicut, insitum videatur esse collegium.

Quod nolentibus clericis vel populo nemo debet episcopos ordinari.

XVIII. Nullus invito detur episcopus, cleri, plebis et ordinis consensu, et desiderium requiratur. Tunc alter de altera eligatur Ecclesia, si de civitatis ipsius clericis, cui est episcopus ordinandus, nullus dignus (quod evenire non credimus) potuerit inventari; prius enim illi reprehendi sunt, ut aliqui de alienis Ecclesiis merito preferantur. Habet uero quicque eæ

fructum militie in Ecclesia, in qua sua per omnia officia transegit ætatem. In aliena stipendia minime alter obrpat, nec alii debitam alter sibi audeat vindicare mercedem. Sit facultas clericis renitendi, si se viderint pregravari, et quos sibi ingeri ex transverso cognoverint, non timeant refutare. Qui si non debitum præmium, vel liberum de eo, qui eos recturus est, debent habere judicium.

Quod ab illicitis sit ordinationibus abstinentum.

XIX. Abstineatur etiam ab illicitis ordinationibus: nullus ex laicis, nullus digamus, nullus qui sit viduus maritus aut fuerit, ordinetur, sed irreprehensibilis, et quemadmodum elegit Apostolus (*I Tim. iii; Levit. xxi; II Tim. iii*), fiat. Per Moysen Dominus præcepit, virginem accipiat sacerdos uxorem, subsequitur et supplet Apostolus eodem locutus spiritu, unius uxoris virum debere episcopum consecrari. Ad hanc ergo elegantur formulam sacerdotes, et si quæ factæ sunt ordinationes illicitæ, removeantur, quoniam stare non possunt, nec discussionem nostram subterfugere poterunt: quamvis latere se æstiment, qualiter pervenerunt, ut nulla religionis reverentia obscuritate fuscetur. Non sit vana gloriatio palliatis, episcopalem morem, qui episcopi sunt, sequantur. Daniel, ut diximus, qui accusationem pontificali honore subterfugere se posse creditit, et ad fastigium tantum accusatores suos latendo pervenit, a sanctitatis vestre cœtu interim se noverit segregatum, qui se nostro judicio debet abjicere, si conscientiae sue novit confidentiam se obtinere. Massiliensis vero Ecclesiæ sacerdotem, qui dicitur (quod dictu nefas est) in necem fratris sui taliter gratulatus, ut huic qui ejus sanguine cruentatus adveneras, portionem cum eodem habiturus occurreret, ex vestro eum audiendum collegio delegamus. Datum vii cal. Aug., Felice et Tauro cons.

Quod nulli sacerdoti canones liceat ignorare.

XX. Coelestinus universis episcopis per Apuleiam et Calabriam constitutis. Nulli sacerdotum suos liceat canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum possit regulis obviare. Quæ enim a nobis res digna servabitor, si decretalium norma constitu-

A rum pro aliquorum libitu, licentia populis permissa, frangatur?

Quod non conveniat, contemptis clericis Ecclesiarum, de laicis episcopos ordinare.

XXI. Audivimus quasdam propriis destitutas rectoribus civitates, episcopos sibi petere velle de laicis, tantumque fastigium tam vile credere, ut hoc his, qui non Deo, sed saeculo militaverunt, æstiment nos posse conserre: non solum niale de suis clericis, in quorum contemptum hoc faciunt, judicantes, sed de nobis pessime, quos credunt hoc posse faceare, sentientes. Quod nunquam auderent, si non quorundam illic his consentiens sententia conniveret. Ita nihil, quæ frequentius sunt decreta, proflcient: ut hoc, quasi nunquam de hac parte scriptum fuerit, ignoretur, quid proderit per singula clericos stipendia militasse, et omnem egisse in dominicis castris ætatem: si qui his prefuturi sunt ex laicis requiruntur, qui vacantes saeculo, et omnem ecclesiasticum ordinem nescientes, saltu præpropero in alienum honorem ambiant immoderata cupiditate transcendere, et in aliud vita genus calcata reverentia ecclesiasticae disciplinae transire? Talibus itaque, fratres charissimi, qui juris nostri, id est canorum gubernacula custodiunt, necesse est obviemus; bisque fraternitatem vestram epistolis commonemus, ne quis laicum ad ordinem episcopatus admittat, et sinat fieri, unde et illum decipiatur, et sibi causas gereret, quibus reus constitutus decretalibus fiat.

C

Quod docendus sit populus, non sequendus.

XXII. Docendus est populus, non sequendus, nosque, si nesciunt eos quid liceat, quidve non liceat coramnere, non iis consensum præbtere debemus. Quisquis vero conatus fuerit tentare prohibita, sentiet censuram sedis apostolicæ minime defutaram. Quæ enī sola admonitionis auctoritate non corrigitur, necesse est per severitatem congruentem regulis vindicemus. Per totas hoc ergo, quæ propriis rectoribus carent, Ecclesias volumus innotescat: ut nullus sibi spe aliqua forsitan blanditus illudat. Datum xii cal. Augusti, Florentio et Dionysio cons. (An. Christi 429.)

DECRETA LEONIS PAPÆ.

Leo, episcopus urbis Romæ, universis episcopis per Campaniam, Picenum, Tusciā et per universas constitutis in Domino salutem.

Ut nobis gratulationem facit Ecclesiarum status salubri dispositione compositus, ita non levi nos meroe contristat quoties aliqua contra constituta canonum, et ecclesiasticam disciplinam presumpta, vel commissa cognoscimus, quæ si non, qua debemus, vigilantia resecemus, illi, qui nos speculatorum esse voluit (*Ezech. xviii; xxxiii*), excusare non possumus, permittentes sincerum corpus Ecclesie, quod ab omni purum macula custodire debemus, ambientum improba contagione fœdari: cum ipsa

D sibi membrorum per dissimulationem compago non congruat.

Ut nullus episcoporum servum alterius ad clericatus officium promovere præsumat.

I. Admittuntur passim ad ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur, et qui a dominis suis libertatem consequi minime pertuerunt, ad fastigium sacerdotii, tanquam servilis vilitas hunc honorem capiat, provehantur, et probari Deo posse creditur, qui domino suo nequum probare se potuit. Duplex itaque in hac parte reatus est, quod et sacrum ministerium talis consortii vilitate poluitur, et dominorum, quantum ad illicitu

* Dicit provincias vel ecclesias. Edit.

usurpationis temeritatem pertinet, jura solvuntur. Ab his itaque, fratres charissimi, omnes vestre provinciae abstineant sacerdotes, et non tantum ab his, sed ab aliis etiam, qui originali aut alicui conditioni obligati sunt, volumus tenperari: nisi forte eorum petitio aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eos vindicant potestatis. Debet enim esse immunis ab aliis, qui divinae militiae fuerit aggregandus: ut a castris dominicis, quibus nomen ejus ascribitur, nullis necessitatibus vinculis abstrahatur.

Ut quicunque ad sacerdotium, vel viduarum mariti vel habentes numerosa conjugia, promoti fuerint, ab omnibus ecclesiasticis officiis arceantur.

II. Qualis vero unicuique constiterit natalium honestas, et morum esse debeat sacri altaris ministerio sociandus, et Apostolo nos docente, et divina preceptione didicimus, et canonum regulis, a quibus plerosque fratrum declinasse et penitus deviasse reperimus. Nam constat ad sacerdotium pervenisse viduarum maritos, quosdam etiam quibus fuerint numerosa conjugia, et ad omnem licentiam vita liberior, ad scruum ordinem passim patesfactis aditibus suis permisso, contra illam beati Apostoli vocem, qua talibus exclamat, dicens: Unius uxoris virum, et contra illud antiquae legis praeceptum, quo dicitur et cavitur: Sacerdos virginem uxorem accipiat, non viduam, non repudiatam (*I Timot. iii; Levit. xxi*). Illos ergo, quicunque tales admissi sunt, ab ecclesiasticis officiis et sacerdotali nomine, apostolicè sedis auctoritate, jubemus arceri. Nec hoc enim sibi poterunt vindicare, cujus capaces per hoc quod illis obssisteret, non fuerunt. Hujus discussionis curam nobis specialiter vindicantes, ut si qua forsitan de his commissa sunt, corrigantur, nec liceat ultra committi. Et ne qua excusatio de ignoratione nascatur: quanquam ignorare nunquam licuerit sacerdotem quid canonum regulis fuerit definitum. Haec ergo ad provincias vestras per Innocentium, Legitimum et Segetium fratres et coepiscopos nostros scripta direximus: ut quæ male pullulasse noscuntur, radicus evellantur, et messem dominicam zizania nulla corrumpant. Ita enim fructum uberem, quæ sunt sincera, præstabunt, si ea, quæ natau segetem eneare conueverunt, diligenter amputentur.

Quod usuram non solum clerici exigere non debent, sed nec laici Christiani.

III. Neo hoc quoque prætereundum esse duximus, quosdam, lucri turpis cupiditate captos, usurariam exercere pecuniam, et senore velle ditescere, quod non dicam in eos qui sunt in clericali officio constituti, sed in laicos cadere, qui Christianos se dici cipiunt, condelemus, quod viadicari acrius in eos qui fuerint consutati decernimus, ut omnis peccandi opportunitas adimatur.

Ut clericus nec suo, nec alieno nomine fenus exerceat.

IV. Illud etiam duximus præmonendum, ut sicut non suo, ita non alieno nomine aliquis clericorum exercere fenus attinet: indecens enim est crimen suum comitodis alienis impendere. Fenus autem hoc solum aspicere et exercere debemus, ut quod hic

A misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter et in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus.

Ut si quis sacerdotum contra hæc interdicta fecerit, suo sit officio submovendus.

V. Hoc itaque admonitio nostra denuntiat, quod si quis fratrum contra hæc constituta venire teulaverit, et prohibita fuerit ausus admittere, a suo se noverit officio submovendum, nec communionis nostræ futurum esse consortem, qui socius esse noluit discipline. Ne quid vero sit, quod prætermisso a nobis forte credatur, omnia decretalia constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium successorum nostrorum, que de ecclesiasticis ordinibus, et canonum promulgata sunt disciplinis, ita a vestra B dilectione custodiri debere mandamus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denerari. Data vi Id. Octobris, Maximo iterum et Paterno cons. (An. Christi 443).

Leo episcopus universis episcopis per Italæ provincias constitutis in Domino salutem.

In consortium vos nostræ sollicitudinis advocamus, ut vigilantia pastorali, ne quid diabolice licero possit astutie, commissis vobis gregibus diligentius consulatis: ne is qui, Domini misericordia revelante, per nostram curam a nostris oibis morbus abjicitur, ne cum vobis præmonitis et adhuc quid agatur ignarus, per vestre sedis pergit Ecclesias, et suarum furtim cuniculos inveniat latebrarum, ne quod a nobis in urbe extinguitur, tenebrosis apud vos radibus seminetur.

Quod plurimi Manichæi vigilantia papæ Leonis in urbe Roma detecti sint.

VI. Plurimos impietatis Manichæorum sequaces et doctores in urbe investigatio nostra reperit, vigilantia divulgavit, auctoritas et censura coercuit. Quos potuimus emendare correxiimus: et ut damnarent Manichæum cum prædicationibus et disciplinis suis, publica in Ecclesia professione et manus sua subscriptione compulimus, et ita de voragine impietatis sunt confessi paenitentiam concedendo levavimus. Aliquanti vero, qui ita se demerserunt, ut nullum his auxillantis posset remedium subvenire, subdit i legibus secundum Christianorum principum constituta, ne sanctum gregem sua contagione polluerent,

D per publicos judices perpetuo sunt exilio relegati. Et omnia, que tam in Scripturis quam in occultis traditionibus suis habent profana vel turpia, ut nosset populus quid refugeret aut vitaret, oculis Christianæ plebis certa manifestatione probavimus, adeo ut ipse, qui eorum dicebatur episcopus, a nobis tentus proderet flagitiosa in suis mysticis, quæ teneret, sicut gestorum vos series poterit edoceere: ad instructionem enim vestram etiam ipsa direximus, quibus lectis, omnia que a nobis reprehensa sunt, nosse poteritis. Et quia aliquantos de his quos, ne absolverentur, arctior reatus involverat, cognovimus aufugisse, hanc ad dilectionem vestram epistolam misimus, ut effecta certior sanctitas vestra solidicitus agere dignetur, et cautius, nec ubi Manichæus

perversitatis homines plebes vestras facultate le-
dendi, et bujus sacrilegii possint invenire doctores.
Aliter enim nobis commissos regere non possumus,
nisi hos, qui sunt perditores et perditi, zelo & dei
dominicæ persequamur, et a sanis mentibus, ne pe-
stis hæc latius divulgetur, severitate, qua possumus,
abscindamus. Unde hortor dilectionem vestram, et
obtestor, et moneo, ut qua debetis et potestis sol-
licitudine vigiletis ad investigandos eos, neenbi oc-
cultandi se reperiant facultatem. Ut enim habebit a
Deo dignæ remunerationis premium, qui diligenterius,
quod ad salutem commissæ sibi plebis proficiat,
suerit exsecutus: ita ante tribunal Domini de reatu
negligentie se non poterit excusare, quicunque ple-
bem suam contra sacrilega persuasione auctores
noluerit custodire. Data iii cal. Feb., Theodosio
B
xviii et Al'bino vv. cc. cons. (An. Christi 444.)

Leo episcopus universis episcopis per Siciliam constitutus in Domino salutem.—Divinis preceptis et apostolicis monitis incitamus, ut pro omnium Ecclesiæ statu impigro vigilemus affectu, ac si quid usquam reprehensioni inveniatur obnoxium, cleri sollicitudine aut ab ignorantiae imperitia, aut a præsumptionis usurpatione revocemus. Manente enim dominice vocis imperio, quo beatissimus apostolus Petrus tria repetitione mysticæ sanctionis imbuitur, et Christi oves, qui Christum diligit, pascat (*Iohn. xxi*), ipsius sedis, cui per abundantiam divinæ gratiæ presumus, reverentia coaretur, ut periculum desidie, quantum possumus, declinemus, ne professio summi Apostoli, qua se amatorem Domini testatus est, non inveniatur in nobis, quia negligenter pascens toties commendatum gregem convincit sumnum non amare pastorem.

Quod prohibetur in die Epiphaniorum baptismum celebrari.

VII. Cum ergo mihi de charitatis vestræ actibus fraterna affectione sollicito certis indicis innotuerit, vos in eo, quod inter sacramenta Ecclesiæ principale est, ab apostolicæ institutionis consuetudine discrepare, ita ut baptismi sacramentum numerosius in die Epiphanie, quam in Paschali tempore celebretur, miror vos, vel prædecessores vestros tam irrationabilem novitatem usurpare potuisse, ut confuso temporis utriusque mysterio, nullam esse differentiam crederetis inter diem quo adoratus est Christus a Magis, et diem quo resurrexit Christus a mortuis. Quam culpam nullo modo potuisse incidere, si unde consecrationem honoris accipitis, inde legem totius observantiae sumeretis, et beati apostoli Petri sedes, quæ vobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset ecclesiastice magistra rationis, a cuius vos regulis recessisse minore posset æquanimitate tolerari, si aliqua cōmissionis nostra incepatio præcessasset: nunc autem, quia non desperatur correctio, servanda est consuetudo: ut licet vix ferenda sit in sacerdotibus excusatio, quæ pretendentat inscien-tiam, malumus tamen et censuram necessariam temporare, et ratione vos apertissimæ veritatis instruere.

A **Quod cuncta nobis per ordinem rerum per incarnationem Domini nostri salutis sacramenta digesta sint.**

VIII. Semper quidem in æterno consilio Dei manabit humani generis incommutabiliter præordinata reparatio, sed ordo rerum per Jesum Christum Dominum nostrum temporaliter gerendarum in incarnatione Verbi sumpsit exordium, unde aliud tempus est, quo annuntiante Angelo beata Virgo Maria secundandam se per Spiritum sanctum credit et concepit: aliud, quo salva integritate virginea puer editus exaltante gaudio cœlestium ministrorum pastribus indicatur: aliud, quo iufans circumciditur: aliud, quo hostia pro eo legalis offertur: aliud, cum tres Magi claritate novi sideris incitati in Bethlehem ab Oriente perveniunt, et adorant parvulum, mystica innumerum oblatione venerantur (*Matth. ii*). Nec iidem sunt dies, quibus impio Herodi, ordinata divinitus in Egyptum translatione, subtractus est, vel quibus ab Egypto in Galilæam, mortuo persecutore, revocatus est. Inter has autem dispensationum varietates accedunt augmenta corporea, crescit Dominus, sicut Evangelista testatur (*Luc. i*), profectibus ætatis et gratiæ, per dies Paschæ in templum Iherusalem cum parentibus venit, et cum abesset a societate redeun-tium, sedens cum senioribus, et inter admirantes magistros disputans invenitur, rationemque mansionis sue reddens: Quid est, inquit, quod quærebatis me? nesciebatis quod in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse (*Luc. ii*)? significans ejus se esse filium, cuius esset et templum. Jam vero, cum in annis majoribus apertius declarandus baptismum præcur-soris sui Joannis expetiit, quid deitatis ejus remansit ambiguum, quando, baptizato Domino Iesu, Spiritus sanctus in columba specie super eum descendit et mansit, audita de cœlis Patris voce dicentis (*Matth. iii*): Tu es filius meus dilectus, in te bene complacui? Quæ omnia ideo, quanta potuimus, brevitate perstrinximus, ut notum sit dilectioni vestræ universos Christi dies innumeris consecratos suisse virtutibus, et in cunctis ejus actionibus sacramentorum mysteria coruscasse; sed aliter quidquid signis denuntiarit, aliter rebus impleri, nec quæcumque numerantur in operibus Salvatoris, ad tempus posse pertinere baptismatis. Nam si etiam illa, quæ post beati Joannis lava-crumb a Domino gesta cognovimus, sub indiscreto honore colamus, omnia tempora continuatis erunt deputanda festis, quia omnia sunt plena miraculis. Verum quia spiritus sapientiæ et intellectus ita Apo-stolos et totius Ecclesiæ eruditivit magistros, ut in Christiana observantia nihil inordinatum, nihil patetur esse confusum, discernendæ sunt causæ solemnitatum, et in omnibus institutis Patrum principumque nostrorum rationabilis servanda distinctio, quia non aliter unus grec, et unus pastor sunus, nisi, quem-admodum Apostolus docet (*I Cor. i*), idipsum dicamus omnes: Simus autem perfecti in eodem sensu et in eadem sapientia.

Quod in baptismo mors proveniat interfectione peccati,
et sepulturam triduanam impletur tria demissio,

et ab aquis elevatio sit, volut resurrectio de se-
micro.

IX. Quamvis ergo et illa quæ ad humilitatem , et illa quæ ad gloriam pertinent Christi , in unum concurrant, eamdemque personam , totumque quod in illo et virtutis divinæ est, et infirmitatis humanæ ad nostræ reparationis tendat effectum : proprie tamen in morte crucifixi , et in resurrectione mortui potentia baptismatis novam creaturam condit ex veteri, ut in renascentibus et mors Christi operetur , et vita, dicente beato apostolo Paulo : An ignoratis, quia qui-
cunque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus (*Rom. vi*) ? Consepti enim sumus cum filio per baptismum in mortem : ut quo-
modo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitæ ambulemus. Si enim com-
plantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus, et cetera, quæ latius magister gentium ad commendandum sacramentum baptismatis disputavit, ut appareret ex hujus doctrinæ spiritu regenerandis filiis hominum et in Dei filios adoptan-
dis illum diem , et illud tempus electum : in quo per similitudinem, formamque mysterii ea, quæ geruntur in membris his, quæ in ipso sunt capite, gesta con-
gruerent , dum in baptismatis régula et mors inter-
venit intersectione peccati, et sepulturam triduanam imitatur trina demersio, et ab aquis elevatio resur-
gentis instar est de sepulchro. Ipsa igitur operis qua-
litas docet celebrandæ generaliter gratiae diem legiti-
timum eum esse, in quo orta est , et virtus muneric
et species actionis, ad cuius rei confirmationem plu-
rium valet, quod ipse Dominus Jesus Christus,
posteaquam resurrexit a mortuis , discipulis suis , in
quibus omnes Ecclesiarum presules docebantur, et
formam, et potestatem tradidit baptizandi, dicens :
Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in no-
mine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti (*Matt. xxviii*).
De quo utique eos etiam ante passionem potuisset instruere, nisi proprie voluisse intelligi , regenerationis gratiam ex sua resurrectione coepisse. Additur sane huic observantie etiam Pentecostes ex adventu sancti Spiritus sacra solemnitas , quæ de Paschalis festi pendet articulo. Et cum ad alios dies alia festa pertineant, hæc semper ad eum diem , qui resurrec-
tione Domini est insignis , occurrit, porrigenus quo-
dammodo auxiliantis gratiae manum ad eos, quos a die Paschæ aut molestia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut navigationis difficultas interclusit, invitans, ut quibuslibet necessitatibus impediti desiderii sui effectum dono sancti Spiritus consequantur. Ipse enim unigenitus Dei, in fide credentium, et in virtute operum nullam inter se et Spiritum sanctum voluit esse distantiam, quia nulla est diversitas in natura, dicens . Rogabo ego Patrem, et alium Paracletum dabit vobis, ut vobiscum sit in æternum, spiritum veritatis (*Joan. xiv*). Et iterum: Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater meus in nomine meo , ille vos docebit omnia, et suggesteret universa quæcumque dixi vobis (*Ibid.*). Et iterum: Cura vene-
rit ille Spiritus veritatis , ille diriget vos in omnem

A veritatem (*Joan. xvi*). Cum itaque veritas Christus sit (*Joan. xiv*), et Spiritus sanctus spiritus veritatis, nonenque Paracleti utriusque sit proprium, non dissimile est festum, ubi unum est sacramentum.

*Quod beatus apostolus Petrus in die Pentecostes viro-
rum tria millia baptizaverit.*

X. Hoc autem nos non ex nostra persuasione de-
fendere , sed ex apostolica auctoritate servare satis
idoneo probamus exemplo, sequentes beatum apo-
stolum Petrum, qui in ipso die , quo omnem creden-
tiū numerum promissus Spiritus sancti replevit
adventus, trium millium populum sua prædicatione
conversum lavacro baptismatis consecravit, quod
sancta Scriptura, quæ apostolorum Actus continet,
fideli historia docet dicens : His auditis , compuncti
sunt corde, et dixerunt ad Petrum et reliquos aposto-
los, Quid faciemus, viri fratres (*Act. ii*) ? Petrus vero
ad illos : Pœnitentiam, inquit , agite , et baptizetur
unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in re-
missionem peccatorum vestrorum , et accipietis do-
num sancti Spiritus. Vobis enim est repromissio, et
filii vestris, et omnibus qui longe sunt, quoscunque
advocaverit Dominus Deus noster. Aliis etiam plu-
ribus verbis testificatus est, et exhortabatur eos,
dicens : Salvamini a generatione ista prava. Qui
ergo receperunt sermonem ejus, baptizati sunt , et
appositæ sunt in illa die animæ circiter tria millia.

*Quod hæc duo tempora, id est Pascha et Pentecoste,
ad baptizandum a Romano pontifice legitimu sunt
prefixa.*

XI. Unde quia manifestissime patet baptizandis in
Ecclesia electis hæc duo tempora, de quibus locuti
sumus, esse legitima, dilectionem vestram monemus, ut
nulos alios dies huic observantie misceatis.

*Quod omni tempore hi, qui necessitate mortis urgentur,
id est agritudinis, obsidionis, persecutionis, et nau-
fragii, debeant baptizari.*

XII. Quia si sunt alia quoque festa , quibus multa
in honorem Dei reverentia debeatur , principalis ta-
men , et maximi sacramenti custodienda nobis est
mystica, et rationabilis exemplatio, non interdicta
licentia, qua in baptismate tribuendo quolibet tempore
periclitantibus subvenitur. Ita enim ad has duas festi-
vitates connexas sibimet, atque cognatas incolument
et in pacis securitate degentium libera vota differi-
mus, nt in mortis periculo, in obsidionis discrimine,
in persecutionis angustiis , in timore naufragii nullo
tempore hoc vera salutis singulare præsidium cui-
quam denegemus. Si quis autem Epiphanei festivitatem,
qua in suo ordine debito honore veneranda est,
ab hoc testimat privilegium habere baptismatis, quia
hoc quidam putant quod in eadem die Dominus ad
baptismum sancti Joannis accesserit, scist illius
baptizami aliam gratiam , aliam fuisse rationem, nec
ad eamdem pertinuisse virtutem, qua per sanctum
Spiritum reuascentur, de quibus dicuntur, Qui non ex
sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex vo-
luntate viri, sed ex Deo nati sunt (*Joan. i*). Dominus
enim nullus indigens remissione peccati , nec que-
rentis remedium renascendi, sic voluit baptizari, quo-

modo et voluit circumcidiri, hostiamque pro se emanationis offerri : ut qui factus fuerat ex muliere, sic ut Apostolus ait, fieret et sub lege, quam non venerat solvere, sed implere, et implendo finire (*Rom. x.*). Et sicut beatus apostolus praedicat dicens : Finis autem legis Christus ad justitiam omnium credentium. Baptismi autem sui in se condidit sacramentum, quia in omnibus primatum tenens se docuit esse principium, et tunc regenerationis potentiam sanxit, quando de latere ipsius prosluxerunt sanguis redemptionis, et aqua baptismatis. Sicut ergo Vetus Testamentum Novi testificatio fuit, et lex per Moysen data est, gratia autem, et veritas per Jesum Christum facta est, sic diversa sacrificia unam hostiam reformarunt, et multorum agnorum occisio illius immolatione finita est, de quo dicitur : Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Sic et Joannes, non Christus, sed Christi praevious ; non sponsus, sed sponsi amicus, fuit adeo fidelis, et non sua querens, sed quae Jesu Christi, ut se profiteretur ad solvenda calceamenta pedum ejus indignum (*Joan. iii; Matth. iii; Luc. iii*) : quoniam ipse quidem baptizaret in aqua in presentiam, ille autem baptizaturus esset in Spiritu sancto et igni, qui dupli potestate, et vitam redideret, et peccata consumeret. His itaque, fratres charissimi, tot ac tantis existentibus documentis, quibus omni ambiguitate submota evidenter agnoscis in baptizandis electis, qui secundum apostolicam regulam, et exorcismis scrutandi, et jejuniis sanctificandi, et frequentibus sunt predicationibus imbuendi, duo tantum tempora, id est Pascha, et Pentecosten, esse servanda. Hoc vestre indicimus charitati, ut ab apostolicis institutis nullo ulterius recedatis excessu, quia inultum posthac esse non poterit, si quisquam apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

*Ut de Sicilia terni semper annis singulis de episcopis ad diem tertium cal. Octobris Romanam sociandi sy-
nodo indissimulanter occurrant.*

XIII. Quarum illud primitus pro custodia concordissime unitatis exigimus, ut quia saluberrime a sanctis Patribus constitutum est hinc in annis singulis debere esse conventus : terni semper ex vobis ad diem tertium calendarum Octobrium Romanum, fraterno concilio sociandi indissimulanter concurrant, quoniam adjuvante gratia Dei facilius poterit provиди, ut in Ecclesiis Christi nulla scandala, nulli nascantur errores, cum coram beatissimo Petro apostolo id semper in commune tractandum sit, ut omnia ipsius constituta, canonumque decreta apud omnes Domini sacerdotes inviolata permaneant. Ita autem, quae inspirante Domino vobis insinuanda credidimus, per fratres et coepiscopos nostros Vacillum et Paschasinum ad vestram volumus notitiam pervenire, quibus referentibus cognoscamus, quam reverenter a vobis apostolicæ sedis instituta serventur. Data xii cal. Novemb., Calopodio et Ardabure cons. (An Christi 447.)

Quod omnis cuiuslibet ordinis clericus, qui catholicam deserens haereticæ se communioni miscuerit : si ad

A *Ecclesiam reversus fuerit, in eo gradu in quo erat, sine promotione permaneat.*

XIV. Leo episcopus urbis Romæ Januario episcopo Aquitienensi.—Lectis fraternalitatis tue litteris vigorem fidei tue, quem olim noveramus, agnovimus : congratulantes tibi, quod ad custodiam gregis Christi pastoralem curam vigilanter exsequaris, ne lupi, qui sub specie ovium subintraront, bestiali saevitia simplices quosque dilacerent, et non solum ipsi nulla correctione proficiant, sed etiam ea que sunt sana, corrumpant : quod ne vipera possit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus comitantem, insinuantes ad animæ periculum pertinere, si quisquam de his qui a nobis in haereticorum atque schismaticorum sectam delapsis, et se utcumque haereticæ communionis contagione macularit, resipiscens in communione catholica sine professione legitimæ satisfactionis habeatur. Saluberrimum enim, et spiritualis medicina utilitate plenissimum est, ut sive presbyteri, sive diaconi, vel subdiaconi, aut cuiuslibet ordinis clerici, qui se correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam jampridem amiserant, rursum reverti ambiant, prius errores suos, et ipsos autores erroris damnari a se sine ambiguitate fateantur, ut sensibus pravis etiam peremptis nulla sperandi supersit occasio, nec ultum membrorum talium possit societas violari, cum per omnia illis professio propria cooperari obviare. Circa quos etiam illam canonum constitutionem precipimus custodiri, ut in magno habeant beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in quo inveniuntur ordine, stabilitate perpetua maneant : si tamen iterata tinctione non fuerint maculati. Non levem apud Dominum noxam incurrit, qui de talibus ad sacros promovendos ordines judicariet ; quod si cum grandi examinatione promotio conceditur inculpati, multo magis non debet licere suspectis. Proinde dilectio tua, cujus devotione gaudemus, jungat curam suam dispositionibus nostris, et det operam, ut circumspecte ac velociter impleantur, quæ ad totius Ecclesie incolumentatem, et laudabiliter suggesta sunt, et salubriter ordinata. Non autem dubitet dilectio tua, nos, si (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro custodia canonum, et pro fidei integritate decernimus, vehementius commovendos, quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referende sunt, quam ad desides negligentesque rectores : qui multam sœpe nutrunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam. Data xi cal. Januarii, Alypio et Ardabure cons.

Leo Rustico episcopo Narbonensi. Subditis responsionibus, et ad ejusdem consulta rescriptis.

Epistolas fraternalitatis tue, quas Hermes archidiaconus detulit, libenter accepi. Diversarum quidem causarum connexione multiplices, sed non ita patientiae legentis onerosas, ut aliquid earum inter concorrentes undique sollicitudines fuerit pretermisssum. Unde totius sermonis tui allegatione concepta, et gestis, quæ in episcoporum honoratorumque examine confecta sunt, recensisit, Sabiniano et Leoni, presbyteris actionis tue intelleximus fiduciam de-

fuisse, nec eis justam superesse sperimoniā, qui se ab inchoatis disceptationibus sponte subtraxerunt. Circa quos quam formam, quamvis mensuram debes tenere justitiae, tuo relinquo moderanini. Suadeus tamen charitatis hortatu, ut sanandis ægris spiritalem debes adhibere medicinam, et dicente Scriptura: Nollesse nimium justus (*Ecccl. vii*), mitius agas eum eis, qui zelo pudicitie videntur modum excessisse vindictare, ne diabolus qui decepit adulteros, de adulterii exsultet ultiōribus. Miror autem dilectionem tuam in tantum scandalorum quacunque occasione nascientium adversitate titubare, ut vacationem episcopatus laboribus præoptare te dicas, et inalle in silentio atque otio vitam degere, quam in his, quæ tibi commissa sunt, permanere, dicente vere Domino, Beatus: qui perseveravit usque in finem (*Matth. x*), unde erit beata perseverantia, nisi de virtute patientia? Nam secundum apostolicam prædicationem: Omnes, qui voluerint in Christo pie vivere, persecutionem patientur (*II Tim. iii*), quæ non in eo tantum computanda est, quod contra Christianam pietatem aut ferro, aut ignibus agitur, aut quibusunque suppliciis: cum persecutionum sevitiam suppleant et dissimilitudines morum, et contumacie inobedientij, et malignarum tela linguarum. Quibus conflicitationibus cum omnia semper membra pulsantur, et nulla piorum portio a conflicitatione sit libera, ita ut periculis nec otia careant, nec labores. Quis inter fluctus maris navem diriget, si gubernator abscedat? Quis ab insidiis luporum custodiet oves, si pastorum cura non viglet (*Joan. x*)? Quis denique latronibus obsistet et suribus, si speculatorum in prospectu explorationis locatum ab intentione sollicitudinis amor quietis abducatur (*Ezech. iii*)? Permanendum ergo est in opere credito et in labore suscepio. Constanter tenenda est justitia, et benigne prestanta clementia. Odio habeantur peccata, non homines. Corripantur tumidi, tolerentur infirmi, et quod severius castigari necesse est, non sævientis plectatur animo, sed menditatis. At si vehementior tribulatio incubuerit, non ita expavescamus, quasi illi adversitati propriis viribus resistendo, cum et consilium nostrum, et fortitudo sit Christus, ac sine quo nihil possumus, per ipsum cuncta possumus, qui confirmans prædicatores Evangelii, et sacramentorum ministros: Ecce ego (inquit) vobisum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi (*Matth. ult.*). Et iterum: Haec (inquit) locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis: in hoc autem mundo tribulationem habebitis, sed confidite, quia ego vici mundum (*Joan. xvi*). Quæ pollicitiones quia sine dubio manifestæ sunt, nullis debemus scandalis infirmari, ne electioni Dei videamur ingrati, cuius tam patentia sunt adjutoria, quam vera promissa. De consultationibus autem dilectionis tuæ, quas separatim conscriptas archidiaconus tuus detulit, quid sentiendum sit inter præsentes opportunius quereretur, si nobis conspectus tui copia proveniret; nam cum quædam interrogationis modum videantur excedere, intelligo eas colloquiis aptiores esse, quam scriptis. Quia sicut quædam sunt, quæ

A nulla possunt ratione compelli, ita multa sunt, quæ aut pro consideratione totum, aut pro necessitate rerum oporteat temperari: illa semper conditione servata, ut in his, quæ vel dubia fuerint aut obscura, id novirimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum inventum adversum.

Incipiunt ad inquisitiones ejusdem episcopi subiecta responsa.

Quod non habeantur episcopi, quos nec clerici elegit, nec populus exquisivit, nec provinciales episcopi consecrarent: si qui tamen clerici ab his pseudoepiscopis ordinantur, rata potest ordinatio talis existere.

XV. Nulla ratio sinit ut inter episcopos habeantur, qui nec a clericis sunt electi, nec a plebis expediti, nec a provincialibus episcopis cum metropolitani judicio consecrati. Unde cum sepe questione de male accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam ab istis esse tribuendum, quod nou docetur fuisse collatum? Si qui autem clerici ab istis pseudoepiscopis in eis Ecclesiis ordinati sunt, quæ ad proprios episcopos pertinebant, et ordinatio eorum consensu et judicio præsidentium facta est, potest rata haberri: ita ut in ipsis Ecclesiis perseverent. Aliter autem vana habenda est consecratio, quæ nec loco fundata est, nec auctoritate munita.

Quod presbyteri, aut diaconi, si in aliquo criminis prolapso fuerint, non possint per manus impositionem pœnitentia remedium consequi.

XVI. Alienum est a consuetudine ecclesiastica, ut qui in presbyterali honore aut diaconii gradu fuerint consecrati, hi pro criminis aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi: quod sine dubio ex apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est, *Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro illo (I Reg. ii)*? Unde hujusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei privata est expectativa secessio: ubi illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa.

Quod diaconi, sicut episcopos et presbyteri, cessare debent ab opere conjugali: non tamen repudiare conjugia.

XVII. Lex continentiae eadem est altaris ministria, quæ episcopis, atque presbyteris, qui cum essent laici, sive lectores, licti et uxores ducere, et filios procreare potuerunt: sed cum ad prædictos pervenerint gradus, coepit eis non licere quod licuit. Unde ut de carnali fiat spirituale conjugium, oportet eos nec dimittere uxores, et quasi non habeant sic habere, quo et salva sit charitas coniugiorum, et cesset operatio nuptiarum.

Quod aliud sit uxor, aliud concubina, nec errat quisquis filiam suam in matrimonium concubinum habenti tradiderit.

XVIII. Nou omnis mulier viro juncta uxor est viri, quia nec omnis filius haeres est patri. Nuptiarum autem foedera inter ingenuos sunt legitima, et inter æquales, et multo prius hoc ipsam Dominum constitutæ, quam initium Romani juris existeret. Itaque aliud est uxor, aliud concubina: sicut aliud ancilla, aliud libera. Propter quod etiam Apostolus

(Gal. iv) ad manifestandum harum personarum discretionem, testimonium ponit ex Genesi (cap. xxi), ubi dicitur Abrahæ : Ejice ancillam, et filium ejus, non enim hæres erit filius ancillæ cum filio meo Isaac. Unde cum societas nuptiarum ita ab initio constituta sit, ut præter sexuum conjunctionem, que haberet in Christi et Ecclesie sacramentum, dubium non est eam mulierem non pertinere ad matrimonium, in qua docetur nuptiale non fuisse mysterium. Igitur conjuslibet loci clericus, si filiam suam viro habenti concubinari in matrimonium dederit, non ita accipendum est, quasi eam conjugato dederit, nisi forte illa mulier et ingenua facta, et dotata legitime, et publicis nuptiis honestata videatur. Paterno arbitrio viris junctæ carent culpa, si mulieres, que a viris habebantur, in matrimonio non fuerunt, quia aliud est nupta, aliud concubina.

Quod non sit conjugii duplicatio, quando ancilla relictæ uxor assumitur.

XIX. Ancillam a toro abjecere, et uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio e conjugii, sed profectus est honestatis. Culpanda est sane talium negligentia, sed non penitus deserenda : ut crebris cobhortationibus incitati, quod necessario expetivorum fideliter exsequantur. Nemo enim desperandus est dum in hoc corpore constitutus est, quia non nunquam quod dissidentia ætatis differtur, consilio maturore perficitur.

De communione privatis, et ita defunctis.

XX. Horum causa Dei judicio reservanda est, in cojus manu fuit, ut talium obitus usque ad communionis reūmedium non differatur. Nos autem quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus.

De his qui paenitentiam agere differunt.

XXI. Dissimulatio hæc potest non de contemptu esse remedii, sed de metu gravius delinquendi. Unde paenitentia, quæ dilata est, cum studiosius petita fuerit, non negetur : ut quoquo modo ad indulgentiae medicinam anima vulnerata perveniat.

Quod oporteat eum, qui pro illicitis veniam poscit, etiam multis lictis abstinere.

XXII. Aliud quidem est debita justa reposcere, aliud propria perfectionis amore contemnere, sed illicitorum veniam postulantem oportet etiam a licitis abstinere, dicente Apostolo : Omnia licent, sed non omnia expedient (I Corint. vi). Unde si paenitentes habent causam, quam negligere forte non debeant, melius expedit quis ecclesiasticum, quam forense judicium.

Quod paenitenti nulla lucra negotiationis exercere conveniat.

XXIII. Qualitas lucri negotiantem aut excusat aut arguit, quia est honestus questus, et turpis. Verentamen paenitenti utilius dispendia pati, quam periculis negotiationis obstringi, quia difficile est inter ementis videntisque commercium non interveire peccatum.

A *Quod ad militiam sæcularem post paenitentiam redire non debat.*

XXIV. Contrarium est omnino ecclesiasticis regulis post paenitentiae actionem redire ad militiam sæcularem, cum Apostolus dicat : Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus (II Tim. ii). Unde noui est liber a laqueis diaboli, qui se militia munera voluerit impliceare.

Quod adolescentis, si, urgente quoque periculo, paenitentiam gessit, et se non continet, uxor potest remedio sustineri.

B XXV. In adolescentia constitutus, si, urgente aut metu mortis, aut captivitatis periculo, paenitentiam gessit, et postea timens lapsum incontinentiae, venialis copulam uxor elegit, ne crimen fornicationis incureret, rem videtur fecisse veniale, si preter conjugium nullam omnino cognoverit. In quo tamen noui regulam constituimus, sed quid sit tolerabilis aestimamus : nam secundum veram cognitionem nihil magis ei congruit, qui paenitentiam gessit, quam caritas perseverans, et intentis et corporis.

Quod si quis propositum monachi deseruerit, publicæ sit paenitentie satisfactione purgandus

Propositum monachi proprio arbitrio aut voluntate suscepunt, deseriri non potest absque peccato. Quod enim quis vorit Deo, debet et reddere. Unde qui relictæ singularitatis professione, ad militiam vel ad nuptias devolutus est, publicæ paenitentie satisfactione purgandus est, quia etsi innocens militia, et honestum potest esse conjugium, electionem meliori deseruisse transgressio est.

Quod pueræ, quæ non coactæ, sed voluntate propria virginitatis propositum suscepunt, delinquent, cum nupserint, etsi nondum fuerant consecratae.

XXVII. Pueræ, quæ non parentum coactæ imperio, sed spontaneo judicio virginitatis propositum atque habitum suscepunt, si postea nuptias eligunt, prævaricantur, etiamsi nondum eis gratia consecrationis accessit : cuius usque non fraudarentur munere, si in proposito permanerent.

De his quibus dubium est, utrum baptismum perceperint, necesse est ut renascantur.

D XXVIII. Si nulla exstant indicia inter propinquos, aut familiares, nulla inter clericos, aut vicinos, quibus hi, de quibus queritur, baptizati fuisse doceantur, agendum est, ut renascantur, ne manifeste perirent, in quibus quod non ostenditur gestum, ratio non sinit, ut videatur iteratum. Qui autem possunt meminisse, quod ad ecclesiam veniebant cum parentibus suis, possunt recordari an quod eorum parentibus dabatur, acceperint : sed si hoc etiam ab ipsa memoria alienum est, conferendum eis videatur, quod collatum esse nescitur, quia non termitas intervenit presumptionis, ubi est diligentia pietatis.

Quod eos, qui se baptizatos agnoscent, sed in qua fide nesciunt, per manus impositionem suscipi convenerint.

XXIX. Hi autem, de quibus scripsisti, qui se baptizatos sciunt, sed cujus fidei fuerint, qui eos baptizaverunt, se nescire prolixentur : quoniam quolibet modo for-

mani baptismatis acceperunt, baptizandi non sunt, sed per manus impositionem virtutem Spiritus sancti, quam ab hereticis accipere non potuerunt, catholicis copulandi sunt.

De his qui convivio gentilium et escis immolatiis nisi sunt.

XXX. Si convivio solo gentilium et escis immolatiis usi sunt, possunt jejuniis et manus impositione purgari, ut deinceps ab idolothylis abstinentes sacramentorum Christi possint esse participes. Si autem aut idola adoraverunt, aut homicidiis vel fornicationibus contaminati sunt, ad communionem eos nisi per paenitentiam publicam non oportet admitti.

Quod semper Thessalonicensis antistes vices apostolicæ sedis impleverit.

XXXI. Leo episcop. urbis Romæ Anastasio episc. Thessalonicensi.—Quanta fraternitatib[us] tua a beatissimi Petri apostoli auctoritate commissa sint, et qualia etiam nostro tibi favore sint credita, si vera ratione perspiceres, et justo examine ponderares, multum possemus de injuncta tibi sollicitudinis devotione gaudere. Quoniam sicut præcessores mei præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuae, priorum secundus exemplum, vices mei moderamini delegavi: ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex divina institutione debemus, imitator nostre mansuetudinis adjuvares, et longinquis a nobis provinciis presentiam quodammodo noctre visitationis impenderes, et contineati, opportunoque prospecta promptum tibi esset agnoscere, quid in quibusque rebus vel tuo studio componeres, vel nostro judicio reservares. Nam cum majora negotia, et difficiliores causarum exitus liberum tibi esset sub nostræ sententia exspectatione suspendere, nec ratio tibi, nec necessitas fuit in id, quod mensuram tuam excederet, deviandi. Abundat enim apud te monitorum scripta nostrorum, quibus te de omnium actionum tempestantia frequenter instruximus, ut commendatas tibi Christi Ecclesias per exhortationem charitatis ad salubritatem audientia provocares: quia etsi plerunque existunt inter negligentes, vel desides fratres, quæ oporteat majore auctoritate curari, sic tamen adhibenda est correptione, ut semper sit salva dilectio. Unde et beatus apostolus Paulus ad ecclesiasticum regimen Timotheum imbuiens dicit: Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, juvenes ut fratres, anus ut matres, juvenculas ut sorores in omni castitate (*I Timot. v.*). Quæ moderationis, si quibuscumque inferioribus membris ex apostolica institutione debetur, quanto magis fratribus et coepiscopis nostris sine offensione reddenda est, ut licet non nunquam accident, quæ in sacerdotibus sunt reprehendenda personis: plus tamen erga corrigendos agat benevolentia quam severitas, plus cohortatio quam commotio, plus charitas quam potestas. Sed ab his, qui quæ sua sunt querunt, non quæ Christi Jesu (*Philip. ii*), facile ab hac lege disceditur, et dum dominari magis quam consulere subditis placet, honor inflat superbiam, et quod provisum est ad concordiam, tendit ad noxam, quod, ut necesse habe-

A mus ita dicere, non de parvo animi dolore procerit. Meipsum enim quodammodo trahi in culpam sentio, cum te a traditis tibi regulis inmodice discessisse cognosco, qui si tua estimationis parum diligens eras, mee saltem famæ parcere debuisti: ne, que tuo tantum facta sunt animo, nostro viderentur gesta judicio. Relegat fraternitas tua paginas nostras, omniaque ad tuos enissa maiores apostolicae sedis præsumptum scripta percurrat, et vel a me, vel a præcessoribus meis invicet ordinatum, quod a te cognovimus esse præsumptum. Venit namque ad nos cum episcopis provincia sua frater noster Atticus, veteris Epi[scop]i metropolitanus antistes, et de indignissima afflictione, quam pertulit, lacrymabili actione conquestus est, eoram astantibus diaconibus tuis: B qui quarelis libelibus nihil contra referendo, ea, quo nobis ingerebantur, sile non carere monstrabant. Legebatur quoque in litteris tuis, quas iudicem diaconi tui detulerunt, quod frater Atticus Thessalonicanam venisset, quodque consensum suum etiam scripturæ professione signasset, ut de illo non aliud a nobis posset intelligi, quam proprii arbitrii, et spontaneæ devotionis fuisse, quod venerat, quodque chartulam de obedientia sp[iritu] sponsonne conscriperat: in cuius tamen chartulæ mentione signum prodebatur injuriae. Non enim necessarium fuerat, ut obligaretur scripto, qui obedientiam suam ipso jam voluntari adventus probabat officio, unde deplorationibus supradicti haec verba epistolæ tuae testimonium præbuerunt, et per hoc, quod non est tacitum, nudatum est illud, quod silentio fuerat adopertum, aditum scilicet Illyrici præfecturam, et sublimissimam inter mundanos apices potestatem in exhibitionem insontis antistitis incitamat, ut missa execucione terribili, quæ omnia sibi officia publica ad effectum præceptionis adjungeret, a sacris Ecclesiæ adyliis nullo vel falso instigatus criminis extraheretur sacerdos: cui non ob molestiam agridudinis, non ob scvitiam hiemis darentur inducere, sed iter asperum, et periculis plenum per invias nives agere cogeretur, quod tanti laboris, tantique discriminis fuit, ut ex his, qui episcopum comitati sunt, quidam defecisse dicantur. Multum stupeo, frater charissime, sed et plurimum doleo, quod in eum, de quo nibil amplius indicaveras, quam quod evocatus adesse differret, et excusationem infirmitatis obtenderet, tam atrociter et tam vehementer potueris commoveri: præsertim cum, etiam si tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua consulta rescriberem. Sed ut video bene de meis moribus existimasti, et quam civilia pro conservanda sacerdotali concordia responsurus essem, verissime prævidisti. Et ideo motus tuos exequi sine dissimulatione properasti: ne, cum moderationis nostræ aliud disponentia scripta sumpsses, facies id, quod factum est, licentiam non habera. An forte aliquod tibi facinus innotuerat, et metropolitenum episcopum novi apud se criminis pondus urget? At hoc quidem alienum ab illo esse etiam tu nibil ei objiciendo confirmas, sed etiam si quid grave in-

lerandumque committeret, nostra erat exspectanda censura: ut nil prius ipse decerneret, quam quod nobis placere cognosceres. Vices enim nostras ita tute credidimus charitati, ut in partem sis vocatus sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis: unde sicut multum nos ea, quae a te pie sunt curata, laetificant; ita minium ea, quae sunt perperam gesta, contristant: et neceste est post multarum experientia causarum sollicitius prospici, et diligentius praecaveri, quatenus per spiritum charitatis et pacis, oannis materia scandalorum de Ecclesiis Domini, quas tibi commendavimus, auferatur, praeminentem quidem in illis provinciis episcopatus tui fastigio, sed amputato totius usurpationis excessu.

Ut metropolitanis sua jura serventur.

XXXII. Igitur secundum sanctorum Patrum canones, spiritu Dei conditos et totius mundi reverentia consecratos, metropolitanos singularum provinciarum episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuae cura pretenditur, jus traditae sibi antiquitus dignitatis interemeratum habere decernimus: ita ut a regulis prestitutis nulla aut negligentia, aut presumptione discedant.

Ut a metropolitanis non luici, non bigami, non vi-duarum mariti, sed irreprehensibiles ordinentur episcopi.

XXXIII. In civitatibus, quarum rectores obierint, de substituendis episcopis hæc forma servetur, ut is qui ordinandus est, etiamsi bona vita testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ conjugis sit maritus, aut qui unam quidem habeat, vel babuerit, sed quam sibi viduam copularit. Sacerdotum enim tam excellens est electio ut hæc, que in aliis membris Ecclesie non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita.

Quod subdiaconis carnale connubium denegetur.

XXXIV. Nam cum extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum societati et procreationi filiorum staderit liberum arbitrium, ad exhibendam tamen perfectæ continentiae puritatem, ne subdiaconis quidem connubium carnale conceditur, ut et qui habent, sint tanquam non habentes (*I Corinthus. vii*), et qui non habent, permaneant singulares. Quid si in hoc ordine, qui quartus est a capite, dignum est custodiiri, quanto magis in primo, vel secundo, tertiove servandum est, ne aut levitico, aut presbyterali honore, aut episcopali excellentia quisquam idoneus testimetur, qui se a voluptate uxoris needum frenasse detegitor!

Ut nullus invitis ordinetur antistes.

XXXV. Cum ergo de summi sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponitur, quem cleri, plebisque consensus concorditer postularint: ita ut si in aliam forte personam partium se vota diviserrint, metropolitani judicio is alteri præponatur, qui majoribus et studiis juvatur, et meritis, tantum ut nullus invitis et non potentibus ordinetur, ne civitas episcopum nou optatum aut contemnat, aut oderit,

A et fiat minus religiosa, quam convenit, cui non licuerit habere, quem voluit.

Ut metropolitanus Epiri de electo, quem est ordinaturus episcopum, ad Thessalonicensem pontificem referat, et de metropolitano electo similiter provinciales episcopi.

XXXVI. De persona autem consecrandi episcopi, et de cleri, plebisque consensu metropolitanus episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit scire te faciat, ut ordinacionem rite celebrandam tua quoque firmet auctoritas, quæ rectis dispositionibus nihil moræ, aut difficultatis debet afferre, ne gregibus Domini diu desit cura pastorum.

Metropolitanu vero defuncto, cum in locum ejus alias fuerit subrogandus, provinciales episcopi ad civitatem metropolim convenire debebunt, ut omnium clericorum, atque omnia civium voluntate discussa, ex presbyteris ejusdem Ecclesie, vel ex diaconis optimus eligatur. De cujus nomine ad tuam notitiam provinciales referant sacerdotes, impleturi vota poscentium, cum quod ipsis placuit, tibi quoque placuisse cognoverint. Sicut enim justas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorantem presumi.

Ut bina per annum provincialia episcoporum concilia celebrentur, et si res difficilis emerserit, nec fuerit Thessalonicensis episcopi judicio terminata, ad Romanum referatur antistitem.

XXXVII. De conciliis autem episcopalibus non aliud indicimus, quam sancti Patres salubriter ordinariunt, ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis quæ inter diversos Ecclesie ordines nasci assolent, judicetur: ac si forte inter ipsos, qui præsunt, de majoribus (quod absit) peccatis causa nascitur, quæ provinciali nequeat examine distiniri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate metropolitanus curabit instruere, ut si coram positis partibus nec tuo fuerit res sopita judicio, ad nostram cognitionem, quidquid illud est, transferatur.

Ut si quis episcopus suam deserens civitatem, majorem sedem ambitus causa petierit, nec illam obtinere poterit, et sua carere debet.

XXXVIII. Si quis autem episcopus, civitatis sue medioeritate despecta, administrationem loci celebrioris ambierit, et ad maiorem se plebem quacunque ratione transtulerit, a cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit et propria, ut neo illis præsideat, quos per avaritiam concupivit, nec illis quos per superbiam sprevit. Suis igitur terminis quisque contentus sit, nec supra mensuram juris sui affectus augeri.

Ut nullus alienum clericum sollicitare, vel tenere præsumat, suo episcopo non præsente consensum.

XXXIX. Alienum clericum, invito episcopo ipsius, nemo suscipiat, ne quo sollicitet, nisi forte ex placito charitatis id inter dante, accipienteque convenienter. Nam gravius injuria reus est, qui de fratribus Ecclesie id, quod est utilius, aut pretiosius audet vel abjicere, vel tenere. Itaque si intra provinciam res

agitur, trans fugam clericum ad Ecclesiam suam metropolitanaus redire compellat. Si autem longius recessit, tui præcepti auctoritate revocabitur, ut nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquitur.

Ut in evocandis provincialibus episcopis a Thessalonicense pontifice moderatio conserretur, ne sub hoc colore sacerdotialis honor contumelias addicatur, nec amplius quam bini de provinciis episcopi, quos metropolitani probaverint, dirigantur.

XL. In evocandis autem a te episcopis moderatisimum esse te volunus, ne per majoris diligentie speciem fraternalis gloriari videaris injuriis. Unde si causa aliqua major erit, ob quam rationabile, ac necessarium sit fraternum advocare conventum, binos de singulis provinciis episcopos, quos metropolitani crediderint esse mittendos, ad fraternitatem tuam venire sufficiat.

Ut non amplius a statuto concilii tempore, quam dies xv remorentrur episcopi, et si inter eos fuerit abortu contentio, cuncta Romano pontifici sub gestorum insinuatione pandantur: ut ab eo quod Deo placuerit, ordinetur.

XLI. Ita ut a præstituto tempore non ultra 15 dies, qui convenerint, non retardentur. Si autem in eo quod cum fratribus tractandum definiendumve credideris, diversa eorum fuerit a tua voluntate sententia, ad nos omnia sub gestorum testificatione ferrentur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat decernatur. Ad hunc enim finem omnem affectum nostrum curamque dirigimus, ut quod ad unitatem concordiae, et quod ad custodiā pertinet disciplina, nulla dissensio violetur, nulla desidia negligatur. Et te igitur, frater dilectissime, et eos fratres nostros, qui de tuis offenduntur excessibus, cum tamen non similis sit omnibus materia querclarum, horror et moneo, ut quæ pie sunt ordinata, salubriterque disposita, nulla concertatione turbeantur, nemo quod eum est querat, sed quod alterius (*I Cor. x.*). Et sicut ait Apostolus, unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad ædificationem (*Rom. xv.*). Non enim poterit unitatis nostræ firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum charitatis astrinxerit: quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eamdem actionem habent; ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Connexio totius corporis unam sanitatem, unam pulchritudinem facit. Et haec quilem connexio totius corporis unanimitatem requirit, sed præcipue exigit concordiam sacerdotum, quibus etsi dignitas communis non est, tamen ordo generalis est. Quoniam et inter beatissimos apostolos in similitudine honoris fuit quedam discretio potestatis, et cum omnium par esset electio, uni tamen datum est ut ceteris præemineret. De qua forma episcoporum quoque est orta distinctio. Et magna ordinatione provisum est, ne omnes sibi omnia viudicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia, et rursum quidam in majoribus urbibus constituti sollicitudinem ejus susciperent ampliorem, per quos ad unam Petri sedem universalis

A Ecclesie cura conducedet, et nihil nequam a suo capite dissideret. Qui ergo scit se quibusdam praepositum, non moleste ferat aliquem sibi esse prolatum, sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat, et sicut non vult gravis oneris sarcinam ferre, ita non audeat alii importabile pondus imponere. Discipuli omni sumus humilis et mitis magistri, dicens: Discede a me, quia misericordia sum et humilis corde, et invenioli requiem animabus vestris; jugum enim meum suavè est, et onus meum leve est (*Math. xi.*). Quod quomodo experiemur, nisi et illud in observantiam veniat, quod idem Dominus ait: Qui major est vestrum, erit minister vester (*Math. xx.*; *Luc. xxii.*); qui autem se exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur (*Luc. xiv.*)?

B Leo Nicetæ episcopo Aquileiensi salutem.

Regressus ad nos filius meus Adeodatus, sedis nostra diaconi, dilectionem tuam poposcisse memoravit, ut de his auctoritatibus apostolicis sedis acciperes, quæ quidem magnam difficultatem dijudicationis videntur afferre: sed pro inspectione temporaliū necessitatum adhibenda curatio est, ut vulnera, quæ adversitate hostilitatis illata sunt, religionis maxime ratione sanentur.

Quod debeant semina, quæ capti viris nupserant aliis, regressis de captivitate viris prioribus copiari, ut quod suum est unusquisque recipiat.

XLII. Cum ergo per bellicam cladem et per gravissimos hostilitatis incursus ita quedam dicatis divisæ esse conjugia, ut abductis in captivitatem viris seminæ eorum remanserint destituta, quæ viros proprios aut interemptos putarent, aut nunquam a dominatione crederent liberandos, et in aliorum conjugium solitudine cogente transierint: cumque nunc statu rerum, auxiliante Domino, in meliora converso nonnulli eorum, qui putabantur periisse, remearint, merito charitas tua videtur ambigere quid de mulieribus, quæ aliis juncta sunt viris, a nobis debeat ordinari. Sed quia novimus scriptum quod a Deo jungitur mulier viro, et iterum præceptum agnovimus, ut quod Deus junxit homo non separat (*Math. xix.*), necesse est ut legitimarum federa iupliarum redintegranda credamus, et remotis malis, quæ hostilitas intulit, unicuique id quod legitime habuit reformatur, omni studio procurandum est ut recipiat unusquisque quod proprium est.

Quod non probetur esse culpabilis, qui uxorem capti in matrimonio videtur esse sortitus.

XLIII. Nec tamen culpabilis judicetur, et tanquam alieni juris pervasor habeatur, qui personam ejus mariti, qui jam non esse existimabatur, assumpsit. Sic enim multa quæ ad eos qui in captivitate duci sunt pertinebant, in ius alienum transire potuerunt, et tamen plenum justitia est ut iudeum reverentis propria reformatur. Quod si in mancipliis vel in agris, aut etiam in donib[us] ac possessiōnibus rite servatur, quanto magis in conjugiorum redintegratione faciendum est, ut quod bellica necessitate turbatum est pacis remedio reformatur!

Ut si viri de captivitate regressi, intemperantia uxorum offensi non fuerint, et voluerint eas in conjugium recipere, liberam habent facultatem.

XLIV. Et ideo si viri post longam captivitatem reversi ita in dilectione suarum conjugum perseverent, ut eas cupiant in suum redire consortium, omnitemdum est, et in culpabile judicandum, quod necessitas intulit, et restituendum est quod fides poscit.

Ut si mulieres ad priores maritos redire noluerint, vetus impia, ecclesiastica communione privandas sint.

XLV. Si autem aliquae mulieres ita posteriorum virorum amore sunt captæ, ut malint his cohaerere, quam ad legitimum redire consortium, merito sunt notandæ, ita ut etiam ecclesiastica communione preventur, quæ de re excusibili contaminationem criminis eferunt, ostendentes sibimet pro sua incontinentia placuisse, quod justa remissio poterat expiare. Redeant ergo in suum statum voluntaria reintegratione conjugia, neque ullo modo ad opprobrium male voluntatis trahatur, quod conditio necessitatis extorsit: quia sicut hæc mulieres, quæ reverti ad viros suos noluerint, impiae sunt habendæ, ita ille, quæ in affectum ex Deo initum redeunt, merito sunt laudandæ.

Captivis aut errore, aut fame, non veneratione cibos immolatiis edere compulsis pœnitentia concedenda.

XLVI. De his autem Christianis, qui inter eos, a quibus fuerant captivati, immolatiis cibis asservantur esse polluti, consultationi charitatis tue hoc etiam respondendum esse credimus, ut pœnitentie satisfactione purgantur, quæ non tam temporis longitudo, quam cordis compunctione pensanda est. Et sive hoc error extorserit, sive famæ suaserit, non dubitetur abolendum, cum hujusmodi cibus pro metu, aut indigentia, non pro religionis veneratione sit sumptus.

Quod hi, qui ad iterationem baptismi vel ri, vel timore coacti animos inclinarunt, pœnitentia sint sublevandi remedium: ita ut senilis ætatis, parvolorum quoque, et ægritudinum, castiarumque necessitatibus habeatur sollicita consideratione respectus.

XLVII. Hi vero, de quibus similiter dilectio tua nos credit consilendos, qui ad iterandum baptizatum vel metu coacti, vel errore traducti sunt, et nunc se contra catholice fidei sacramentum egisse cognoscunt, ea est custodienda moderatio, qua in societatem nostram non nisi per pœnitentie remedium, et per impositionem episcopalis manus, communionis recipient unitatem. Tempora pœnitudinis, habita moderatione, tuo constituenda judicio, prout coversorum animos inspexeris esse devotos, pariterque etiam habentes ætatis senilis intuitum, et peculariorum quorumque, aut ægritudinum respicientes necessitates. In quibus si quis ita graviter urgetur, ut domum adhuc pœnitet, de salute ipsius desperetur, eportet ei per sacerdotalem sollicitudinem communionis gratia subveniri.

Ut hi, qui ab hereticis baptizati sunt, sola sancti Spiritus invocatione firmentur.

XLVIII. Nam hi, qui baptizatum ab hereticis ac-

cepérunt, cum baptizati antea non fuissent, sola sancti Spiritus invocatione per impositionem manum confirmandi sunt, quia formam tantum baptismi sine sanctificationis virtute sumpserunt. Et hanc regulam, ut scitis, servandam in omnibus Ecclesiis prædicamus, ut lavacrum semel initum nulla iteratione violetur, dicente Apostolo: Unus Deus, una fides, unum baptismus (*Ephes. iv*), cuius ablutio nulla iteratione temperanda est, sed, ut diximus, sola sanctificatio Spiritus sancti invocanda est, ut quod ab hereticis nemo accipit, a catholicis sacerdotibus consequatur. Hanc autem epistolam nostram, quam ad consultationem tuæ fraternitatis emisimus, ad omnes fratres, et comprovinciales tuos episcopos facias pervenire, ut omnium observantiae data prosit auctoritas. Data B 12 cal. Aprilium, cons. Majoriano Augusto.

In causa Lupicini episcopi Leo universis episcopis per Cæsariensem Mauritiam constitutis.

XLIX. Cum de ordinationibus sacerdotum quædam apud vos illicite usurpata crebrior ad nos commenatum sermo perferret, ratio pietatis exigit, ut pro sollicitudine (quam universæ Ecclesie ex divina institutione depedimus) rerum fidem staderemus agnosceremus, vicem curæ nostre proficiscenti a nobis confratri et consacerdoti nostro Potentio delegantes, qui secundum scripta, quæ per ipsum ad vos direximus, de episcopis, quorum culpabilis ferebatur electione, quid veritas haberet, inquireret, nobisque omnia fideleri indicaret. Unde quia idem plenissime notitiae nostræ cuncta reseravit, et sub quibus, qualibusque rectoribus quædam Christi plebes in partibus provinciæ Cæsariensis habeantur, sincera nobis relatione patefecit, necessarium fuit, ut dolorem cordis nostri, quo pro dominicorum gregum periculis aestuamus, datus nunc quoque ad dilectionem vestram litteris promeremus, mirantes tantum apud vos per occasionem temporis impacati aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem, ut indignis quibusque, et longe extra sacerdotiale meritum constitutis pastorale fastigium, et gubernatio Ecclesie dederetur. Non est hoc consulere populis, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium salus est subditorum, et ubi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut seditione contulit, aut ambitus occupavit, etiam si moribus atque actibus non offendat, ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo, et di scilicet est, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. Quod si in quibuslibet Ecclesie gradibus providenter, scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præpostorum, quanto magis elaborandum est, ut in electione ejus, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familie Dei status, et ordo nutabit, si quod requiritur in corpore non inveniatur in capite. Ubi est illa beati Pauli Apostoli per spiritum Dei emissa præceptio: quæ in persona Timothei omnium Christi sacerdotum numerus eruditur, et unicuique nostrum dicitur, Manu cito nemini imposueris, neque communices peccati:

alienis (*II Tim. v.*)? Quid est cito manus imponere, nisi ante statem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum obedientie, laboris, ante experientiam disciplinae sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi et talen*e*st*fici* ordinatem, qualis est ille, qui non moruit ordinari? Sicut enim boni operis vibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo sacerdote iudicium: ita gravi semel ipsum afficit danno, qui in suum collegium assumit indignum. Non ergo in cuiusquam persona praetermittendum est, quod in statatis generalibus continetur, nec putandus est honor illius legitimus, qui fuerit contra divinæ legis præcepta collatus. Dicente enim Apostolo, ut inter alias electionis regulas is episcopus ordinetur, quem unius uxoris virum fuisse, aut easse considererit (*I Tim. iii*), tam sacra semper habita est ista præceptio, ut etiam de muliere sacerdotis eligendi eadem intelligeretur servanda conditio: ne forte illa, priusquam in matrimonium ejus veniret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius viri esset experta conjugium. Quis igitur tolerare audeat, quod in tanti sacramenti perpetratar injuria, cum huic magno venerandoque mysterio, nec divinæ quidem legis statuta defuerint, quibus evidenter est definitum, ut virginem sacerdos accipiat uxorem (*Levit. xxii; Ezech. xliv*), et alterius torum nesciat conjugis, que uxor futura est sacerdotis? Jam tum enim in sacerdotibus figuratur Christi et Ecclesiae spiritale conjugium, ut quoniam vir caput est mulieris, discat sponsa Verbi non aliun virum nosse, quam Christum (*Ephes. v; I Cor. xi*). Qui merito unam elegit, unam diligit, et aliam præter ipsam suo consortio non adjungit. Si ergo etiam in Veteri Testamento hæc sacerdotalium conjugiorum forma servata est: quanto magis sub Evangelii gratia constituti apostolicis debemus servire præceptis? Ut quamlibet quis bonis moribus prædictus, et sanctis operibus inveniatur ornatus, ne aquam lamen vel ad diaconi gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad episcopatus culmen ascendat: si aut ipsum non unius uxoris virum, aut uxorem ejus non unius viri fuisse claruerit? Monente vero Apostolo, atque dicente: Et hi autem probentur primi, et sic ministrant (*I Tim. iii*), quid aliud intelligentum putamus, nisi ut in his provectionibus non seculum matrimoniorum castimoniam, sed etiam laborem merita cogitemus, ne aut a baptismo novellis, aut a sæculari actu repente conversis officium pastorale credatur? Cum per omnes gradus militiæ Christianæ de incrementis profectuum debeat testimoniari, an possint cuiquam majora committi, merito beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eosdem ut idoneos sacris administrationibus censuerint, qui multo tempore per singulos officiorum gradus proiecti, experimentum sui probabile prebuisserent, ut unicuique testimonium vita sue actuvm suorum ratio perhiberet. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est pervenire, et notari ambitus solent, quos probitatis documenta non

A adjuvant, quam diligens, et quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, et celestium dignitatum? Ne in aliquo apostolica et canonica decreta violentur, et his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum neasii, et totius humilitatis ignari non ab insimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium, cum valde iniquum sit, et absurdum, ut imperiti magistris, novi antiquis, et rudes præferantur emeritis. In domo quidem magas, sicut Apostolus disserit, necesse est, ut vasa diversa sint, quædam aurea, et argentea, quædam vero lignea, et fictilia, sed horum ministerium pro materiæ qualitate discernitur, nec est pretiosorum idem usus, et vilium. Nam inordinata erunt omnia, si fictilia aureis, et lignea præferuntur argenteis. Sicut autem in ligneis, et fictilibus eorum hominum species figuratur, qui nullis adhuc virtutibus nitent, ita in aureis et argenteis bis sine dubio declarantur, qui per longa eruditio*n*is ignem, et per fornacem diuturni laboris excocti aurum probatum, et argentum purum esse meruerunt. Quibus si merces pro devotione non redditur, omnis ecclesiastica disciplina resolvitur: omnis ordo turbatur, dum in Ecclesia, qui nullum subierunt ministerium, perverso eligentium judicio indebitum obtinent principatum. Cum ergo inter vos tantum valuerint aut studia populorum, aut ambitus superbiorum: ut non solum laicos, sed etiam secundarum uxorum viros, aut viduarum maritos ad officium cognoscamus pastorale proiectos: nonne apertissime exigunt cause, ut Ecclesiae in quibus ista commissa sunt, judicio severiore purgentur, et non solum in tales præsules, sed etiam in ordinatores eorum ulti*o* competens proferatur? Sed circumstant nos hinc mansuetudo clementie, hinc censura justitiae: et quia universæ sedis apostolicæ pietate compellimur ita nostram temperare sententiam, ut trutinato pondere delictorum, quorum utique non una mensura est, quædam credamus utcumque toleranda, quædam vero penitus amputanda. Eos enim qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se conjugio sociaront, nec apostolica, nec legalis auctoritas sacerdotium obtendere permittit. Et multo magis illum, si fuerit in vestro judicio confutatus, qui, sicut ad nos relatum est, duarum simul est maritus uxori*u*m, vel illum qui ab uxore dimissus, alteram duxisse perhibetur. Ceteros vero, quorum proiectio hoc tantum reprehensionis incurrit, quod ex laicis ad officium episcopale delecti sunt, neque ex hoc, quod uxores habent, possunt esse culpabiles, susceptum sacerdotium tenere permittimus, non præjudicantes apostolicæ sedis statutis, nec beatorum Patrum regulas resolventes, quibus salubriter constitutum est, ne prium, aut secundum, aut tertium in Ecclesia gradum quis quam laicorum, quibuslibet suffragiis fultus ascendat, priusquam ad hoc meritum per legitima augmenta perveniat. Quod enim nunc utcumque patimur esse veniale, inultum postmodum esse non poterit, si quisquam id quod omnino interdicimus usurparit. Quia remissio peccati non dat licentiam delinquendi,

neque quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit amplius impune committi. Cum itaque de omnibus fore, que fratris nostri Potentii relatio continebat, plenissime dilectionem vestram per David fratrem et coepiscopum nostrum, qui et sacerdotii merito nobis est probatus, et moribus videatis instruimus, superest, fratres, ut concorditer et salubres suscipiatis bortatas, et nihil per contentionem agentes, sed ad omne studium devotionis unanimes divinis et apostolicis constitutionibus pareatis, et in nullo patiāmni providentissima cauorum decreta violari. Quae enim certarum remisimus consideratione causarum, antiquis deinceps custodienda sunt regulis, ne quod ad tempus pia lenitate concessimus, justa postulazione plectamus, in eos specialius et propensius commovendi, qui in episcopis ordinandis sanctorum Patrum statuta neglexerunt, et quos refutare debuerint, consecraverint. Unde si qui episcopi talēm consecraverint sacerdotem, qualem esse non licet, etiamsi aliquo modo damnum proprii honoris evaserint, ordinationis tamen jus ulterius non habebant, nec unquam ei sacramento intererunt, quod neglecto divino iudicio immerito presisterunt. Illud sane, quod ad sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum statuta servari: ut non in quibuslibet locis, neque in quibuscunque castellis, et ubi ante non fuerunt episcopi, consecrentur: cum ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, presbyterorum cura sufficiat, episcopalia autem gubernacula non nisi majoribus populis, et frequentioribus civitatibus oporteat praesidere, ne quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta vetuerunt, tunc, et possessionibus vel obscuris, et solitaris municipiis tribuatur sacerdotale fastigium, et honor, tali debent excellentiora committi, ipsa sui numerostate vilescat. Quod nunc in sua diecesi Restitutus

A episcopus factum esse causatus est, et rationabiliter postulavit, ut si episcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, humana conditione decesserint, loca ipsa ad jus ejus antistitis redeant, cuius fuerint ante priora: et inutile est, ut sacerdotali dignitas inconsiderata ordinandis facilitate superflua multiplicatione minuatur.

De his autem, que in sacro virginitatis proposito constituta barbaricam pertulere violentiam, et ingratitatem pudoris non animo, sed corpore perdiderunt, ea nobis videtur servanda moderatio, ut neque in viduarum dejiciantur gradu, nec in sacraruim, et perseverantium virginum numero censeantur: quibus, si in omnibus virginibus perseverant, et castimonie soliditatem mente custodiunt, sacramentorum non

B est neganda communio, quia injustum est illas in eodem argui, vel notari, quod non voluntas amittit, se vel hostilis eripuit. Causam quoque Lupicini episcopi illuc jubemus audiri, cui multum et saepius postulantem communionem ac rationem reddimus, quoniam cum ad nostrum iudicium provocasset, immixto eum pendente negotio, a communione videbamus suis suspensum. Adjectum etiam illud est, quod huic temere superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in presenti positus, aut consutatus, aut certe confessus juste posuit subjacere sententiae, ut vacantem locum, quemadmodum disciplina ecclesiastica exigit, is, qui consecrabatur, acciperet. Si que vero aliae emerserint cause, que ad statum Ecclesiarum, et ad concordiam pertineant sacerdotum, illuc sub timore Domini volamus iudicio ventilentur, et de componendis alique compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur: ut ea, que juxta ecclesiasticum inorem juste et rationabiliter fuerint definita, nostra quoque sententia roborentur. Data iv Id. Augusti.

DECRETA GELASII PAPÆ.

De constitutis ecclesiasticis pro temporis qualitate moderandis.

I. Gelasius fratribus universis episcopis per Lucaniam et Brutios, et Siciliam constitutis. Necessaria rerum dispensatione constringimur, et apostolicas sedis moderamine convenimur, sic canonum paternorum decreta librare, et retro praesulum decessorumque nostrorum precepta metiri, ut quae praesentium necessitas temporum restaurandis Ecclesias relaxanda depositit, attributa consideratione diligentia, quantum potest fieri, temperemus, quo nec in totum formam veterum videamus excedere regularum, et reparandis militiae clericalis officiis, que per diversas latitez partes ita belli famisque consumpsit incurso, ut in multis Ecclesiis (sicut fratris et coepiscopi nostri Joannis, Ravennatis Ecclesiae sacerdotis, frequenti relatione comperimus) usquequaque deficiente servitio ministrorum, nisi remittendo paulisper ecclesiasticis promotionibus antiquitus intervalla praefixa, remaneant (tene quibus administrari necerunt) sacris

ordinibus Ecclesiae funditus destitute, atque in plurimi locis per inopiam competentis auxilii salutare subsidium redimendarum desit animarum, nosque magno reatu, si tanto coarctante periculo, non aliquatenus consulemus, inventi.

D Ut ubi nulla perurget necessitas, constituta Patronum inviolata serventur, vel cum desuerint clerci, de manachis eligantur.

II. Priscis igitur pro sui reverentia manentibus constitutis, que ubi nulla vel rerum, vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodiri, et tenus Ecclesiis, que vel cunctis sunt private ministris, vel sufficientibus usque adeo dispollatæ serviitiis, ut plebibus ad se pertinentibus divina munera supplere non valeant, tam instituendi, quam promovendi clericalis officii sic spatia dispensanda concedimus, ut si quis etiam de religioso proposito, et disciplinis monasterialibus eruditus ad clericale munus accedat, imprimis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, vel si nullo gravi facitore probatur

infactus, si secundam non habuit fortassis uxorem, A nec a marito relictam sortitus ostenditur, si penitentiam publicam fortassis non gessit, nec ulla corporis parte vitiatus appetet, si servili, aut originarie non est conditioni obnoxius, si curie jam probatur nexibus absolutus, si assecutus est litteras, sine quibus vix fortassis ostiarii possit implero ministerium, ut si his omnibus, quae sunt prædicta, fulcitur, continuo lector, vel notarius, aut certe defensor effectus post tres menses existat acolythus, maxime si huic etiis etiam suffragatur, sexto mense subdiaconi nomen accipiat, ac si modeste conversationis, honestæque voluntatis existit, nono mense sit diaconus, completoque anno sit presbyter, cui tamen quod anorum fuerant interstitia collatura, sancti propositi sponte suscepta doceatur præstitisse devotionem.

Ut si qui de laicis eliguntur ad clerum, multo sollicitius in his, ea quæ de monachis dicta sunt, inquirantur.

III. Si vero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregandus officiis, tanto sollicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, hujusmodi decet examinari personam, quantum inter mundanam religiosamque vitam constat esse discriminis, quia utique convenientia Ecclesie ministeria reparanda sunt non inconvenientibus meritis ingerendi. Tantoque magis, quod sacris aptum possit esse servitiis, in eorum querendum est institutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc assequenda, decerpitur: ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit, ne per occasionem supplendæ penitiae clericalis vitta potius divinis cultibus intulisse judicemur, non legitimæ familie confutemur procurasse compendia: quorum promotionibus super anni metas sex menses nibilominus subrogamus. Quoniam, sicut dictum est, distare convenit inter personam divino cultui deditam, et de laicorum conversatione venientem. Quæ tamen eatenus indulgenda credimus, ut illis Ecclesiis, quibus infestatione bellorum vel nulla penitus, vel exigua remanserunt ministeria, renoventur. Quatenus his Deo propitio restitutis in ecclesiasticis gradibus subrogandis, canonum paternorum vetus forma servetur, nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accendentis defectus remedio providetur, non adversus scita majorum nova D lego proponitur, ceteris Ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas pristinam faciens ordinationibus couenit tenere sententiam, quo magis hac opportunitate commoniti observantiam venerandorum canonum propensius delegamus, singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus. Nec fas esse confidat quisque pontificum bigamos, aut conjugia sortientes ab aliis derelicta, sive quoslibet post penitentiam, vel sine litteris, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curie, publicarumque rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos divinis servituros applicare mysteriis, neque pro suo libito jura studeant

A aliena pervadere absque sedis apostolice justa dispositione mandante.

Ut ab episcopis, præceptione papæ, nova basilicas dicentur.

IV. Basilicas noviter institutas, non petitis ex more præceptionibus, dedicare non audeant, non ambiant sibimet vindicare clericos potestatis alienæ.

Ut nulla pretia de baptizandis consignandisque fideli-bus exigantur. Quod si qui hoc perpetraverint, hono-ris sui periculo subjacebunt.

V. Baptizandis consignandisque fidelibus pretia nulla præhant, nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes, quoniam quod gratis accipimus, gratis dare mandamur (*Math. x.*). Et ideo nihil a prædictis prorsus exigere moliantur, quo vel B paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati redemptionis sui causas adire despiciant: certum habentes, quod qui prohibita deprehensi fuerint admisso, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprii sint honoris.

Ut presbyteri modum debitum serrent, non chrisma confiant, non consignent, nec præsente quolibet episcopo, nisi jubeantur ab ipso, vel orare, vel se dere præsumant, nec acolythum, vel subdiaconum faciant.

VI. Nec minus etiam presbyteros ultra suum modum tendere prohibenus, nec episcopali fastigio debita, sibimet audacter assumere: non conficiendi chrismatis, non consignationis pontificalis adhibendas sibimet arripere facultatem: non præsente quolibet antistite, nisi fortasse jubeantur, vel orationis, vel actionis sacræ suppetere sibi præsumant licentiam, neque sub ejus aspectu, nisi jubeantur, aut sederu præsumant, aut venerabilia tractare mysteria, nec C sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo pontifice, subdiaconum, vel acolythum jus habere faciendi; nec prorsus addubitent, si quidquam ad episcopale ministerium specialiter pertinens suo motu putaverint exsequendum, continuo se presbyterii dignitate et sacra communione privari. Quod fieri necesse est, censeamus, si eorum præsule deferente, hujusmodi fuerit prævaricatio comprobata, nec ipso eorum episcopo a culpa connivæ, et ultione vacaturo, si inmoderata facientes dissimulaverit vindicare.

Similiter ut diaconi mensuram propriam juxta Patrum decreta custodian.

VII. Diaconos quoque propriam constituimus servare mensuram, nec ultra tenorem paternis canonibus deputatum quidpiam tentare permittimus, nihil eorum suo ministerio penitus applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit antiquitas, absque episcopo, vel presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis fortassis officiis longius constitutis necessitas extrema compellat, quod et laicis Christianis facere plerumque conceditur.

Quod diaconi in presbyterio residere non possint, nec cum tracitatu habetur ecclesiasticus, nec sacri corporis prærogationem præsentibus debeant usurpare presbyteris.

VIII. Non in presbyterio residere, cum divina ce-

lebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicunque tractatus, sacri corporis prærogationem sub conspectu pontificis seu presbyteri, nisi his absentibus, jus non habeant exercendi. Cum enim decreta venerabilium sanctionum nos quoque magnopere custodire natum, ac sine eorum dispendio etiam illa, quo pro alicujus utilitatis fortasse compendio videantur taxanda, credamus.

Quod apostolica seae paternos canones pio studio devotoque custodiatur.

IX. Cumque nobis contra salutarium reverentiam regularum cupiamus temere nihil licere, et cum sedes apostolica super his omnibus favente Domino, quæ paternis canonibus sunt præfixa, pio devotoque studeat tenere proposito, satis indignum est quemquam vel pontificum vel ordinum subsequentum hanc observantiam refutare, quam beati Petri sedem et sequi vidcat, et docere: satisque conveniens sit, ut totum corpus Ecclesiae in hac sibimet observatione concordet, quam illic vigore conspiciat, ubi Dominus Ecclesiae totius posuit principatum. Dicente autem Scriptura, *Ordinate in me charitatem*, et item, *Omnia cum ordine fiant* (*I Corint. xiv*); atque iterum: *Psalmista prædicante, Circumdate Sion, et complectimini eam, narrate in turribus ejus, ponite corda vestra in cirtute ejus, et distribuite gradus ejus, ut enarratis in progenie altera, quoniam hic est Deus, Deus noster in eternum, et ipse reget nos in sæcula* (*Psal. xlvi*), hic procul dubio, qui in ecclesiastice narratur altitudine dignitatum, et in cuius virtute bonis operibus corda ponenda sunt, gradibus utique distributis C concitis Deus noster, et rector populis predicandus est Christianis, ubi nemo sibimet aliquid aestimet inominutum: cum et de uniuscujusque gradus perfectione nil deferit, et convenienter retinendo, quod cœlesti dispensatione collatum est, pariter nobis et cognoscibilem Deum fieri, et tribuit esse rectorem. Nam et si quid indulgetur de temporum quantitate moribus aggregata strenuitate pensatur: si vita jam proposito continetur, quod protelata fuerat ætate curandum, dummodo illa nullatenus dissimulata subripiant: quorum quolibet in esse claruerit merito clericalibus insulis reprobabilem convincat esse personam. Etsi illa nonnunquam sinenda sunt, quæ si exterorum constet integritas, sola nocere non valent: illa tamen sunt magnopere præcavenda, quæ recipi sine manifesta decoloratione non possunt. Ac si ea ipsa, quæ nullo detimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumque cogit intuitus, vel accelerate provisionis respectus excusat: quanto magis illa nullatenus mutilanda sunt, quæ nec ulla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet utilitas?

Ut præter paschale tempus, vel Pentecosten nemo baptizare præsumat, nisi omnes tantum quos ægritudo extrema compulerit.

X. Baptizandi sibi quispiam passim quocunque tempore nullam credit inesse fiduciam, præter Paschale festum, et Pentecosten venerabile sacramentum, excepto duntaxat gravissimi languoris incurso,

A in quo verendum est, ne morbi crescente periculo sine remedio salutari fortassis ægrotans exitio preventus abscedat.

Presbyterorum et diaconorum ordinationes certis celebrari posse temporibus.

XI. Ordinationes etiam presbyterorum diaconorumque nisi certis temporibus et diebus exercere non debeant, id est primi et quarti mensis jejuniu, septimi et decimi: sed etiam quadragesimalis initi, ac mediana Quadragesimæ die, sabbati jejunio circa vesperam noverit celebrandas. Nec cujuslibet utilitatis causa seu presbyterum, seu diaconum his preferre, qui ante ipsos fuerint ordinati.

Ut præfixis diebus virgines sacrae velentur.

B XII. Devotis quoque virginibus, nisi aut in Epiphaniorum, aut in albis Paschalibus, aut in Apostolorum natalibus sacrum minime velamen imponant: nisi forsitan, sicut de baptismate dictum est, gravi languore corruptis, ne sine hoc munere de sæculo exeat, implorantibus non negetur.

Ut riduæ non relentur.

XIII. Viduas autem velare pontificum nullus attinet: quod nec auctoritas divina delegat, nec canonicum forma præstituit. Non est ergo penitus usurpandum, eisque sic ecclesiastica sunt inferenda præsidia, ut nihil committatur illicitum.

Ut nullus præsul vel Ecclesiae, vel monasterii seruum, aut originarium nolentibus dominis sub nomine religiosa defendat: honoris et communionis periculum subiururus quisquis hoc perpetrare tentaverit.

XIV. Generalis etiam querela vitanda præsumptio est, qua prope modum causantur universi passim servos, et originarios dominiorum jura possessionemque fugientes sub religiose conversationis obtentu vel ad monasteria sese conferre, vel ad ecclesiasticum famulatum, cohibentibus quoque præsulibus indifferenter admitti. Quæ modis omnibus est auctoranda perniciose: ne per Christiani nominis institutum aut aliena pervadi, aut publica videatur disciplina subverti. Præcipue, cum nec ipsam ministerii clericalis hac obligatione fuscari conveniat dignitatem, cogaturque pro statu militantium sibi, conditioneque jurgari, aut videri (quod absit) obnoxia quibus sollicita competenter interdictione prohibitis. Quisquis episcopus, presbyter, diaconus, vel eorum qui monasteriis præesse noscuntur, hujusmodi personas apud se tenentes non restituendas patronis, aut deinceps vel ecclesiastice servituti, vel religiosis congregationibus putaverint applicandas, nisi voluntate forsitan dominorum sub Scripturæ testimonio primitus absolutas, aut legitima transactione concessas: periculum se honoris proprii non ambigant, communionisque subituros, si super bac re cujusquam verax nos querela pulsaverit. Magnis quippe studiis secundum beatum Apostolum præcavendum est, ne fides, et disciplina Domini blasphemetur (*Rom. xiv; I Tim. vi*).

Ut clerici nullas negotiations in honestas et turpia lucra sectentur.

XV. Consequens fuit, ut illa quoque, quæ de Pi-

coni partibus super ad nos missa relatio nuntiavit, A non praetereunda putaremus, id est plurimos clericorum negotiationibus in honestis, et lucris turpibus imminere, nullo pudore cernentes evangelicam electionem, quia ipse Dominus negotiatores e templo verberatos flagellis asseritur expulisse (*Math. xxii; Jean. ii*). Nec Apostoli verba recolentes, quibus ait: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus (*II Tim. ii*). Psalmistam quoque David surda dissimulantes aure cantantem: Quoniam non cognovi negotiations, introibo in potentias Domini (*Psal. LXX*); proinde hujusmodi aut ab indignis pothac questibus neverint abstinendum, et ab omnibus cuiuslibet negotiationis ingenii, cupiditateque cessandum, aut in quoconque gradu sint positi, mox a clericalibus officiis abstinere cogantur, quoniam domus Dei B domus orationis et esse debet, et dici: ne officina negotiationis, et spelunca potius sit latronum (*Luc. xix; Isa. LVI*).

Ut nemo litteras nesciens, vel aliqua parte corporis immutatus promoveatur ad clerum.

XVI. Illitteratos quoque, et nonnulla parte corporis imminutos sine ullo respectu ad ecclesiasticum didicimus venire servitium, quod simul antiqua traditio, et apostolicae sedis vetus forma non recipit, quia nec litteris carens sacris esse potest aptus officiis, et vitiosum nihil Deo prorsus offerri legalia praecpta sanxerunt (*Levit. xxi*). Itaque de cetero modis omnibus haec vitentur, nec quisquam talis suscipiat in clerum. Si qui vero vel temeritate propria, vel incuria praesidentium tales ante suscepti sunt, in his quibus constituti sunt locis eatenus perseverent: ut nihil unquam promotionis atripiant, satisque habeant, hoc ipsi sibi pro nimia miseratione permisum.

De his qui seipsos abscindunt.

XVII. De his autem qui semetipsos absciderint paterni canones evidenter sequenda posuerunt, quorum tenorem sufficiet indidisse. Dicunt enim talia perpetrantes, mox ut agniti fuerint, a munere clericali debere secludi, quod modis omnibus custodire nos convenit, quia fas esse nulli suppeditat, praeter illa quidquam que memorabilis decrevit forma, censere.

Quod ad clerum criminosi nequeant promoveri, et in clero positi, si in aliquibus fuerint intenti crimini- bus, a suis officiis arceantur.

XVIII. Comperimus etiam horrendis quibusdam criminibus implicatos, tota discretione subiusta, non solum de factis atrocibus necessariam penititudinem non habere, sed nec aliqua correptione penitus succedente ad divinum ministerium honoremque contendere. Nonnullos autem in ipsis ordinibus constitutos gravibus delinquentes facinoribus non repelli: cum et Apostolus clamet (*I Tim. v*), Nemini cito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis: et majorum veneranda constituta pronuntiant, hujusmodi, etiamsi forte subrepserint, tam qui ante peccaverint, detectos oportere depelli

quam sacre professionis oblitos, prævaricatores que sancti propositi procul dubio submovendos.

Quod daemoniis aliisque passionibus irretitis ministeria sacra tractare non licet.

XIX. Usque adeo sane comperimus illicita quæque prorumpere, ut daemoniis similibusque passionibus irretitis ministeria sacrosancta tractare tribuantur, quibus si in hoc opere positis aliquid propriæ necessitatis occurrat, quis de sua fidelium salute confidat, ubi ministros ipsos curationis humanæ tanta perspexerit calamitate vexari? Atque ideo necessario removendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis. Postremo si corpore sanciatum fortassis, aut debiliter nequaquam sancta contingere lex divina permisit (*Rom. xiv; I Corint. viii; Levit. xxii*): quanto magis doni coelestis dispensatores esse non convenit, quod est deterius, mente perculsus?

Quod hi qui se sacris virginibus sociant, et foedera incesta commiscent, communicare non possint, nisi forte publicam paenitentiam gesserint.

XX. Virginibus sacris temere se quosdam sociare cognovimus, et post dicatum Deo propositum incesta foedera sacrilegaque miscere, quos protinus sequuntur est a sacra communione detrudi, et nisi per publicam probatamque paenitentiam omnino non recipi, aut his certe viaticum de seculo transeuntibus, si tamen paenituerint, non negetur.

Quod vidua, ut supra dictum est, non relentur, et si professam continentiam proposito mutuo calcaverint, ipsæ pro se rationem Deo pro suis sint actibus reddituræ.

XXI. Nam de viduis sub nulla benedictione velandis, superius late duximus disserendum, quæ si propria voluntate professam pristini conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum intererit, quali Deum debeat satisfactione placare. Sicut enim, si se forsitan continere non poterant, secundum Apostolum (*I Timot. v*) nullatenus nubere vetabantur: sic habita secum deliberatione promissam Deo pudicitie fidem debuerunt custodire. Nos autem nullum talibus laqueuni debemus injicere, sed solas adhortationes premii semipaterni, penasque proponendo divini judicij: ut nostra sit absoluta conscientia, et illarum pro se rationem Deo reddit intentio. Cavendum est quippe, quæ de earum moribus actibusque beatus Paulus testatur apostolus (*Ibidem*), quod planius exponere præterimus, ne sexus instabilis non tam deterreri quam admoneri videatur.

Quod secunda conjugia saecularibus non negentur, quibus tamen ad clerum pro hoc facto minime venire conceditur.

XXII. Secundas nuptias sicut saecularibus inire conceditur, ita post eas nullus ad clericale sinitur venire collegium. Alia est enim humanæ fragilitati generaliter concessa licentia, alia debet esse vita divinarum rerum servitio dedicata (*I Cor. vii*).

Ut si quis suscepit Ecclesiae propriæ desertorem, et in aliqua proveixerit dignitate, utrique sententia subjeante quam canones præfixerunt.

XXIII. Quisquis propriæ desertor Ecclesie, nullis

existentibus causis, ad aliam putaverit transeundum, temereque susceptus fuerit, et promotus, reverendorum canonum, vel ipse vel receptor ejus, atque prosector, constituta non effugiet quæ de hujuscemodi præsumptoribus præfixere servanda.

Quod si qui ex monachis et laicis de quibus supra dictum est, elegantur ad clerum, cum nulla cogit necessitas, antiqua de eis debent instituta servari; quod si probentur sacram mercati esse pretio dignitatem, ab officio deponantur, nam dantem et accipientem Simonis Magi crimen involvit.

XXIV. De monachis laicisque in prima copiosius præceptionis hujus parte digesta sunt, quæ vel quatenus pro rerum temporumque necessitate concessa sint, quemadmodum ubi nullius facti necessitas interesse probabitur, non nisi vetus institutio debeat custodiri. Quos vero constiterit indignos meritis sacram mercatos esse pretio dignitatem, convictos oportet arceri, non sine periculo facinus tale patrantes, quia dantem pariter accipientemque damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur (*Act. viii*), involvit.

De sacris locis noviter institutis quamvis superius dictum sit, hoc nunc tamen adjicitur, ut nulla basilica sub defunctorum constructa nomine dedicetur.

XXV. De locorum consecratione sanctorum quamvis superius strictum fuerit comprehensum: nobis quoque patefactum est, quod absque præcepto sedis apostolicae nonnulli factas ecclesias, vel oratoria sacrae præsumant, hoc sumus tamen indicio detestabili permoti, quod in quocunque nomine defunctorum, et quantum dicitur, nec omnino fidelium constructiones ædificatas sacris professionibus audacter instituere memorantur, quæ quoniā tam acerba, tam dura sunt, ut eadem vix noster ferre possit auditus: si revera Christianitatis affectus in illis regionibus certus et fixus est, et districtius ista querantur, et a quibus fuerint gesta prodantur, quoniā sic ut latentibus in hac atrocitate nominibus, non exstat in quem sententia debita proferatur, ita cum manifestis fuerit documentis expositus, quam sceleris tanti poscit immunitas, non effugiet ultiatus ultionem.

Quod nefas sit feminas sacris altaribus ministrare, vel aliquid ex his quæ virorum sunt officia deputata, præsumere.

XXVI. Nihilominus impatienter audivimus tantum divinarum rerum subisse despectum, ut feminæ sacris altaribus ministrare firmantur, cunctaque nonnisi virorum simulatui deputata sexum, cui non competit, exhibere. Nisi quod omnium delictorum, quæ singillatim perstrinximus, noxiorum reatus omnis, et crimen eos respicit sacerdotes, qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando pravis excessibus se favere significant: si tamen sacerdotum jam sint vocabulo nuncupandi, qui delegatum sibi religionis officium sic prosternere moluntur, ut in perversa quæque profanaque declives sine ullo respectu regule Christianæ præcipitia funesta sectentur. Cumque scriptum sit (*Ecli. xix*): *Minima qui spernit, paulatim decidit, quid est de talibus asti-*

mandum, qui immensis ac multiplicibus pravitatum molibus occupati ingentem ruiuam multitudinis impotissimibus ediderunt, quæ non solum ipsos videatur obruere, sed Ecclesiis universis mortiferam, si non sanentur, inferre perniciem. Nec ambigant, qui hæc exercere sunt ausi, sed etiam qui hactenus cognita siluerunt, sub honoris proprii se jacere dispendio, si non tanta qua possunt celeritate festinent ut lethalia vulnera competenti medicatione currentur. Que enim more teneant jura pontificum, qui pontificalibus excubis eatenus injuncta dissimulant, ut contraria domui Dei, eui præsident, potius operentur? Quantuunque apud Deum possent, si nonnisi convenientia procurarent, tantum quid mereantur aspiciant, cum execrabilis studio sectentur adversa, et quasi magis hæc regula sit, qua Ecclesia debeat gubernari, sic quidquid est ecclesiasticis inimicum regulis, perpetratur: cum et si cognitos habuit canones unusquisque pontificum, intemerata debuerit tenere custodia, et si forsitan nesciebat, consulere fiderent oportuerit scientem. Quo magis excusatio nulla succurrit errantibus: quia nesciens proposuit servare quod noverat, nec ignorans curavit nosse quod gereret.

Quod in unaquaque Ecclesia cui episcopus præstet, quatuor tam de redditu quam de oblatione fidelium fieri debeant portiones: ut una sit episcopi, altera clericorum, tercia pauperum, et quarta fabricis ecclesiasticis applicetur.

XXVII. Quatuor autem tam de redditu quam de oblatione fidelium, prout cuiuslibet Ecclesiae facultas admittit (sicut dudum rationabiliter est decretum) couenit fieri portiones, quarum sit una pontificis, altera clericorum, pauperum tercia, quarta fabricis applicanda. De quibus, sicut sacerdotis intererit integrum ministris Ecclesiae memoratam dependere quantitatem, sic clerus ultra delegatam sibi summa nihil insolenter noverit expetendum. Ea vero quæ ecclesiasticis ædificiis attributa sunt, huic opere veraciter prorogata, locorum doceat instauratio manifesta sanctorum, quia nefas est, si sacris ædibus destitutis in lucrum suum præsul impendia his designata convertat: ipsam nihilominus ascriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scriptum est, *Ut videant opera vestra bona, et glorificant Patrem vestrum, qui in cælis est* (*Matth. i*), oportet etiam præsenti testificationi prædicari et bonæ famæ præconiis non taceri.

Quod episcopus, presbyter, et diaconus, a quocunque clerico veraciter fuerit accusatus, quia contra hæc constituta fecerit: potest sine dubitatione percelli, sui etiam honoris episcopis periculum subiturus, si hæc omni Ecclesiæ noscenda lacuerit.

XXVIII. Quapropter ne clericorum quisquam se hujus offense futurum confidat immunem, si in his quæ salubriter sequenda depropromsimus, sive episcopum, sive presbyterum, seu diaconum viderit exceudentem, non protinus ad aures nostras deferre curaverit, probationibus duntaxat competenter exhibitis, ut transgressoris ultio flat, et cæteris interdictio

delinquendi. Sui vero modis omnibus erit unusquisque A pontaverit supprimenda. Datum v idus Martiarum, que pontificum ordinis, et honoris elisor: si cui- Asterio et Præsidio vv. cc. cons. (An. Christi 496.) quam clericorum, vel Ecclesie totius auditui haec.

DECRETA ANASTASII PAPÆ.

Gloriosissimo et clementissimo filio Anastasio Augusto, Anastasius episcopus.

Exordium pontificatus mei primitus oblata populis pace pronuntio, consequenter pro fide catholica humilis pietati tuae precator occurro, in quorum primum mibi divinum favorem propinquasse confido, quod consonantia in me, et augustissimi nominis tui non dubium præstat auxilium, ut sicut præcessum vocabulum pietas tuae per universas gentes toto orbe præfulget, ita per ministerium meæ humilitatis sedes beatissimi Petri in universalis Ecclesia (sicut semper est) assignatum sibi a Domino Deo teneat principatum, nec propter unum mortuum diutius tunica illa salutaris desuper contexta per totum (*Joan. xix.*), male sortis patiatur incertum: que sola in dismissionem pro firmitate sui venire non potuit. Cui etiam in privata vita tantum circa sinceræ religionis studium fuit ut, sicut fama certissima celebravit, nemo magis vel inter præcipios sacerdotes præfixas a sanctis Patribus regulas Ecclesie custodisse dicitur, quod sanctum studium cum majestate imperii crevisse confidimus.

Quod pro Christo fungatur legatione, dum pro pace precatur Ecclesia.

I. Legatione itaque fungimur pro Christo, ne eos propter offenditionem, vel scandalum patiamini publice nominari: quorum merita, vel actus illum judicem latere non possunt, in cuius jam sunt judicio constituti, nec illic se potest interserere in corpore mortali adhuc temeraria præsumptio, in quo non solum confessio facit aperta merita singulorum: sed etiam silenti ipsius non potest latere secretum. Namque et prædecessor noster papa Felix, sed etiam Acatius illic procul dubio sunt, ubi unusquisque sub tanto judice non potest perdere sui meriti qualitatem.

Quod non sit temere judicandum de his qui jam ad Deum migraverunt.

II. Itaque monente nos beatissimo Paulo apostolo, ne quod sit in hoc offendiculum in Ecclesia, dum quod facere non possumus, de his qui jam transierunt judicare conemur, observandum esse tranquillitas tua cognoscat. Ait enim de his qui de rebus ad Deum solum pertinentibus judicare præsumunt (*Rom. xiv.*): Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur: sive enim vivimus, Domino vivimus; sive morimur, Domino morimur: sive enim vivimus, sive morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus resurrexit a mortuis, ut et vivorum et mortuorum dominetur; tu autem quid judicas fratrem tuum? Aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Dei. Scriptum est enim (*Isai. xlvi.*): Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mibi flectetur omne genu, et omnis lingua confitebitur Deo. Ita-

que unusquisque nostrum pro se rationem redlet Deo. Non ergo amplius invicem judicemus, sed hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum. Monet igitur beatus Apostolus, ne de his nobis præsumendo judicium, de quibus nemo potest verius vel melius judicare quam Deus, in hoc sibi quispiam temerarios ausus usurpet, et propter hoc pax atque unitas Ecclesie dissipetur. Nam et in Regnorum libro dicitur (*II Reg. xvi.*): Non quomodo videt homo, videt Deus, quia homo videt in facie, Deus autem videt in corde. Item in Paralipomenon libro primo (*I Paral. xxviii.*): Et nunc Salomon, scito Deum patrum tuorum, et servi illi in corde perfecto, et animo volente, quoniam omnia corda scrutatur Dominus, et omnem cogitationem novit. Item in Ezechiele haec dicit Dominus (*Ezech. xi.*): Sic dixistis, domus Israel, et cogitationes spiritus vestri novi ego. Unde et de Domino judice dicitur in Evangelio: Sciens autem Jesus cogitationes eorum dixit: Quid cogitatis mala in cordibus vestris?

Ut specialiter in Ecclesia nomen taceatur Acatii.

III. Precamur itaque c'ementiam vestram, ut specialiter nomen quod multis ex causis scandalum vel offendiculum Ecclesie concitat, speciali appellatione taceatur, cum, sicut diximus, in generalitate sacerdotum uniuscujusque meritum illum judicem latere non possit, quid cuique tribuendum sit pro testimonia dispensatione meritorum, cui soli cogitationes quoque manifestae sunt. Quantos vero excessus atque præsumptiones habuerit Acatius, ne clementiae tuae per singula suggerere fortasse videatur onerosum, Cresconio, vel etiam Germano, fratribus et coepiscopis meis, quos misimus ad serenitatem tuam, de causis singulis Acatii, qualis fuerit, instructionem plenissimam dedimus, clementiae vestre specialius recensendam, si hoc pietati tuae placuerit curiosius indagare, ne in aliquo suggestionis nostra veritas defuisse videatur, ut pro divina sapientia vestra, perspicue videre possitis, non superbia, vel elatione sedis apostolicæ in Acatium tam processisse sententiam, sed facinoribus certis (quantum nos extra illud judicium, quod solum falli non potest, testimoniavimus) zelo magis divinitatis exortam.

Quod magnopere contentio sit carenda.

IV. Nos vero humili supplicant, controversiam in Ecclesia remanere nolumus, cum magis vitanda contentio sit, sicut dicitur in Proverbiis (*Cap. x.*): Odium suscitare contentio. Omnes enim qui non contendunt, protegit amicitia. Nam et Apostolus ad Corinthios ait (*I Cor. iii.*): Cum enim sint inter vos emulationes et contentiones, nomine carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Item ad Philipenses (*Cap. ii.*): Si qua ergo consolatio in Christo,

n si qua allocutio charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera, et miserationes, implete gaudium meum, ut id ipsum dicatis omnes, eamdem charitatem habentes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate mentis invicem testimonantes sibimetipos superiores, non sua singuli respicientes, sed aliorum.

Ut Alexandrinos imperator ad fidem sincram et pacem redire catholicam.

V. Hoc tamen præcipue insinuo serenitati tuæ, gloriosissime et clementissime fili Auguste, ut cum causa Alexandrinorum patuerint piissimis auribus vestris, ad sinceram et catholicam fidem eos auctoritate, sapientia, divinisque vestris monitis redire faciat. Num quid tenendum sit in religione catholicâ secundum definita Patrum et prædicationem omnium sacerdotum qui in Ecclesia floruerunt, si hoc quoque præcepérunt, scientibus in memoria transmittendo renovabimus, ignorantibus ad discendum pro officio nostræ instructionis offerimus, ut nulla extra hæc in geniorum jactantia vel pravitas audiatur.

Admonetur imperator, ut constitutis apostolicæ sedis obtemperet.

VI. Illud vero peculiarius pro amore imperii vestri, et beatitudine, que consequi poterit regnum, pro apostolico officio prædicamus, ut, sicut decet et Spiritus sanctus dictat, monitis nostris obedientia prebeatur, ut bona omnia vestra rempublicam consequantur, sicut in Exodo promittitur (*Exod. xv*) : Si audieris vocem Domini Dei tui, et quæ placent feceris coram ipso, et obedieris præceptis ejus, et custodieris omnem justitiam ejus, omnem infirmitatem quam importavi Ægyptiis, non importabo in te : Ego enim sum Dominus qui salvum facio te. Et illic iterum tuba potentissima canitur : Et nunc, Israel, quid Dominus Deus tuus postulat a te aliud quam ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in omnibus viis ejus, et diligas eum, et servias Domino Deo tuo ex loco corde tuo, et ex tota anima tua (*Deut. x*) ? Custodi præcepta Domini Dei tui, et justitias ejus, quæ ego mando tibi. Hæc me suggesterentem frequenter non spernat pietas tua, ante oculos habens Domini in Evangelio verba : Qui audit vos, me audit, et qui vos spernit, me spernit, et qui me spernit, spernit eum qui me misit (*Luc. x*). Nam et Apostolus concens Salvatori nostro ita loquitur : Quapropter qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit Spiritum sanctum in nobis (*I Thess. iv*). Pectus clementia vestre sacrarium est publice felicitatis, ut per instantiam vestram (quam velut vicarium præsidere jussit in terris) evangelicis apostolicisque præceptis, non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ sunt salutifera, compleantur.

Quod eos quos post damnationem suam vel baptizavit vel ordinari Acatius, nulla portio lassionis attingat.

VII. Nam secundum Ecclesie catholice consuetudinem sacratissimum serenitatis tuæ pectus agnoscat, quod nullum de his, vel quos baptizavit Acatius, vel quos sacerdotes, sive levitas, secundum canones, ordinavit, ulla eos ex nomine Acatii portio lassionis

attingat, que forsitan per iniustum tradita sacramenti gratia minus firma videatur. Nam et baptismum, quod procul sit ab Ecclesia, sive a adultero, vel a fure fuerit datum, ad percipientem munus per venit illibatum, quia vox illa, quæ sonuit per columbam, omnem maculam humanae pollutionis excludit. Quod declaratur cum dicitur (*Joan. i*) : Hic est qui baptizat in Spiritu et igne. Nam si visibilis solis istius radii, cum per loca fetidissima transeant, nulla contactus inquinazione maculantur; multo magis illius qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministerii indignitate constringitur. Nam et Judas cuin fuerit sacrilegus atque fur, quidquid egit inter apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc

B ipsum Domino manifestissima voce (*Math. xiii*) : Scribæ (inquit) et Pharisæi super cathedram Mosis sedent; quæ dicunt facite, quæ autem faciunt nolite facere; dicunt enim, et non faciunt. Quidquid ergo ad hominum provectum quilibet in Ecclesia minister pro officio suo videtur operari, hoc totum contineri implendo divinitatis effectum, ita ille, per quem Christus loquitur, Paulus affirmat (*I Cor. iii*), Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. A Deo autem non queritur quis, vel qualis prædicet, sed quem prædicet, ut invidos etiam bene Christum prædicare confirmet. Quo malo diabolus ipse dejectus est, et hoc ipso prædicare non desinit.

C *Quod mali bona ministrando sibi tantummodo neceant, nec Ecclesia sacramenta communulent.*

VIII. Ideo ergo et hic, cuius nomen dicimus esse reticendum, male bona ministrando sibi tantum nocuit. Nam inviolabile sacramentum, quod per illum datum est, aliis perfectionem suæ virtutis obtinuit. Quod cum ita sit, aliquorum in tantum se extendit curiosa suspicio, ut imaginetur prolato a papa Felice judicio, postea ineffaciter in sacramentis, quæ Acatius usurpavit, egisse : ac perinde eos metuere, qui vel in consecrationibus, vel in baptismate mysteria tradita suscepérunt, ne irrita beneficia divina videantur, meminerunt in hanc quoque partem similliter tractatum prevalere superbiæ, quia nou sine usurpatione sacerdotii adjudicatus hoc egit. In quo virtutem suam obtinentibus mysteriis, in hoc quoque aliis rea sibi persona non nocuit, nam ad illum pertinuit, quod tuba David ita canitur, *Verumtamen Deus conquassavit capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis* (*Psal. x*). Nam superbia semper sibi, non alii facit ruinam, quod universa Scripturarum coelestium testatur auctoritas, sicut etiam per Spiritum sanctum dicitur in prophetâ : *Non habitavit in medio domus meæ, qui facit superbiam* (*Ezech. xviii*). Unde cum sibi sacerdotis nomen vindicaverit, condemnatus in ipsius verticem superbie tumor infictus est, quia non populus, qui in mysteriis donum ipsius sibihebat, exclusus est, sed anima sola illa quæ peccaverat justo iudicio proprie erat obnoxia, quod ubique numerosa Scripturarum

testatur instructio. Unde remotis hominum studiis A sive versutiis, in hac adhuc praesenti fragilitate positionum, secundum preces nostras, adnisi et auctoritate imperiali offerente Deo nostro unam catholicam Ecclesiam et apostolicam, quia hoc solum est in quo

A non solum in terris, sed etiam in coelo triumphare sine fine possitis. Subscriptio : Omnipotens Deus regnum et salutem tuam perpetua protectione custodiat, gloriosissime et clementissime semper Auguste.

APPENDIX AD COLLECTIONEM DIONYSIANAM.

COLLECTIO II DECRETORUM PONTIFICUM ROMANORUM

COLLECTIONI I DIONYSII EXIGUI ADDITA.

CATALOGUS PONTIFICUM ROMANORUM,

QUORUM DECRETA IN HAC COLLECTIONE RECENSENTUR.

	AN. CHR.		AN. CHR.
HILARUS	461.	SYMMACHUS	497
SIMPLICIUS	467.	HORMISDA	514
FELIX	483.	GREGORIUS JUNIOR	715

REGULÆ HILARI

FLAVIO BASILICO ET HERMINERICO VV. CC. CONSE.

Sub die xiiii calendarum Decembrum, residente B viro venerabili Hilario papa in basilica Sancte Marie, et Maximo Taurini civitatis provincie Galliarum. In genuo Ebroudunensi provincie SS. Mediolanensi provincie SS. Saturnino Abinionensi provincie SS.

Petro Portuensi.
Primo Atellano.
Gaudentio Abitiensi.
Paulino Aquaebiensi.
Palladio Salpinati.
Sotere Neapolitano.
Tiburtio Capuano.
Felice Lunensi.
Eusebio Senensi.
Justo Faberino.
Concordio Barino.
Caprario Casitauo.
Constantino Aquinatu.
Prætextato Interamnano.
Claudio Pausalano.
Adeodato Veliterno.
Cri-piano Subaugustano.
Servodei Nomentano.
Hilario Amerino.
Paulo Foranovano.
Apuleio Tarquinieni.
Astero Gabinati.
Astero Forojuniensi.
Gaudentio Veconensi.
Gaudentio Scyllonato.
Eubodio Trisenensi.
Majoriano Astensi.
Felice Sipontino.
Urano.
Januario Prænestino.
Adeodato Cumano.
Tiberio Curium Sabinorum
Gerontio Camerino.
Lucifero Tiferiis Metayris.
Romano Albanensi.
Florentio Talesino.

Candido Tiburtino.
Eusebio Sutriño.
Gaudentio Anteatino.
Projectio Nepesino.
Philippo Numanati.
Restituto et Octavio Afris.

Residentibus etiam universis presbytyle..., astantibus quoque diaconibus. Hilarius episcopus Ecclesie catholice, urbis Romæ, synodo presidens, dixit : Quoniam religiosus, sancto Spiritu congregante, conventus horitur ut quæcumque pro disciplina ecclesiastica necessaria sunt, cura diligentiore tradimus : si placet, fratres, ea quæ ad ordinationum tenorem pertinent, juxta divinæ legis præcepta, et Nicænorum canonum constituta, ita adjuvante Domino in omne ævum mansura solidemus, ut nulli fas sit sine status sui periculo vel diuinæ constitutiones, vel apostolice sedis decreta tenerare, quia nos, qui potissimi sacerdotis administramus officia, taliūm transgressionum culpa respiciemus, si in causis Dei de C sides fuerimus inventi, quia meminimus, quod timere debemus, qualiter comminetur Dominus negligenter sacerdotum, siquidem reatu majore delinquit, qui potiori honore perfruitur : et graviora facit vitia peccatorum sublimitas dignitatum. Cavendum ergo imprimis est, ne ad sacros gradus, sicut gestis prioribus ante præscriptum est, quisquam qui uxore non virginem duxit, aspire. Repellendus est etiam quisque qui in secundæ uxoris nuptias contra apostolica præcepta convenerit. Inscif quoque litterarum, nec non et aliqua membrorum dama perfessi, et hi qui ex poenitentibus sunt, ad sacros ordines aspirare non audeant. Quisquis talium consecrator extiterit, factum suum ipse dissolvet, et quod commisit illicite, aut a decessoribus suis invenit admissum, si proprium periculum vult vitare, damnabit : nos enim in nullo volumus severitatem ultionis exercere. Sed qui in causis Dei contumacia vel delectu deliquerit, aut ipse quod perperam fecit, abolerre noluerit, in se quidquid in alium non resecarit, inveniet. Quod ut deinceps possit tenacius custodiri, si placet, omnes causas et